

บทที่ 4

ผลการวิจัย

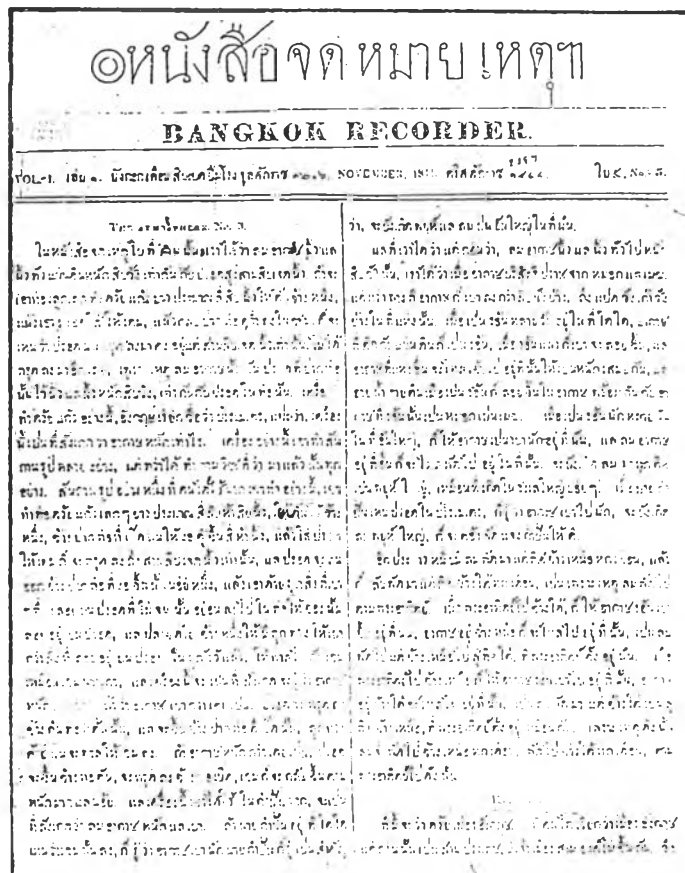
จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของรูปลักษณะหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์รายวัน ตั้งแต่ พ.ศ. 2387 ถึง พ.ศ.2540” ผู้ศึกษาได้แบ่งผลการศึกษาดังนี้เป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1.ศึกษารูปลักษณะหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง

บางกอกเรคคอร์ด

1.1 ภาพรวมทั่วไปของหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์บางกอกรีคอร์เดอร์ เป็นหนังสือจดหมายเหตุ ที่มีขนาด 8 หน้ายก หรือ (7 ½ X 10 ¼) เท่ากับหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ในปัจจุบันแต่ไม่มีปก เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ดำเนินงานโดยชาวต่างชาติ เริ่มออกในปี พ.ศ.2387 มีหมอบรัดเล เป็นเจ้าของ ซึ่งตรงกับยุคสมัยรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้ออกได้เพียงปีเดียวก็ปิดไป โดยหมออ้างว่าขายไม่ดี ประสบภาวะขาดทุน และขุนนางไม่ใคร่ให้ความสนับสนุน ประจวบกับภรรยาของหมอบรัดเลถึงแก่กรรม จึงจำเป็นต้องนำบุตรสามคนกลับสหรัฐอเมริกา¹

เริ่มมาออกใหม่อีกครั้งในปี พ.ศ.2409 ตรงกับสมัยรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีหมอบรัดเล เป็นเจ้าของบรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา ร่วมกับคณะมิชชันนารีชาวอเมริกัน และเปลี่ยนระยะเวลาออกจากรายเดือนมาเป็นรายปักษ์แทน อย่างไรก็ตามหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์บางกอกรีคอร์เดอร์ ทั้งสองยุคสมัยถือได้ว่าไม่มีรูปแบบการจัดหน้า เนื่องจากลักษณะการนำเสนอเป็นแบบจดหมายเหตุ ไม่มีองค์ประกอบใด ๆ

1.2 องค์ประกอบ

ปี พ.ศ.	ยุคสมัย	ชื่อหนังสือพิมพ์	องค์ประกอบหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์																						
			ชื่อหนังสือ		เฮียร์		สารบัญ		ข่าว		พาดหัวข่าว		ภาพ			ลักษณะภาพ			ดัชนีประจำ		โฆษณา			ประเภท	
			มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	
			จากค	ด	ว	ด	ว	ด	ว	ด	ว	ด	ว	ด	ว	ด	ว	ด	ว	ด	ว	ด	ว	ด	ว
2397	ว.3	บางกอก	/		/		/		/		/														
2410	ว.4	บางกอก	/		/		/		/		/														

แม้ว่าหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์บางกอกรีคอร์เดอร์ จะยังไม่มีองค์ประกอบอื่นใดมากนัก นอกเหนือไปจากเนื้อหาสาระของข่าวทั้งหน้าก็ตาม แต่ยังมีองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของการจัดหน้าหนังสือพิมพ์ที่สามารถอธิบายได้ดังนี้

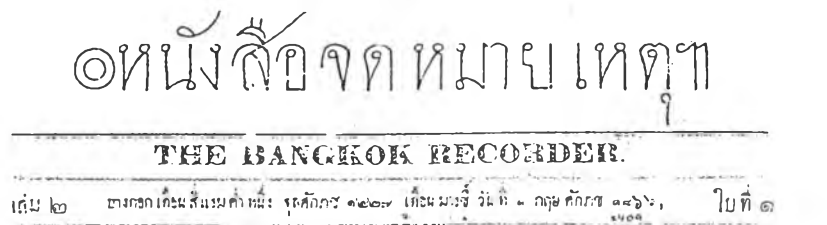
¹ สุกัญญา ตีระวนิช, ประวัติการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย ภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช, กรุงเทพมหานคร, ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2520 หน้า 9.

-ลักษณะชื่อหัวหนังสือพิมพ์

ชื่อหัวหนังสือพิมพ์บางกอกเรคคอร์ดอร์ จะเป็นรูปแบบตัวเขียนที่ประดิษฐ์ขึ้นเอง โดยเป็นแบบ “ หนังสือจดหมายเหตุ ” ได้ตัวหนังสือมีเส้นจิกคั่นคู่ ภายในมีข้อความตัวพิมพ์หนาภาษาอังกฤษคำว่า “BANGKOK RECORDER” และบรรทัดต่อมาเป็นวันเดือน ปี ที่ออก โดยในปีแรกที่ออกหนังสือพิมพ์คือปี 2387 ช่วงวันเดือนปี ที่ผลิต จะไม่เหมือนกับการพิมพ์ครั้งที่ 2 คือสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ซึ่งการออกครั้งนี้ชื่อหัวภาษาอังกฤษจะเพิ่มคำว่า “THE” เข้ามา แต่จะไม่ใช้ภาษาอังกฤษเขียนบอกเดือนที่ผลิต แต่จะใช้คำทับศัพท์เดือนนั้น เช่น เดือนมีนาคม จะไม่ใช่คำว่า “March” แต่จะใช้ทับศัพท์ว่า “มาร์ช” แทน เป็นต้น

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์บางกอกเรคคอร์ดอร์ ปี พ.ศ.2387

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์บางกอกเรคคอร์ดอร์ ปี พ.ศ.2408

-แบบตัวอักษร การใช้ตัวอักษรในการนำเสนอเนื้อหาข่าว เป็นแบบตัวพิมพ์เหลี่ยมหรือเรียกกันว่า ตัวพิมพ์แบบบริดล เพื่อเป็นเกียรติแก่หมอบริดล ซึ่งเป็นผู้นำเข้ามาเผยแพร่เมื่อปี พ.ศ.2387 และเป็นผู้ให้กำเนิดการหล่อตัวพิมพ์ไทยขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ทั้งนี้ขนาดของตัวอักษรที่ใช้เป็นตัวจักษ์ขนาด 14 พอยท์ลงมา

- การแบ่งเส้น หนังสือพิมพ์ในยุคแรก ๆ ยังไม่มีการแบ่งเส้น

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์บางกอกกรีตอร์เคอร์ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องค้นพบว่าปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

หนังสือพิมพ์บางกอกกรีตอร์เคอร์ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาด 8 หน้ายก หรือ (7 ½ X 10 ¼ นิ้ว) ระบบการพิมพ์เป็นแบบแม่พิมพ์นูนหรือระบบเลตเตอร์เพลท ประเภทเพลทเทนเพรส² (Platen Press) เป็นแท่นพิมพ์ที่ดัดแปลงมาจากแท่นพิมพ์มือในสมัยเริ่มแรก มีหลักการอย่างเดียวกับแท่นพิมพ์มือยุคแรก ๆ โดยไม่ใช่ไฟฟ้าแต่ใช้โยกพิมพ์ด้วยมือเวลาที่ลูกกลิ้งหมุนจะเสียดัง “กรีก ๆ ” ตลอด บางคนจึงเรียกแท่นพิมพ์ชนิดนี้ว่า “แท่นกรีก” เป็นแท่นพิมพ์ที่มีขนาดเล็ก จึงพิมพ์หนังสือได้ขนาดเล็กตามแท่นพิมพ์ และจำนวนการพิมพ์ก็ไม่มาก เนื่องจากแท่นพิมพ์ชนิดนี้ใช้สำหรับงานพิมพ์เล็ก ๆ และยังใช้มือในการป้อนกระดาษจึงทำให้งานออกมาช้า ส่วนตัวหนังสือที่ใช้เป็นแบบตัวเหลี่ยม ขนาดตัวจั่ว

ทั้งนี้ก่อนที่ตัวอักษรพิมพ์และระบบการพิมพ์จะพัฒนามาสู่ระบบการพิมพ์แบบเพลทเทนเพรส นั้น วิวัฒนาการตัวพิมพ์ภาษาไทย มีการกล่าวกันไว้มากมาย บ้างว่าการพิมพ์ตัวบล็อกเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 3 บ้างก็ว่าเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1 ขจร สุขพานิช³ กล่าวไว้ว่า ในรัชสมัยพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ราว พ.ศ.2339 (ค.ศ.1796) จะมีการพิมพ์หนังสือไทยขึ้นบ้างในบริเวณวัดช้างค้ำราชูษ จังหวัดธนบุรี แต่ก็มีใช่เป็นการพิมพ์ด้วยตัวพิมพ์โลหะอย่างที่ใช้กันในปัจจุบันนี้

² นันทา วิชาญศักดิ์. หนังสือและการพิมพ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ. 2529 หน้า 137.

³ ขจร สุขพานิช. ต้นกำเนิดแท่นพิมพ์และตัวพิมพ์ภาษาไทย. อนุสรณ์งานแสดงการพิมพ์ครั้งที่ 2 แห่งประเทศไทย, หน้า 5.

การพิมพ์หนังสือไทยสมัยก่อนเข้าใจว่าจะเป็นการพิมพ์ตัวบล็อกไม้ทั้งแผ่น คือเอาแผ่นไม้เนื้อแข็งและเหนียวมาแกะสลักตัวหนังสือไทยลงบนนั้น เอาหมึกทาลงบนพื้นหน้าบล็อกไม้ทั้งแผ่น แล้วเอากระดาษทาขัดลงบนแผ่นบล็อกไม้ ลอกออกมาจะได้สิ่งพิมพ์หนึ่งแผ่นจึงพิมพ์ได้เป็นจำนวนไม่มากนัก และใช้กันในวงแคบ ๆ เท่านั้น เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีตัวพิมพ์และแท่นพิมพ์ใช้ในประเทศไทย

จากหลักฐานข้างต้นมีน้ำหนักที่น่าเชื่อถือได้ว่า การพิมพ์ตัวบล็อกไม้ขึ้นตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นบล็อกไม้ ตัวพิมพ์ภาษาไทยแบบหล่อด้วยโลหะเป็นตัว ๆ และแท่นพิมพ์ มีต้นกำเนิดในประเทศพม่าที่เมืองย่างกุ้ง โดยนางแอน จัดสัน (Anne Judson) ภรรยาของหมอสอนศาสนาคริสต์ นิกายแบปติสต์ ร่วมกับนายฮอร์จ เฮช.เฮาท์ (George H. Hough) ซึ่งเป็นช่างพิมพ์ประจำคณะสอนศาสนาเดียวกัน ร่วมกันหล่อตัวพิมพ์คำไทยเป็นโลหะแล้วสร้างแท่นพิมพ์ไม้หยาบ ๆ ขึ้น เริ่มพิมพ์ตัวหนังสือไทยด้วย movable types เป็นครั้งแรกบนแผ่นกระดาษ สิ่งพิมพ์ภาษาไทยในยุคแรก นอกจากคำสั่งสอนจากคัมภีร์ไบเบิลในศาสนาคริสต์แล้ว ยังมีชาดกในพุทธศาสนา ในเรื่องพระยาจักร์ทนต์ แต่เอกสารเหล่านี้ไม่สามารถนำมาเป็นพยานหลักฐานได้เพราะสูญหายไปหมดสิ้นแล้ว

ในตอนปลายรัชกาลที่ 2⁴ แห่งยุครัตนโกสินทร์ เหตุการณ์ทางการเมืองในประเทศพม่าเกิดขึ้นสวน เหตุการณ์ทำท่าจะรุนแรง Reverend Judson จึงตัดสินใจส่งแท่นพิมพ์และตัวพิมพ์ภาษาไทย (รวมทั้งแท่นและตัวพิมพ์ภาษาพม่า มอญ บาลี ฯลฯ) นำลงเรือส่งไปยังเมืองกัลกัตตา อันเป็นสำนักงานใหญ่ของคณะ Baptist Mission ในทวีปเอเชีย เพื่อเก็บรักษาให้ปลอดภัยและเพื่อใช้ตีพิมพ์งานอื่นต่อไปเมื่อมีโอกาส

ที่เมืองกัลกัตตา ใน ปี พ.ศ.2371 (ค.ศ.1828) คือราว 14 ปี หลังจากย้ายมาจากเมืองย่างกุ้ง แท่นและตัวพิมพ์ภาษาไทยได้พิมพ์งานครั้งที่ 2 คือการพิมพ์ตำราเรียนไวยากรณ์ภาษาไทย ผู้แต่งไวยากรณ์ภาษาไทยฉบับนี้ เป็นนายทหารอังกฤษ ประจำอยู่ที่แหลมมลายูเคยเข้ามาเมืองไทย ชื่อ ร้อยเอกโลว์ (Captain Thomas Law) ผู้มีชื่อเสียงในต้นรัชกาลที่ 3 แห่งยุครัตนโกสินทร์

⁴ ขจร สุขพานิช,งานแสดงการพิมพ์แห่งประเทศไทย ครั้งที่3,กรุงเทพฯ,คุรุสภา,2509 หน้า

อย่างไรก็ตามจากเมืองกัลกัตตา แทนพิมพ์แทนแรก และตัวพิมพ์ภาษาไทย ไม่ได้ถูกนำกลับไปเมืองอย่างถาวรอีก เพราะขณะนั้นอังกฤษยึดครองเขตแดนตอนใต้ของประเทศพม่าไว้แล้ว ในสงครามกับพม่า ครั้งที่ 1 ปี ค.ศ.1824-1825 โดยแทนพิมพ์ถูกนำมาไว้ที่เมืองสิงคโปร์แทน เพราะที่เมืองนี้ หลังจากสถาปนาเป็นเมืองเปิด (open seaport) ใน ค.ศ.1819 เริ่มคึกคัก ทำท่าจะเป็นด่านสำคัญที่ผู้คนจะเดินทางมาในเมืองไทย แทนพิมพ์ภาษาไทยของนางแอน จัดสัน จึงมีผู้ซื้อมาติดตั้งอยู่เมืองสิงคโปร์ ราว ค.ศ. 1830

ที่เมืองสิงคโปร์ เจ้าของแทนพิมพ์ภาษาไทยได้รับตีพิมพ์คำสอนศาสนา โดยมีซันนารีที่อยู่ที่เมืองไทยจ้างให้พิมพ์ เพื่อให้งานสอนศาสนาคริสต์ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร ใครได้รับไปยังได้มีโอกาสอ่าน ใครครวญ อาจเลื่อมใสและเปลี่ยนศาสนาได้ หมอสอนศาสนาคริสต์ในเมืองไทย ครั้งนั้นมีหมอ Gutzlaff และ Taylor Jones รวมอยู่ด้วย

ต่อมาในปี พ.ศ.2378 (ค.ศ.1835) ได้มีมิชชันนารีชาวอเมริกันชื่อ นายแพทย์และหม่อม Dan Beach Bradley เดินทางจาก Boston มาถึงเมืองสิงคโปร์ เวลานั้นหมอบรัดเลเป็นหมอสอนศาสนาอยู่ในคณะแบปติสต์ จึงได้ขอซื้อแทนและตัวพิมพ์ภาษาไทยชุดแรกนี้ นำกลับเข้ามาในเมืองไทย ในปี พ.ศ. 2378 เมื่อหมอบรัดเลเดินทางถึงเมืองไทย ได้พักอยู่ในเรือนไม้มุงจากที่มิชชันนารีรวมกันอยู่ที่วัดเกาะ ส่วนโรงพิมพ์แห่งแรกของหมอบรัดเล อยู่ที่ตรอกกัปตันบุช เป็นโรงพิมพ์ของคณะอเมริกันบอร์ค ตั้งอยู่ที่นี้ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2378 จนถึงปี 2381 จึงย้ายไปตั้ง ณ ที่เขาวัดประยูรวงศ์ฯคือที่บ้านของหมอบรัดเล⁵

ในปีพ.ศ.2379 (ค.ศ.1836) ตรงกับวันที่ 2 กรกฎาคม มิสเตอร์เดเวนพอร์ต ซึ่งเป็นช่างพิมพ์ด้วย ได้เดินทางมาถึงเมืองไทยพร้อมกับมิสเตอร์ริด ทั้งสองได้นำเครื่องพิมพ์อย่างดีติดตัวมาด้วย แทนหนึ่ง พร้อมทั้งเครื่องอะไหล่ สำหรับพิมพ์หนังสือ เดเวนพอร์ตได้ทำงานแผนกไทย ริดทำงานแผนกจีน เดเวนพอร์ตได้ร่วมมือกับหมอบรัดเลและหมอโรบินสัน จัดพิมพ์หนังสือภาษาไทยเรื่องบัญญัติสิบประการ เป็นหนังสือที่มีขนาด 8 หน้ายก พิมพ์ออกมา 1,000 เล่ม ตัวพิมพ์ที่ใช้คือตัวพิมพ์หล่อในเซรัมปีร์ อินเดีย ที่หมอบรัดเลเอาติดตัวมาจากสิงคโปร์ การพิมพ์เสร็จสิ้นเรียบร้อยเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2379 เป็นหนังสือชุดแรกในเมืองไทยที่เป็นภาษาไทย

⁵ สุกัญญา ตีระวนิช, หมอบรัดเลกับการหนังสือพิมพ์แห่งกรุงสยาม พิมพ์ที่มติชน. กรุงเทพฯ 2528 หน้า 15.

ในปีเดียวกันคือปี พ.ศ.2379 คณะเบบติสต์ของหมอบรัดเลได้รับแทนพิมพ์พร้อมด้วยอุปกรณ์พร้อมสรรพสำหรับการตั้งโรงพิมพ์ อีก 1 ปีต่อมา คือปี พ.ศ.2380 แทนพิมพ์ใหม่อีก 2 เครื่องเดินทางมาถึง ทางคณะเอ.บี.ซี.เอฟ ทั้งคณะหมอบรัดเลและคณะหมอบรัดเล ได้พร้อมในการพิมพ์ด้วยแทนพิมพ์ใหม่ที่ส่งมา

ดังนั้นในปี พ.ศ.2382 (ค.ศ.1839) พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงจ้างให้มิชชันนารีอเมริกัน คณะเบบติสต์ พิมพ์พระบรมราชโองการประกาศห้ามสูบฝิ่นจำนวน 9,000 ฉบับ ซึ่งเป็นเอกสารการพิมพ์ของราชการไทยชิ้นแรกที่พิมพ์ขึ้นในประเทศไทย

ปี พ.ศ.2384 หมอบรัดเล ได้อาศัยช่างพิมพ์ชื่อวิลเลียม ซึ่งเข้ามาช่วยจากสิงคโปร์ ช่วยประดิษฐ์ตัวพิมพ์ภาษาไทยขึ้นมาใหม่ กว่าจะสำเร็จเข้าเดือนมกราคม พ.ศ.2385 หมอบรัดเลได้คิดหล่อตัวพิมพ์ภาษาไทยขึ้นเองเป็นครั้งแรก เนื่องจากตัวอักษรภาษาไทยของร้อยเอกโลว์รูปร่างไม่สวยงาม เพราะเพิ่งประดิษฐ์ขึ้นใช้ครั้งแรก จะต้องแก้ไขปรับปรุงให้สวยงามและรัดกุมเพื่อเหมาะสมกับกิจการพิมพ์ ตัวพิมพ์ที่หมอบรัดเลหล่อขึ้นมาใหม่ ได้แก้ไขรูปตัวอักษรให้มีขนาดเท่ากันตลอดทั้งเล่ม ซึ่งตัวพิมพ์ดังกล่าวอยู่ในหนังสือ “คัมภีร์ ธรรมรักษา” และตัวอักษรที่พิมพ์จากหนังสือดังกล่าวเป็นต้นกำเนิดของตัวพิมพ์ที่เรียกว่า “ตัวเหลี่ยม” ตัวพิมพ์แบบนี้ภายหลังได้ดัดแปลงเป็นตัวพิมพ์ที่ใช้กันแพร่หลาย ตัวพิมพ์ภาษาไทยชุดใหม่ หมอบรัดเลได้นำไปถวายเจ้าฟ้ามงกุฎ ที่วัดบวรนิเวศ 1 ชุด พร้อมด้วยแทนพิมพ์ภาษาอังกฤษ 1 ชุด

จากนั้นในปี พ.ศ.2387 ตรงกับวันที่ 4 กรกฎาคม หมอบรัดเลได้ออกหนังสือพิมพ์ฉบับแรกชื่อ “บางกอกริคอร์ดอร์” โดยใช้ตัวอักษรแบบ “ตัวเหลี่ยม” ที่หมอบรัดเลเป็นผู้ออกแบบขึ้นมาใหม่ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับแรกของเมืองไทย หลังจากนั้นก็เกิดหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ ตามมา เช่น หนังสือพิมพ์บางกอกคาเลนดาร์ (Bangkok Calendar) ฉบับภาษาอังกฤษ ออกโดยหมอบรัดเล ซึ่งมีลักษณะรูปแบบของหนังสือที่คล้ายกัน

2.ปัจจัยด้านการเมือง-เศรษฐกิจ

ในช่วงเวลาที่หนังสือพิมพ์บางกอกริคอร์ดอร์ออกมานั้น ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 และการปกครองในขณะนั้นเป็นแบบระบอบสมบูรณาญา

สิทธิราช การปกครองยังแบ่งเป็นชนชั้น ประชาชนยังไม่มีสิทธิ เสรีภาพ และยังไม่เคยมีหนังสือพิมพ์เกิดขึ้น เมื่อมิชชันนารีที่เป็นชาวฝรั่งเศสนำเข้ามาและเป็นเจ้าของผู้ริเริ่มในการทำหนังสือพิมพ์ขึ้น จึงไม่มีใครเป็นที่โปรดปรานของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์มากนัก จึงได้ประกาศห้ามให้คนไทยซื้อหนังสือพิมพ์ที่มีมิชชันนารีออก และห้ามไม่ให้คนไทยรับหนังสือแจกจากพวกมิชชันนารี เนื่องจากสถานการณ์ในเวลานั้นยากที่จะไว้วางใจชาวต่างชาติ ทำให้ชนชั้นเจ้านายไม่ไว้วางใจฝรั่ง พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเกล้าฯ จึงทรงมีรับสั่งให้ตรวจสอบและติดตามมิชชันนารีอเมริกันอย่างใกล้ชิด

สภาพเศรษฐกิจในสมัยรัชกาลที่ 3 จะเป็นแบบพอยังชีพ⁶ การแบ่งงานกันทำและการผลิตเฉพาะยังไม่พัฒนา การเงินยังไม่แพร่หลาย หนังสือพิมพ์บางกอกริคอร์ดเดอร์จึงยังไม่เป็นที่นิยมของคนไทย ที่สำคัญคนไทยยังมีความรู้น้อยอ่านหนังสือพิมพ์ไม่ออก⁸ จะมีเฉพาะเจ้านายเท่านั้นที่เป็นสมาชิก การขายจึงใช้วิธีแบบส่งให้กับสมาชิก บางทีผู้ซื้อก็มารับเองที่โรงพิมพ์ ส่วนประชาชนต้องการอ่านหนังสือพิมพ์ก็จะมาซื้อที่โรงพิมพ์โดยจะขายแบบปลีกให้ คือขายเพียงใบสองใบ เพียงใบละสองสลึงเพียง จึงทำให้ยอดการพิมพ์หนังสือพิมพ์มีจำนวนน้อย ที่สำคัญทุนที่ใช้ในการทำก็มีไม่มากรูปแบบหนังสือพิมพ์บางกอกริคอร์ดเดอร์หน้าแรกจึงเรียบง่าย

หนังสือพิมพ์บางกอกริคอร์ดเดอร์ ออกเป็นรายเดือนได้เพียงปีเดียวก็เลิกไปในปี 2388 เนื่องจากขายไม่ดี หมอบรัดเลเกรงว่าจะขาดทุน เพราะมีคนอ่านจำนวนน้อย อีกอย่างขุนนางไทยไม่ใคร่ให้ความสนับสนุน และพอดีกรยาของหมอบรัดเลถึงแก่กรรม หมอจำเป็นต้องนำบุตรทั้ง 3 คนเดินทางกลับสหรัฐอเมริกา และกลับมากรุงเทพฯ อีกครั้งในปี 2393 อย่างไรก็ตามการที่ต้องเลิกพิมพ์หนังสือพิมพ์ ในแง่ของการขาดทุนเป็นสิ่งที่พึงคาดคะเนได้ล่วงหน้า เพราะสมัยนั้นหนังสือพิมพ์ยังไม่แพร่หลาย คนไทยยังไม่รู้ว่าหนังสือพิมพ์มีประโยชน์อย่างไรและไม่สนใจข่าวทั่วไปของคนกรุงเทพฯ มากนัก เพราะเป็นยุคที่บ้านเมืองสงบ การทำมาหากินเป็นไปอย่างปกติธรรมดา หนังสือพิมพ์ของหมอบรัดเลอาจจะแพร่หลายในหมู่ฝรั่งที่รู้หนังสือไทยและในหมู่ของเจ้านายบางพระองค์ แต่ยังไม่เพียงพอที่จะช่วยเพิ่มจำนวนจำหน่ายของหนังสือพิมพ์ได้ ทั้งเจ้านายและขุนนางบาง

⁶ สุภัญญา ตีระวนิช,วารสารนิเทศศาสตร์ ปีที่ 7 พ.ศ.2529 หน้า 93.

⁷ สุภัญญา สุตบรรทัด,เอกสารการสอนวิชาประวัติศาสตร์หนังสือพิมพ์, หน้า 13.

⁸ สุภัญญา ตีระวนิช,ประวัติศาสตร์หนังสือพิมพ์, หน้า 8.

ท่านไม่พอใจการออกหนังสือพิมพ์และการเขียนข่าวของหมอที่ปรากฏในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ ทำให้บรรยากาศของการออกหนังสือพิมพ์ไม่สู้ดีนัก⁹

3. ปัจจัยทางด้านคน

หนังสือพิมพ์บางกอกกรีตอร์เคอร์ เป็นหนังสือพิมพ์ที่ออกโดยหมอบรัดเล ซึ่งเป็นมิชชันนารี ที่เข้ามาเพื่อเผยแพร่งานศาสนา ไม่ได้มีความรู้ ความสามารถทางด้านการทำหนังสือพิมพ์มาก่อน หมอบรัดเลจึงได้คิดออกหนังสือพิมพ์ในเมืองไทยโดยใช้รูปแบบง่าย ๆ ตามที่หมอนึกคิดว่าน่าจะเป็นเช่นนั้น อย่างไรก็ตามในช่วงสมัยเดียวกัน หลังจากที่หมอบรัดเลออกหนังสือพิมพ์บางกอกกรีตอร์เคอร์แล้ว ได้มีหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษเกิดขึ้นตามมาคือหนังสือพิมพ์บางกอกคาเลนดาร์ ที่ออกโดยหมอจันทเล

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 แม้ว่าหมอบรัดเลจะกลับมาออกหนังสือพิมพ์บางกอกกรีตอร์เคอร์อีกครั้งแต่เป็นรายปีๆ และในครั้งนี้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยภาษาอังกฤษในปีแรกจะออกเป็นรายปีๆ ปีหลังออกเป็นรายสัปดาห์ แต่ในสมัยนี้เริ่มมีหนังสือพิมพ์ออกมาหลายเล่มจากการศึกษาพบว่าหนังสือพิมพ์ที่ออกทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีลักษณะของการออกแบบ Layout หน้าหนังสือพิมพ์ที่คล้ายคลึงกัน อย่างหนังสือพิมพ์บางกอกกรีตอร์เคอร์ที่เป็นภาษาอังกฤษของหมอบรัดเลก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษฉบับอื่น ๆ ที่ออกในสมัยเดียวกัน แต่จะไม่เหมือนกับหนังสือราชกิจจานุเบกษา ที่ออกโดยรัชกาลที่ 4 ในปีพ.ศ.2401 เนื่องจากการออกที่ไม่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน และเป็นหนังสือเพื่อออกประกาศของทางราชการแจ้งความเตือนสติ บอกร่างประสูติ ข่าวมรณกรรม ข่าวเพลิงไหม้ รวมทั้งกฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ โดยแจกจ่ายไปตามกระทรวง ทบวง กรม อย่างไรก็ตามราชกิจจานุเบกษาออกได้เพียงปีเดียวก็เลิกเนื่องจากรัชกาลที่ 4 ไม่มีเวลานิพนธ์

⁹ สุกัญญา ตีระวนิช. ประวัติศาสตร์การหนังสือพิมพ์. หน้า 9.

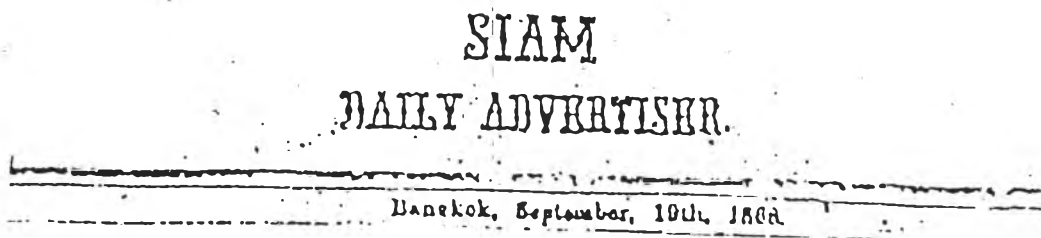
1.2 องค์ประกอบการจัดหน้าหนึ่ง

ปี พ.ศ.	บุคคล	ชื่อหนังสือพิมพ์	องค์ประกอบหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์																														
			ชื่อหนังสือ		เชิงรับ		สารบัญ		ข่าว		พาดหัวข่าว		ภาพ		ลักษณะภาพ		ดัชนีประจำ		โฆษณา		บรรณาธิการ												
			มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี											
			ราคา		3		4						ภาพเป็นร่าง		ภาพประกอบขาว		ภาพทิวทัศน์				Display		Classified		Supplement		Special position		Apping page		ไม่มี		มี
2411	ร.5	Siam Daily	✓		✓		✓		✓		✓		✓				✓		✓						✓						✓		
2425	"	"	✓		✓		✓		✓		✓		✓												✓							✓	

องค์ประกอบที่ปรากฏในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER มีองค์ประกอบดังนี้

-ลักษณะชื่อหัวหนังสือ

ชื่อหัวหนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER ในช่วงปี พ.ศ. 2411-2413 จะเป็นตัวพิมพ์ทวลลายเส้นบาง จากนั้นในปี พ.ศ.2414 เป็นต้นมาจะเปลี่ยนเป็นตัวพิมพ์เส้นหนา ต่อจากชื่อหนังสือพิมพ์จะเป็นเส้นคู่ ภายในเส้นคู่ช่วงกลาง บอกสถานที่ และวันเดือนปีที่พิมพ์ แต่ไม่ระบุราคาจำหน่าย

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER ในปีพ.ศ.2411-2413

SIAM DAILY ADVERTISER.

Vol. III No. 854 BANGKOK, TUESDAY, JANUARY 2nd, 1871

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER ในปีพ.ศ.2414

-แบบตัวอักษร การใช้ตัวอักษรในหนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER เป็นตัวแบบ Modern ตัวอักษรขนาดเล็กใช้สำหรับเนื้อหาและขนาดกลางเป็นตัวที่ใช้เขียนหัวคอลัมน์ ทั้งนี้การดูตัวอักษรของหนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER ไม่สามารถวัดได้อย่างแท้จริงว่ามีขนาดกี่พอยท์ เนื่องจากอยู่ในรูปของไมโครฟิล์ม จึงได้อนุมานจากหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษฉบับอื่นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาวิเคราะห์ โดยอนุมานว่าจะมีขนาดประมาณ 10 พอยท์

C. FALCK & CO'S, DAILY SHIPPING REPORT.		
Arrivals.	Departures.	Remarks.
Monday 2nd January. ss. <i>Malakoff</i> , French bark, 485, Redenac, Chinese, Hongkong, 1845 Dec. sis. <i>Levallois</i> , French ship, 600, A. Pollet,	Monday 2nd January. Overland, British bark, 261, Cannon, B. O. L., Hongkong.	Monday 2nd January. At 8 o'clock (approx.) 2 ships, 1000 tons, crossed the bar - British Bark and Russian, 1000 tons, 1000 tons.

ตัวอย่างแบบตัวอักษร

-ส่วนข้างหัวชื่อหนังสือพิมพ์ หรือ ears ไม่มี

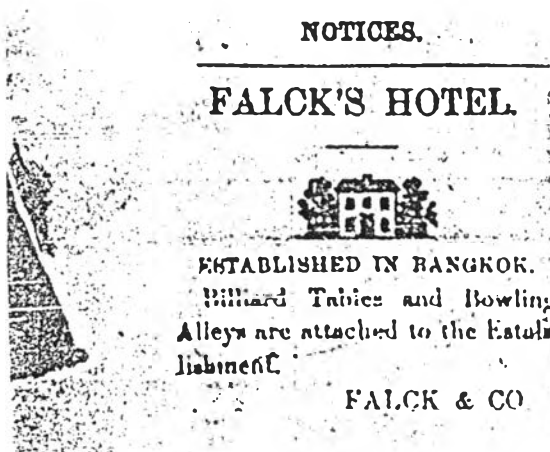
-การพาดหัวข่าว เนื้อข่าว ไม่มี เนื่องจากการลงโฆษณาทั้งหน้า

-รูปภาพ หนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER ได้นำภาพวาดลายเส้นมาใช้ประกอบการโฆษณาสินค้าครั้งแรกเมื่อปีพ.ศ.2411 การนำภาพวาดมาใช้เนื่องจากช่วงเวลานั้นยังไม่มีภาพถ่าย

-คอลัมน์ประจำ หนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER ไม่มีคอลัมน์ประจำเนื่องจากหน้าแรกเป็นโฆษณาทั้งหน้า

-โฆษณา หนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER ประกอบด้วยโฆษณาทั้งหน้า อาทิ โฆษณาประกาศหาเจ้าของเรือ ประกาศเรื่องชดใช้ค่าเสียหาย ประกาศค่าโฆษณา ประกาศขายเนื้อสัตว์ โฆษณาโรงแรม โฆษณาท่องเที่ยวทางไกล โฆษณาโรงพิมพ์ และโฆษณาเวลาเข้าออกของเรือสินค้า เป็นต้น จึงจัดอยู่ในประเภท Classified และประเทศข่าวสารทางด้าน การเข้าออกของเรือ (Shipping page Advertising) ที่อยู่ในรูปของตารางรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าออกของเรือ ที่ให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านที่ทำธุรกิจค้าขายขนส่งสินค้า

นอกจากนี้แบบของโฆษณาที่ปรากฏในหน้าหนึ่งยังแบ่งเป็นรูปแบบของการโฆษณาได้อีกคือเป็นแบบใช้ตัวอักษรแทรกภาพประกอบขนาดเล็ก เป็นโฆษณาที่มีลักษณะผสมคือมีทั้งตัวอักษรและภาพสินค้าประกอบข้าง ๆ คำโฆษณา หรือภายในกรอบโฆษณานั้น ๆ ส่วนมากเป็นรูปที่มีขนาดเล็ก เนื้อที่สำคัญยังอยู่ที่คำอธิบายหรือตัวอักษร

ตัวอย่างการใช้ภาพประกอบโฆษณา

-พิมพ์ลักษณะ (Imprint) หรือบรรณาธิการผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา ในหนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER จะอยู่ด้านหลังของหนังสือพิมพ์

-สีต้นและสารบัญ หนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER ยังไม่มีการนำสีเข้ามาใช้ในการพิมพ์หนังสือพิมพ์

-เส้น หนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER ใช้เส้นบางในการตีตารางประกาศเวลา
 เข้าออกของเรือ และแบ่งคั่นโฆษณาสินค้าแต่ละชนิด

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER
 ประกอบด้วยปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

หนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาดเล็ก คือมีขนาด
 8 X 13 นิ้ว ใช้แท่นพิมพ์ระบบเดียวกับหนังสือพิมพ์ของหมอบรัดเล คือระบบการพิมพ์แบบเพลน
 เทนเพรส หรือ “แท่นกรีก” ที่เป็นแท่นพิมพ์ขนาดเล็กใช้โยกพิมพ์ด้วยมือ จึงทำให้การผลิตหนังสือ
 พิมพ์ได้จำนวนน้อยและหนังสือเล่มเล็กตามขนาดของแท่นพิมพ์

หลังจากที่หมอบรัดเลได้นำแท่นพิมพ์เข้ามาเมืองไทย เมื่อปี พ.ศ.2378 และได้อยู่เมืองไทย
 ตั้งแต่นั้นมา พร้อมทั้งตั้งโรงพิมพ์ขึ้นที่ตรอกกัปตันบุช แต่สำหรับหมอสุมิ¹⁰ ได้เดินทางมาเมือง
 ไทยเมื่อปี พ.ศ.2376 ขณะนั้นมีอายุได้เพียง 12 ปี โคจขึ้นมาได้เป็นหมอสอนศาสนา จากนั้นในปี
 พ.ศ.2408 หมอได้ตั้งโรงพิมพ์ขึ้นที่ตำบลบางคอแหลม ชื่อว่า “โรงพิมพ์ครุสมิธ” ดังนั้นทั้งหมอ
 บรัดเลและหมอสุมิธจึงต่างก็แข่งกันพิมพ์หนังสือออกมาจำนวนมาก

สำหรับตัวพิมพ์ที่ใช้ในการพิมพ์หนังสือนั้น ในช่วงนี้เริ่มที่จะมีการใช้ตัวอักษรแบบตัว
 เหลี่ยม และได้ปรับปรุงให้ตัวหนังสือมีความสวยงามมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากหน้าแรกของ
 หนังสือพิมพ์มิวเซียมหรือรัตนโกษา ที่พิมพ์ในปี พ.ศ.2420 พิมพ์ที่โรงพิมพ์หมอบรัดเล ตัวเหลี่ยม

¹⁰ สุกัญญา ตีระวนิช. ประวัติศาสตร์การหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย. หน้า 27.

ที่ใช้มีดีขึ้นมากว่าเดิมและใช้ปนไปกับตัวธรรมดา โดยปรับปรุงมาจากตัวเหลี่ยมจากหนังสือราชกิจจานุเบกษาที่พิมพ์ในสมัยรัชกาลที่ 4¹¹

ส่วนตัวอักษรโรมัน จะใช้ตัวแบบ Modern เป็นแบบที่คิดขึ้นเมื่อเทคนิคในการทำตัวพิมพ์ก้าวหน้าออกไป สร้างเส้นให้คมเล็กลงไปได้มาก การทำกระดาษก็ทำได้เรียบมาก เช่น ทำกระดาษอาร์ตขึ้นได้ จึงสามารถสร้างตัวหนังสือที่มีเส้นหนาเส้นบางได้มากขึ้นไปอีก การออกแบบตัวหนังสือถือหลักการวาดเป็นสำคัญกว่าอย่างอื่น ใช้เครื่องมือประกอบกรวด เช่น วงเวียน สร้างโค้งอย่างเต็มที่ Serif ใช้เป็นเส้นตรงบาง ๆ แทน ตัวพิมพ์ที่มีชื่อในประเภทนี้ เช่น Didot, Bodoni

ในระยะแรก ๆ ที่หมอสมิธกับหมอแอนครุส ออกหนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER จะพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษและพิมพ์วันละแผ่น จนกระทั่งวันที่ 25 พฤศจิกายน 2411 จึงได้เพิ่มหน้าหนังสือจาก 1 หน้าครึ่งเป็น 4 หน้า รวมทั้งมีการตีพิมพ์ข่าวภาษาไทยควบคู่ไปกับภาษาอังกฤษในฉบับเดียวกัน นับว่าเป็นของแปลก ที่มีสองภาษาในหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวและทำให้เห็นความสามารถทางภาษาของผู้จัดทำและผู้อ่านที่รู้เพียงภาษาเดียวสามารถเลือกอ่านเฉพาะภาษาที่ตนถนัดได้¹² โดยหน้าแรกจะเป็นภาษาอังกฤษ และหน้าในจะเป็นภาษาไทย

นอกจากหมอสมิธจะพิมพ์หนังสือพิมพ์แล้ว ยังได้พิมพ์หนังสือขาย โดยพยายามจะยกระดับสังคมไทยให้ทัดเทียมอารยประเทศซึ่งของสามัญชนคนธรรมดาให้หันมาสนใจกับสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์มากขึ้น ด้วยการตีพิมพ์สิ่งพิมพ์ที่เป็นที่สนใจของประชาชน และหมอสมิธยังเป็นผู้สั่งแทนพิมพ์หนังสือเข้ามาขายในเมืองไทย ทำให้เกิดโรงพิมพ์ขึ้นอีกหลายแห่งตามมาและกิจการพิมพ์ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรุ่งเรืองอย่างมาก¹³

¹¹ อำไพ จันทรจิระ วิวัฒนาการพิมพ์หนังสือในประเทศไทย เชียงใหม่ : ศรีเมืองการพิมพ์ ,2516 หน้า 248-249.

¹² สุกัญญา ตีระวนิช ประวัติศาสตร์หนังสือพิมพ์ในประเทศไทย. หน้า 28

¹³ อำไพ จันทรจิระ วิวัฒนาการพิมพ์หนังสือ. หน้า 246

2. ปัจจัยด้านการเมือง-เศรษฐกิจ

การออกหนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER ขณะนั้นเมืองไทยยังปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช การปกครองแบ่งเป็นชนชั้นเช่นเดิม พระมหากษัตริย์ที่บริหารประเทศในขณะนั้นคือพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) พระองค์นอกจากจะเปลี่ยนแปลงในการบริหารราชการแผ่นดินแล้ว¹⁴ พระองค์ทรงเห็นความสำคัญของการสื่อสารมวลชน จึงทรงให้การสนับสนุน จะเห็นได้ว่าสมัยของพระองค์ได้มีหนังสือพิมพ์และวารสารออกถึง 52 ฉบับและมีนักหนังสือพิมพ์เกิดขึ้นมากมาย¹⁵

แม้ว่าในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จะทรงให้การสนับสนุนวงการสื่อสารมวลชนก็ตาม แต่ผู้ที่ออกหนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER ยังคงเป็นกลุ่มฝรั่งเช่นเดิมก็คือหมอสมิธ แต่รูปแบบการนำเสนอหน้าแรกไม่เหมือนกับหนังสือพิมพ์ฉบับแรกที้ออกในเมืองไทย แม้ว่าเจ้าของจะเป็นฝรั่งเหมือนกัน ความแตกต่างที่เห็นก็คือหน้าแรกของหนังสือพิมพ์จะไม่มีข่าวสำคัญนอกจากการแจ้งเวลา-เข้าออกของเรือสินค้าต่างประเทศและมีโฆษณา 2-3 เรื่อง ต่อมาเมื่อกิจการหนังสือพิมพ์เจริญขึ้นจึงได้พิมพ์ข่าวคริสต์ศาสนาบ้าง เสนอข่าวคนตายบ้าง และชาวต่างประเทศเดินทางมาเยือนเมืองไทย โดยเพิ่มจำนวนหน้าหนังสือพิมพ์จากเดิมวันละแผ่นมาเป็น 4 หน้าโดยมีทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย¹⁶

ส่วนสภาพเศรษฐกิจของไทยในขณะนั้น เริ่มมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศอย่างจริงจัง มีการเล่นเรือค้าขายระหว่างไทยกับชาติตะวันตกและมีชาวตะวันตกเข้ามาตั้งบริษัททำธุรกิจ เช่น บริษัทสก็อต แอนด์ กัมปะนี จำกัด ทำให้การผลิตและการค้าขายตัว¹⁷ รูปแบบการจัดหน้าหนังสือพิมพ์จึงเป็นการออกหนังสือเพื่อให้ฝรั่งได้อ่านมากกว่าและเพื่อการค้าขาย เพราะรูปแบบการเสนอ

¹⁴ สุรัตน์ นุ่มนนท์, ประวัติและพัฒนากการสื่อสารพิมพ์, เอกสารประกอบการเรียนการสอน มสธ, สุโขทัยธรรมราช, หน้า 117.

¹⁵ สุกัญญา ศิระวนิช, ประวัติการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย, หน้า 27.

¹⁶ ประกาศ วัชรภรณ์, ทำเนียบคนหนังสือพิมพ์, สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, กรุงเทพฯ 2533, หน้า 74.

¹⁷ พรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม, บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย (2475-2488), ไทยวัฒนาพานิช, 2520 หน้า 11.

จัดหน้าแรกของหนังสือพิมพ์เป็นการเสนอเนื้อหาเวลาเข้าออกของเรือที่เข้ามาค้าขายกับคนไทย และในขณะนั้นคนไทยส่วนใหญ่ก็อ่านภาษาอังกฤษไม่ออก จึงมีแต่ฝรั่งด้วยกันและขุนนางไทยเท่านั้นที่อ่านหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษได้

3. ปัจจัยทางด้านคน

หนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER เป็นหนังสือพิมพ์ที่ดำเนินงานโดยหมอสมิธ และหมอแอนครุต์ แม้ว่าหมอสมิธจะไม่ใช่นักคิดแรกที่ออกหนังสือพิมพ์ไทย แต่กล่าวได้ว่าหมอสมิธเป็นผู้บุกเบิกวงการหนังสือพิมพ์ไทยที่สำคัญคนหนึ่ง หมอสมิธเป็นผู้มีความรู้ภาษาไทยและเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองไทยอย่างดี¹⁸ อาจจะเนื่องจากอาศัยอยู่ในประเทศไทยมานาน โดยหมอสมิธเดินทางมาเมืองไทยเมื่ออายุได้ 12 ปี จนกระทั่งปี 2408 หมอสมิธได้ตั้งโรงพิมพ์ที่ตำบลบางคอแหลม การที่หมอสมิธได้ตั้งโรงพิมพ์นี้ทำให้มีโอกาที่จะเผยแพร่ความคิดเห็นของตนเองให้คนอื่นได้รับรู้

หนังสือที่หมอสมิธพิมพ์ นอกจากจะมีหนังสือพิมพ์ SIAM DAILY ADVERTISER แล้ว ยังได้ออกหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย รวมทั้งหนังสือจดหมายเหตุสยามไสมย ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ภาษาไทยแต่เป็นรายเดือน ปีต่อมาเปลี่ยนเป็นรายปักษ์ จนกระทั่ง 2 ปีสุดท้ายจึงได้ออกเป็นรายสัปดาห์โดยคนแรกเมื่อพ.ศ.2425 เป็นหนังสือบอกข่าวทั่ว ๆ ไป แต่แล้วหมอสมิธก็เขียนข่าวไปกระทบกระเทือนคหบดีชั้นสูงคนหนึ่งของเมืองไทย หมอสมิธจึงถูกฟ้องฐานหมิ่นประมาท ต้องเสียค่าปรับซึ่งคล้ายคลึงกับกรณีของหมอบรัดเลที่ถูกโอบะเรต์ฟ้อง หมอสมิธจึงหยุดการออก สยามไสมยในปี พ.ศ.2429

ถึงแม้ว่าหมอสมิธจะออกหนังสือพิมพ์จำนวนมาก แต่จากการศึกษาแล้วพบว่าลักษณะรูปแบบการวาง Lay-out หน้าหนึ่ง ก็ไม่แตกต่างกัน นอกจากจะออกหนังสือพิมพ์แล้ว หมอสมิธยังชอบพิมพ์หนังสือขาย หนังสือที่ขายดีที่สุดคือเรื่องพระอภัยมณี หมอสมิธพิมพ์ขายเป็นเล่มเล็ก ๆ เล่มละสลึง ซึ่งคนไทยในสมัยนั้นนิยมอ่านกันมาก เพราะสมัยก่อนจะหาอ่านได้ยาก เมื่อหมอสมิธมาเอาดีทางธุรกิจการค้ามากเกินไปจนลืมทำหน้าที่หลักคือการเผยแพร่ศาสนา ทำให้หมอสอนศาสนาหลายคนไม่พอใจและเห็นว่าหมอสมิธหนังสือประโลมโลกออกจำหน่ายแทนที่จะพิมพ์หนังสือ

¹⁸ ศักดิ์ธัญญา ตีระวนิช. ประวัติศาสตร์การหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย. หน้า 32.

ธรรมชาติ กลุ่มมิชชันนารี จึงได้ยื่นฟ้องหมิ่นประมาทต่อศาลกงสุลอังกฤษ ปรากฏว่าหมอสมิธแพ้และถูกห้ามพิมพ์จำหน่ายเรื่องทำนองนี้ แต่เป็นตอนที่หมอสมิธขายหนังสือรวบเสียแล้ว¹⁹

นอกจากหมอสมิธจะพิมพ์หนังสือเพื่อการค้าแล้วยังมีความประสงค์ที่จะให้การศึกษาแก่คนไทย โดยได้จัดตั้งโรงเรียนสำหรับอบรมสั่งสอนวิชาการต่าง ๆ แก่เด็ก ๆ มีชื่อว่า “ยูไนเวอร์ซิตีสยาม” เป็นที่เรียนวิชาต่าง ๆ รับนักเรียนเข้าเรียนโดยคิดค่าเรียนถูก ดังปรากฏในคำโฆษณาของ ยูไนเวอร์ซิตีสยาม ดังต่อไปนี้

“ถ้าบิดามารดาผู้หนึ่งผู้ใดอยากจะให้ลูกชาย ลูกหญิง เรียนภาษาไทย ภาษาฝรั่ง ภาววิชาต่าง ๆ เพื่อจะเป็นคนมีปัญญา รู้ ความซื่อเรียบร้อย จะได้เป็นผู้หลักผู้ใหญ่สมเป็นพ่อบ้านแม่บ้าน เป็นกำลังแก่ราชการแลแผ่นดินบ้านเมืองด้วย เชิญมาฝากไว้กับครูแลที่ ยูไนเวอร์ซิตีสยาม บางคอแหลม เทอญ”²⁰

ทั้งนี้การส่งเสริมการศึกษาคงจะมีผลต่อกิจการหนังสือพิมพ์ต่อไปในอนาคต เนื่องจากสิ่งพิมพ์ถือเป็นสื่อมวลชนที่มีเงื่อนไขด้าน “การอ่านออกเขียนได้” เป็นสำคัญ

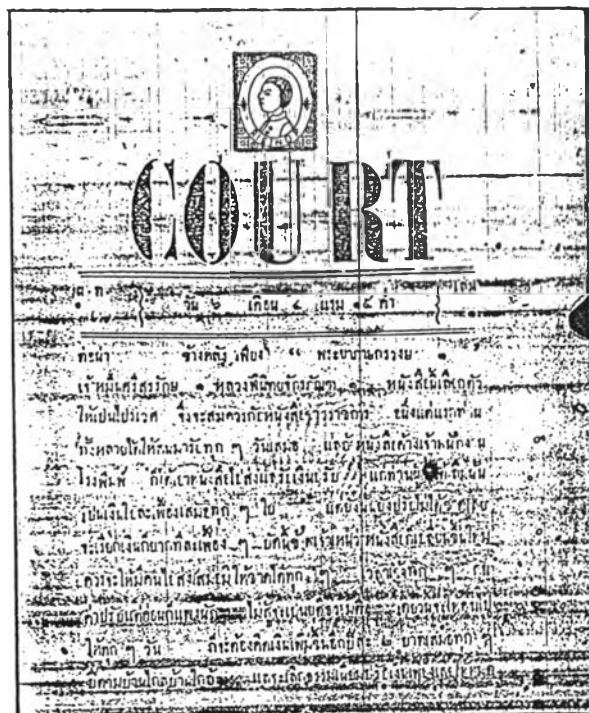
นอกจากนี้หมอสมิธยังเป็นผู้ที่สั่งแทนพิมพ์เข้ามาขายในเมืองไทย ทำให้เกิดโรงพิมพ์ขึ้นอีกหลายแห่ง จุดประสงค์ของการพิมพ์หนังสือในระยะนี้เปลี่ยนไปจากเดิม คือนอกจากจะเผยแพร่ศาสนาแล้วก็เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชน และในที่สุดกลายเป็นธุรกิจการค้า

¹⁹ สุภัทญา ตีระวนิช, ประวัติการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย, หน้า 31.

²⁰ นิราศนางกระษัตริยา, “โฆษณา” กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ครุสมิธ, 2430 (อ้างจากอำไพ จันทรจิระ, วิวัฒนาการการพิมพ์หนังสือในประเทศไทย) หน้า 245.

COURT-ข่าวราชการ

1.1 ภาพรวมทั่วไปของหน้าหนึ่ง

COURT-ข่าวราชการ เป็นหนังสือพิมพ์รายวันฉบับแรกของไทย และเป็นฉบับแรกที่มีรูปเล่มขนาด 8 หน้ายก หรือ (7 ½ X 10 ¼ นิ้ว) ดำเนินงานโดยคนไทย ที่มีรูปเล่มขนาด 8 หน้ายก หรือ (7 ½ X 10 ¼ นิ้ว) ดำเนินงานโดยเจ้าหน้าที่ช่วยกันจัดทำ ฉบับแรกออกเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2418 มีชื่อว่า “Court” เป็นภาษาอังกฤษ แต่ในปี พ.ศ. 2419 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นภาษาไทยว่า “ข่าวราชการ” และเมื่อสมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช โปรดฯ ให้พิมพ์ในคราวฉลองพระชันษา 64 ปี พ.ศ.2466 จึงรวมเรียกชื่อเป็นหนังสือ “COURT-ข่าวราชการ”²¹ โดยสมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช เป็นเจ้าของ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ และบรรณาธิการ

หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ ไม่มีรูปภาพประกอบ ในเล่มหนึ่งตรงกลางหน้าจะเป็นดวงตราไปรษณียากร เป็นรูปภาพบุคคล เข้าใจว่าเป็นพระรูปสมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ เพราะทรงเป็นทั้งเจ้าของ ผู้อำนวยการ ผู้จัดการและบรรณาธิการ นอกจากนี้ยังมีคำว่า

²¹ สุภาพันธุ์ บุญสะอาด. ประวัติหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร. บรรณกิจ, 2517 หน้า 16.

“RISING” อยู่ข้างใต้รูปนั้น ต่อจากนั้นจึงเป็นชื่อหัวหนังสือพิมพ์ คำว่า “COURT” และบรรทัดด้านล่างมีเส้นคั่นคู่ ภายในเส้นระบายรายละเอียดเกี่ยวกับเลขที่แผ่น เล่มที่ วันเดือนปีที่ออก แต่ไม่ระบายราคาจำหน่าย แล้วจึงตามด้วยข่าว

หลังจากที่เปลี่ยนชื่อจาก “COURT” มาเป็น “ข่าวราชการ” แล้ว หน้าของหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นเล่มที่สอง ได้เปลี่ยนรูปแบบจากดวงตราไปรษณียากร มาเป็นรูปตราสัญลักษณ์ราชสีห์ มีรัศมีเปล่งแสงตรงกลาง และด้านล่างเป็นชื่อหัวหนังสือพิมพ์คำว่า “ข่าวราชการ” โดยใช้ตัวประดิษฐ์และบรรทัดต่อมาเป็นเส้นคู่ ภายในเส้นมีรายละเอียดเกี่ยวกับเลขที่แผ่น เล่มที่ วันเดือนปีที่ออก แต่ไม่ระบายราคา จะเหมือนกับเล่มที่หนึ่งทุกประการ

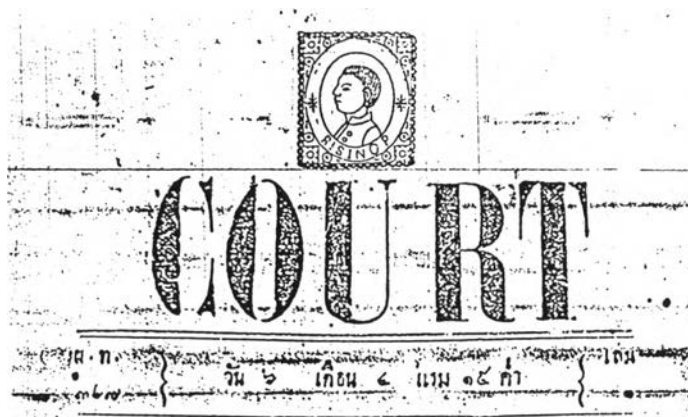
1.2 องค์ประกอบ

ปี พ.ศ.	บุคคล	ชื่อหนังสือพิมพ์	องค์ประกอบหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์																					
			ชื่อหัวหนังสือ		เชิยร์		สารบัญ		ข่าว		ภาคหัวข่าว		ภาพ			ลักษณะภาพ			คอลัมน์ประจำ		โฆษณา		เทคนิค	
			มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
			3	4	ภาพเป็นข่าว	ภาพประกอบข่าว	ภาพวาดหรือภาพถ่าย	มี	ไม่มี	Display	Classified	Supplement	Special position	spacing page	ไม่มี	หน้า	หลัง							
2416	7.6	ข่าวราชการ	✓		✓		✓	✓			✓			✓	-	-	-		✓			✓	-	-

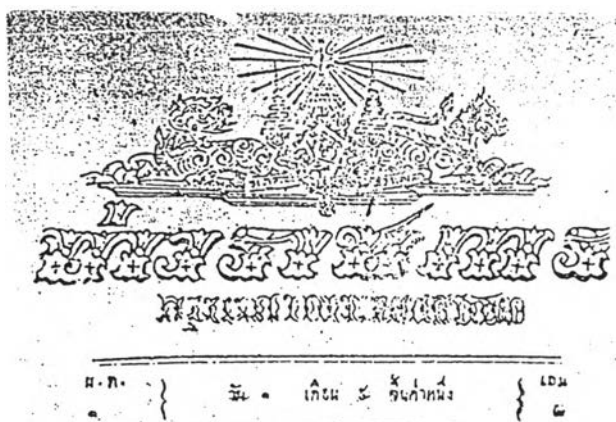
องค์ประกอบสำหรับหนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ จะประกอบด้วย

-ลักษณะชื่อหัวหนังสือพิมพ์

ชื่อหัวหนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ ในเล่มที่ 1 จะมีเพียงคำว่า “COURT” ซึ่งพิมพ์เป็นชื่อภาษาอังกฤษเป็นตัวพิมพ์ขนาดใหญ่ ส่วนเล่มที่ 2 จะเปลี่ยนชื่อจากภาษาอังกฤษ มาเป็นคำว่า “ข่าวราชการ” โดยใช้ตัวเขียนภาษาไทย ที่มีลวดลายที่เน้นลายเส้นความประณีตทางศิลปะ

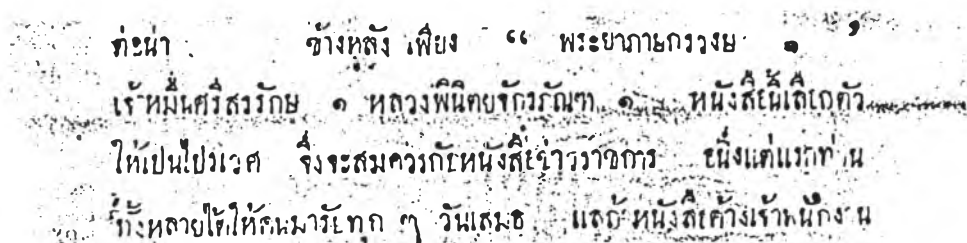

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ เล่ม1

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ เล่ม2

-แบบตัวอักษร เป็นตัวอักษรแบบ “มงกุฎ” หรือที่เรียกว่า ตัวธรรมดา เป็นตัวอักษรที่มีเส้นเล็กคมสม่ำเสมอเหมือนตัวเหลี่ยม แต่เส้นนอนด้านบนเป็นเส้นโค้ง โดยมีขนาด 18-21 พอยท์ และลักษณะการเขียนเป็นแบบความเรียงทั้งหน้า ไม่มีแยกคอลัมน์ จะใช้เพียงคอลัมน์เดียว

ตัวอย่างแบบตัวอักษรหนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ

-พาดหัวข่าว หนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ ยังไม่มีการใช้วิธีการพาดหัวข่าว

-ส่วนข้างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ หรือEars หนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ ในขณะนั้นยังไม่นำเอาส่วนประกอบอื่น ๆ มาไว้ข้างชื่อหัวหนังสือพิมพ์

-ภาพประกอบ หนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ ในช่วงเวลานั้นยังไม่มีรูปภาพ เพราะเป็นเพียงหนังสือบอกข่าวสำหรับข้าราชการโดยเฉพาะ ไม่ใช่หนังสือบอกข่าวแก่ประชาชนทั่วไป

-คอลัมน์ประจำ โฆษณา พิมพ์ลักษณะ สารบัญ และการแบ่งเส้นคั่นคอลัมน์ต่าง ๆ ไม่มี

2.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ มีปัจจัยดังนี้

1.ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

เครื่องพิมพ์และตัวพิมพ์ที่ใช้พิมพ์หนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ ได้ยืมมาจากโรงพิมพ์หลวง แต่สถานที่พิมพ์อยู่ที่หอนิเทศ พิศายาคม ณ ริมประตูศรีสุนทร ในพระบรมมหาราชวัง แทนที่ใช้เป็นแทนพิมพ์เล็กจึงพิมพ์หนังสือออกมาได้ขนาด 8 หน้ายก หรือ (7 ½ X 10 ¼ นิ้ว) เท่ากับหนังสือพิมพ์บางกอกกรีคอร์เดอร์

เหตุผลที่ใช้ระบบการพิมพ์หนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ แบบเดียวกับการพิมพ์หนังสือพิมพ์บางกอกกรีคอร์เดอร์ เนื่องด้วยหลังจากที่หมอบรัดเลได้คิดและประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นมาใหม่แล้ว จึงได้นำแทนพิมพ์และตัวอักษรแบบใหม่ถวายให้กับเจ้าฟ้ามงกุฎฯ ที่วัดบวรนิเวศวิหาร ต่อมาได้ขึ้นครองราชย์เป็นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงทรงพระทัยการพิมพ์หนังสือมาตั้งแต่เมื่อทรงผนวชอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหาร พระองค์ทรงเป็นคนไทยคนแรกที่ยริเริ่มกิจการพิมพ์หนังสือของคนไทยขึ้นครั้งแรก เนื่องจากทรงเห็นพวกมิชชันนารีเผยแพร่คริสต์ศาสนาจำนวนมากออกมาแจกจ่ายแก่คนทั่วไป และพระองค์ทรงคิดว่าเมื่อพวกมิชชันนารี พิมพ์หนังสือเผยแพร่คริสต์ศาสนาได้

พระองค์ควรจะพิมพ์หนังสือเผยแพร่พุทธศาสนาได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงโปรดให้สั่งเครื่องพิมพ์มาตั้งที่วัดบวรนิเวศวิหาร 1 เครื่อง ถือเป็นเครื่องพิมพ์ภาษาไทยเครื่องแรก²²

หลังจากที่ตั้งโรงพิมพ์ขึ้นที่วัดบวรนิเวศวิหารแล้ว เมื่อปีพ.ศ.2390 พระองค์ทรงให้แกะตัวพิมพ์ขึ้นมาชุดหนึ่งเรียกว่า “อักษรอริยกะ” มีพระราชประสงค์ให้เขียนภาษาบาลีและใช้กันในหมู่สงฆ์ธรรมยุต²³ จึงได้พิมพ์หนังสือสอนศาสนา เช่น พระปาฏิโมกข์ หนังสือสวดมนต์ เป็นต้น โดยพระสงฆ์ในวัดเป็นผู้จัดพิมพ์ ซึ่งเป็นแบบอักษรไทยชนิดหนึ่ง แต่ไม่ได้เอามาใช้ในราชกิจจางๆและไม่ได้ใช้ในหนังสือพิมพ์ใดๆ

อย่างไรก็ตามแท่นพิมพ์แท่นแรกที่ใช้ในวัดบวรนิเวศวิหารเป็นแท่นพิมพ์ไม้ ไม่ทันสมัย และพิมพ์ได้ช้าผู้แท่นพิมพ์ของหมอบรัดเลย์ที่สั่งเป็นแท่นพิมพ์หินเข้ามาไม่ได้ ที่สามารถพิมพ์งานได้ประณีตและรวดเร็วกว่า ทั้งนี้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริที่จะจัดหาเครื่องพิมพ์ที่ทันสมัยมาใช้เช่นกัน²⁴

ดังนั้นในปี พ.ศ.2392 พระองค์ทรงสั่งเครื่องพิมพ์หินเข้ามาในประเทศไทย โดยทรงติดต่อสั่งซื้อด้วยพระองค์เอง โดยทรงมีพระสหายชายหญิงชาวอเมริกันคู่หนึ่งชื่อ นายและนางเอคเคี้อยู่ที่กรุงนิวยอร์ก พระองค์ได้ทรงขอให้พระสหายช่วยจัดซื้อเครื่องพิมพ์หินจากประเทศอเมริกาให้ 1 เครื่อง²⁵ ครั้นสั่งซื้อแท่นพิมพ์หินเข้ามาเป็นครั้งแรกในเมืองไทยแล้ว พระองค์ทรงโปรดให้ตั้งโรงพิมพ์หลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ชื่อว่า “โรงพิมพ์อักษรพิมพ์การ” หรือที่เรียกว่า “โรงพิมพ์หลวง” ตั้งอยู่ตรงพระที่นั่งภาณุมาศจรัญ²⁶ นอกจากมีช่างพิมพ์ไทย ยังได้ทรงจ้างช่างพิมพ์

²² อ่ำไพ จันทรจิระ, วิวัฒนาการการพิมพ์หนังสือ, หน้า 110-111.

²³ อิงอร สุพันธุ์วิช, วิวัฒนาการอักษรและอักษรวิธีไทย โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527 หน้า 639.

²⁴ สุรัตน์ นุ่มนนท์, การกำเนิดการพิมพ์, หน้า 105.

²⁵ อ่ำไพ จันทรจิระ, วิวัฒนาการ, หน้า 113-114.

²⁶ กำธร สติรกุล, การเป็นมาของการพิมพ์และงานแสดงการพิมพ์ในเมืองไทย, เอกสารอนุสรณ์งานแสดงการพิมพ์แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1, หน้า 62.

ช่างการพิมพ์ลิโทกราฟี (Lithography) และทรงส่งขุนมหาสิทธิโวหาร ไปฝึกงานในต่างประเทศ พระองค์ทรงเป็นบรรณาธิการและทรงอำนวยการพิมพ์เอง²⁷

จากนั้นในปี พ.ศ.2409 ตัวหนังสือเริ่มมีหลายขนาด รูปร่างสวยกว่าเดิม ตัวหนังสือนี้ ปัจจุบันเรียกว่า “ตัวธรรมดา” หรือเรียกว่า “แบบมงกุฎ” เพื่อถวายพระเกียรติให้แก่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในฐานะที่พระองค์เป็นคนไทยคนแรกที่ทรงดำเนินกิจการพิมพ์ในประเทศไทย ตัวพิมพ์แบบนี้เส้นเสมอกันตลอด แต่เส้นนอนด้านบนเป็นเส้นโค้ง ตัวอักษรแบบนี้จะใช้พิมพ์หนังสือมากกว่าที่จะพิมพ์หนังสือพิมพ์ โดยจะเห็นตัวหนังสือดังกล่าวได้จากหนังสือของ “หม่อมราโชทัย (กระต่าย)”²⁸ สำหรับหนังสือพิมพ์ที่ใช้ เช่น หนังสือพิมพ์ครุโณวาท ,COURT-ข่าวราชการ,วชิรญาณ,จิน โนสยามวารศัพท์,ไทย,จดหมายเหตุสยามสมัย เป็นต้น

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นผู้ริเริ่มการพิมพ์ในเมืองไทยแล้ว นั้น กิจการพิมพ์ได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นตามลำดับ เมื่อเข้าสู่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เจ้านายไทยทรงเห็นความสำคัญของการออกหนังสือพิมพ์ จึงได้ร่วมกันออกหนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ ขึ้น โดยมีรูปแบบหนังสือพิมพ์ที่นำลงเสนอข่าวบนหน้าหนึ่งมีลักษณะเหมือนกับหนังสือพิมพ์บางกอกกรีตอร์เคอร์

2.ปัจจัยทางด้านการเมือง-เศรษฐกิจ

หนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ เป็นหนังสือพิมพ์ที่เริ่มพิมพ์จำหน่ายเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ.2418 ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ดำเนินงานโดยเจ้านายในราชสำนัก มีสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯกรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช เป็นเจ้าของและบรรณาธิการ จะเห็นว่าการออกแบบ Lay-out หน้าแรกของหนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ

²⁷ ประกาศ วัชรภรณ์.ทำเนียบคนหนังสือพิมพ์.หน้า179.

²⁸ นันทา วิทวุฒิสักดิ์.หนังสือและการพิมพ์. หน้า 75-77.

มีลักษณะเป็นแบบราชสำนัก คือ เป็นเนื้อหาข่าวราชการทั้งสิ้น ไม่ได้เสนอข่าวใด ๆ ในที่สุดต้องเลิกไป²⁹ เนื่องจากเจ้านายแต่ละองค์ไม่มีเวลาให้การออกหนังสือพิมพ์

การจำหน่ายหนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ เริ่มออกใหม่ ๆ ได้นำขึ้นทูลเกล้าฯถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และแจกกันในหมู่เจ้านาย การจำหน่ายผู้ที่ต้องการให้ไปรับหนังสือ ณ หอนิเทศวิทยาคมเองทุกวัน แต่ปรากฏว่าไม่มีผู้มารับ มีหนังสือค้างจำหน่าย สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยา ภาณุพันธุวงศ์วรเดช จึงโปรดให้มีคนเดินส่งหนังสือตามบ้าน³⁰ ด้วยการสมัครเป็นสมาชิก

3. ปัจจัยทางด้านคน

หนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ ดำเนินงานโดยเจ้านายไทย ที่ทรงเห็นร่วมกันว่าออกหนังสือพิมพ์เพื่อเสนอข่าวราชการจะได้มีประโยชน์แก่ผู้รับราชการต่อไปในปัจจุบันและอนาคต โดยเจ้านายทุกพระองค์แบ่งงานกันเขียนองค์ละวัน คือ สมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ ทรงแต่งในวันเสาร์ กรมหมื่นนเรศวรฤทธิ ทรงแต่งในวันอาทิตย์ พระองค์เจ้าเกษมสันต์โสภาคย์ ทรงแต่งในวันจันทร์ พระองค์เจ้าทองแถมถวัลย์วงศ์ ทรงแต่งในวันอังคาร พระองค์เจ้าเทวัญอุทัยวงศ์ ทรงแต่งในวันพุธ พระองค์เจ้ามยุรฉัตรนาคนานพ ทรงแต่งในวันพฤหัสบดี พระองค์เจ้าสวัสดิ์ประวัติ ทรงแต่งในวันศุกร์ เป็นการแสดงให้เห็นว่าเจ้านายไทยพยายามฝึกหัดที่จะออกหนังสือพิมพ์รายวัน³¹ อย่างไรก็ตามแม้จะฝึกหัดเพียงใดรูปแบบของหนังสือพิมพ์ที่ออกมาก็ยังไม่แตกต่างจากหนังสือพิมพ์ของหมอบรัดเล

หนังสือพิมพ์ที่ดำเนินงานโดยเจ้านาย ในขณะนั้นยังไม่ได้ทำหน้าที่ตามความหมายของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน เนื่องจากเจ้านายไทยเป็นผู้ที่อยู่ในราชสำนักไม่ใช่สำนักหนังสือพิมพ์โดย

²⁹ จำนง วิบูลย์ศรีและดวงทิพย์ วรพันธุ์, ภาษากับมวชน วิวัฒนาการของภาษาเพื่อการเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ไทย, โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526 หน้า 18.

³⁰ สุภาพันธุ์ บุญสะอาด, ประวัติหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย, กรุงเทพมหานคร, บรรณกิจ, 2517 หน้า 20.

³¹ ประกาศ รัชราภรณ์, คนทำเนียบหนังสือพิมพ์, หน้า 77.

อาชีพ คำนึงรูปแบบที่หนังสือพิมพ์ปรากฏบนหน้าหนึ่งจึงมีลักษณะเรียบง่าย อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์ที่ดำเนินงานโดยเจ้านายในราชสำนักได้ช่วยปูทางกิจการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย ให้เป็นกิจจะลักษณะขึ้น ทำให้เอกชนที่มีโอกาสได้รับการศึกษา ทั้งทางตรงและทางอ้อม เริ่มคิด ออกหนังสือพิมพ์ในเวลาต่อมา³²

อนึ่ง การพิมพ์หนังสือนั้นสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ ได้ทรงเป็น ธุระทั้งสิ้น โดยพระองค์ทรงยืมเครื่องพิมพ์และตัวพิมพ์มาจากโรงพิมพ์หลวง อย่างไรก็ตามการ ออกหนังสือพิมพ์ COURT-ข่าวราชการ นี้ได้รับการสนับสนุนจากบรรดาเจ้านายในวังเป็นอย่างมาก เช่น กรมหลวงบดินทรไพศาลโสภณ ประทานคนเรียงพิมพ์และให้หม่อมเจ้าวัชรินทร์ พระ โอรสมาช่วยตรวจตราหนังสือ และพระเจ้าอยู่หัวเองก็สนับสนุนการออกหนังสือพิมพ์ครั้งนี้ บาง ครั้งก็ทรงส่งเรื่องมาลงพิมพ์

เจ้านายในราชสำนักสมัยรัชกาลที่ 5 ส่วนใหญ่ทรงมีภาระในด้านการบริหารรัดตัวเป็น อย่างมาก จึงไม่มีใครจะมีผู้ที่สนพระทัยทางด้านกิจการหนังสือพิมพ์อย่างจริงจังเท่าเทียมกับหมอบรัด เลและหมอสมิทรทรงทำอยู่ได้ไม่นานก็ต้องเลิกไปเพราะไม่มีเวลา ทั้งส่วนใหญ่ไม่ถือการโฆษณา เป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง COURT-ข่าวราชการ ไม่มีโฆษณาเพราะมิได้มีพระประสงค์จะทำ เพื่อหารายได้ แม้ต่อมาจะจำหน่ายก็ตาม แต่เงินที่ได้ไม่คุ้มกับเงินที่ลงทุนไป ซึ่งการจัดทำต้องลง แรงและเสียเวลามากจึงทำกันไม่ได้นานก็เลิกไป³³

เมื่อสมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ ทรงเลิกออกหนังสือพิมพ์ไปแล้ว จนกระทั่งทรงมีพระ ชนม์มาอยู่ได้ 64 พรรษา ณ วันที่ 11 มกราคม 2466 ได้ทรงจัดงานวันคล้ายวันประสูต จึงทรงพิมพ์ หนังสือคือด-ข่าวราชการ ขึ้นใหม่เพื่อแจกให้ผู้ที่มาในงาน พิมพ์ครั้งนี้ จำนวน 1,000 ตำรับ คือด- ข่าวราชการ เป็นผลงานด้านการเขียนที่ดีเด่นของเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ ถึงกับต้องนำมาตีพิมพ์ ใหม่ ทรงเห็นว่าอาจจะเป็นประโยชน์แก่คนทั้งหลายได้ และเป็นหนังสือที่เกี่ยวกับจารีตประเพณี และเหตุการณ์ในข้อราชการไว้มาก

³² พรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม. บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย. หน้า 10.

³³ สุกัญญา ตีระวนิช. ประวัติการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย. หน้า 39-41.

หนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME

1.1 ภาพรวมทั่วไปของหน้าหนึ่ง

ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME

หนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาดกว้าง 15 นิ้ว X 22 นิ้ว โดยมี Bangkok Time Printing Office เป็นเจ้าของ เริ่มออกในปี พ.ศ. 2430-2485

การจัดหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME เมื่อเริ่มออกหนังสือพิมพ์ใหม่ ๆ เนื้อหาจะเป็นโฆษณาทั้งหน้า จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2484 หนังสือพิมพ์จึงเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาหน้าหนึ่งมาเป็นเสนอข่าว เนื่องจากในช่วงนั้นเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ขึ้น หนังสือพิมพ์จึงต้องเสนอข่าวการรบทั่วโลก แต่ภาพข่าวยังมีใช้น้อย คือเริ่มมีภาพประกอบข่าวในปี พ.ศ.2485

1.2 องค์ประกอบการจัดหน้าหนึ่ง

ปี พ.ศ.	บุคคล	ชื่อหนังสือพิมพ์	องค์ประกอบหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์																			
			ชื่อหัวหนังสือ		เอียร์		สารบัญ		ข่าว		ภาคหน้าข่าว		ภาพ		ลักษณะภาพ		คอลัมน์ประจำ		โฆษณา		รายละเอียด	
			มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	หน้า	หลัง
			3	4	ภาพเป็นแถว	ภาพประกอบข่าว	ภาพตัดหรือภาพกรุ่น	มี	ไม่มี	Display	Classified	Supplement	Special position	spring page	หน้า	หลัง						
2456	วิ.5	Bangkok Time	✓		✓		✓		✓		✓		-	-	-	✓		✓			✓	
2459	"	"	✓		✓		✓		✓		✓		-	-	-	✓		✓			✓	
ค.ศ.ปี 2484	"	"	✓		✓		✓		✓		✓		-	-	-	✓		✓			✓	
ค.ศ.ปี 2484	"	"	✓		✓		✓		✓		✓					✓					✓	✓
2485	"	"	✓		✓		✓		✓		✓		✓			✓					✓	✓

องค์ประกอบการจัดหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME ประกอบด้วย

-ลักษณะชื่อหัวหนังสือพิมพ์

ชื่อหัวหนังสือพิมพ์ ในช่วงแรกที่ออกจะเป็นตัวหนังสือแบบตัวประดิษฐ์ขนาดใหญ่คำว่า THE BANGKOK TIME ตามแนวกว้างของหน้า บรรทัดถัดมาบอกปีที่เริ่มพิมพ์จำหน่ายว่า "ESTABLISHED 1887" ต่อมา มีเส้นคั่นคู่ทั้งเส้นหน้าและเส้นหลัง ภายในเส้นคู่จะบอก เล่มที่ ปีที่ วัน เดือนปี ที่พิมพ์ ไว้ด้านซ้าย ตรงกลางจะบอกว่าจะจดทะเบียนที่กรมไปรษณีย์และโทรเลข คำว่า "REGISTERED AT THE POST AND TELEGRAPH DEPARTMENT" ด้านขวาเป็นภาษาไทย ระบุชื่อหนังสือพิมพ์ วันเดือนปี พ.ศ.ที่พิมพ์ จากนั้นจึงเป็นรายละเอียดของเนื้อหาหนังสือพิมพ์

จากนั้นในปี พ.ศ.2458 ชื่อหัวหนังสือพิมพ์ ได้เปลี่ยนมาใช้เป็นแบบตัวพิมพ์ขนาดใหญ่คำว่า THE BANGKOK TIME แทนตัวประดิษฐ์ แต่ก็ใช้ได้ไม่นาน ในปี 2484 ได้กลับมาใช้หัวหนังสือรูปแบบเดิมจนกระทั่งเลิกจำหน่าย

-ข่าว หนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME ในช่วงแรกที่ออกหนังสือพิมพ์ไม่มีข่าวเป็นการนำโฆษณามาลงบนหน้าแรก จนกระทั่งปี 2485 ได้เปลี่ยนมาใช้เสนอเสนอข่าวแทนการลงโฆษณา

-ภาพประกอบ หนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME เริ่มนำภาพมาประกอบการเขียนข่าวในปีพ.ศ.2484 เป็นภาพวาดสินค้าที่ลงโฆษณา ต่อมาปี 2485 จึงมีภาพประกอบข่าว โดยภาพแรกที่เปลี่ยนจากภาพวาดการ์ตูนเป็นภาพแผนที่โลก จากนั้นจึงนำภาพที่เป็นภาพของบุคคลและภาพเหตุการณ์ผลภายหลังการสู้รบของประเทศนั้นเป็นอย่างไร และยังได้ใช้คำอธิบายได้ภาพ (Cutlines) เป็นการบรรยายเหตุการณ์ในภาพนั้นว่าเกิดอะไรขึ้น หรือถ้าเป็นภาพบุคคลก็จะเขียนข้อความสั้น ๆ เช่น ชื่อ ตำแหน่ง อาชีพ เป็นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลนั้น

ตัวอย่างภาพที่นำมาประกอบข่าวในหนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME

-คอลัมน์ประจำ หนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME ไม่มีคอลัมน์ประจำ

-โฆษณา หนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME ใช้การโฆษณาตั้งแต่เริ่มออกหนังสือพิมพ์ โดยเป็นโฆษณาประเภท Classified ที่เป็นโฆษณาย่อ บริการแจ้งความ และประกาศสั้น ๆ ที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ และยังเป็นโฆษณาแบบใช้ตัวอักษรล้วน เป็นโฆษณาที่ใช้ถ้อยคำเรียบเรียงอธิบายสิ่งที่ต้องการประกาศหรือขาย ไม่มีรูปภาพใดประกอบ จากนั้นในปี พ.ศ. 2485 จึงได้เลิกใช้วิธีการลงโฆษณาทั้งหน้า

-พิมพ์ลักษณะ (Imprint) หรือบรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา อยู่ด้านหลังของหนังสือพิมพ์

-สารบัญ ลีสัน หนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME ไม่มี

-การใช้เส้น หนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME ได้ใช้เส้นหนาเส้นบางมาใช้ในการเขียนส่วนประกอบวัน เดือน ปี ที่พิมพ์ และนำมาใช้ในการแบ่งเนื้อหาข่าว

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME มีปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

การพิมพ์หนังสือพิมพ์ได้เปลี่ยนแปลงในช่วงนี้ โดยจะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาดใหญ่กว่าหนังสือพิมพ์ที่ออกแรก ๆ คือจาก 8 หน้า ยก มาเป็นขนาด 15 X 22 นิ้ว ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าเดิม แต่ระบบการพิมพ์ยังเหมือนเดิมคือใช้ระบบเลตเตอร์เพลท แต่เป็นเครื่องพิมพ์ชนิดแท่นนอน (flat-bed cylinder press) เป็นเครื่องพิมพ์ที่สามารถพิมพ์งานที่มีขนาดใหญ่กว่าเครื่องพิมพ์เพลนเทนเพรส ขนาดของงานพิมพ์อาจจะใหญ่ถึง 15 X 22 นิ้ว หรือใหญ่กว่า³⁴ แท่นพิมพ์แบบนี้บางคนเรียก “แท่นพิมพ์ฉับแกละ” เนื่องจากตลอดเวลาที่เครื่องทำงานจะส่งเสียง “ฉับแกละ” จึงพากันเรียกชื่อตามเสียงของแท่นพิมพ์ ส่วนการเรียงพิมพ์ใช้วิธีการเรียงด้วยมือ

สำหรับตัวอักษรที่ใช้พิมพ์ตัวเนื้อหานี้ เรียกว่าแบบ Transitional เป็นตัวพิมพ์ที่ออกแบบขึ้น เมื่อเครื่องมือในการทำแม่แบบหล่อตัวพิมพ์สามารถทำได้ละเอียดขึ้น การทำกระดาษก็ผลิตให้เรียบดีขึ้น การออกแบบตัวพิมพ์จึงได้สร้างให้มีเส้นหนาและเส้นบางแตกต่างกันมากขึ้น เส้นเล็กและคม การออกแบบตัวพิมพ์ไม่ได้อาศัยการเลียนแบบจากการเขียนแต่อย่างเดียว แต่ได้อาศัยหลักการวาดเขียนประกอบการใช้เครื่องมือวาดเขียน เช่น การใช้วงเวียน ส่วนหนาส่วนบางของตัวหนังสือเกิดจากการวาด จากการคิดจัดวาง ไม่ได้เกิดจากการเขียนจริง ๆ เช่น ส่วนหนาสุดของโค้ง

³⁴ ธีรณี วงศ์วรรณ, อังจากวิทยานิพนธ์ “แนวโน้มหนังสือพิมพ์ไทยในทศวรรษหน้า”

(พ.ศ.2535-2540), คณะวารสารศาสตร์ มธ. หน้า 37.

ตัว C ตัว D จะอยู่ด้านซ้ายหรือขวาสุดของตัวนั้น มีกิ้ง (Serif) ทำเป็นมุมแหลม ตัวพิมพ์ที่มีชื่อประเภทนี้ ได้แก่ตัว Caslon³⁵

2.ปัจจัยด้านการเมือง-เศรษฐกิจ

ในช่วงปี พ.ศ.2430 กิจการหนังสือพิมพ์ไทยเริ่มซบเซาลง แต่ตรงข้ามกับหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษที่ได้ตีพิมพ์จำหน่ายอย่างสม่ำเสมอ³⁶ และหนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME ก็เป็นหนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่งที่เกิดขึ้นมาใหม่ ดำเนินงานโดยกลุ่มชาวต่างชาติ ที่รวมกันเป็นบริษัทชื่อว่า Bangkok Time Printing Office ตรงกับสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รูปแบบของหนังสือพิมพ์จึงมีลักษณะการนำเสนอที่เป็นอิสระเปลี่ยนจากรูปแบบการเสนอข่าวหรือประกาศแจ้งความ มาเป็นการโฆษณาสินค้าทั้งหน้า

สภาพทางการเมืองในช่วงเวลานั้น เกิดเหตุการณ์มากมาย การเมืองโลกได้ผันแปรไปอย่างรวดเร็ว มีเหตุการณ์สำคัญ ๆ เกิดขึ้น อาทิ กบฏก๊กเหมิงในประเทศจีน เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้ประชาชนเกิดความกระหายใคร่รู้ข่าวที่เกิดขึ้น³⁷ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME ได้เปลี่ยนรูปแบบหน้าแรกของหนังสือพิมพ์จากโฆษณาทั้งหน้ามาเป็นการเสนอข่าวการสู้รบจากสงครามโลก แต่การเสนอภาพข่าวในช่วงแรกยังไม่มียี่ห้อถ้ามีก็มีน้อย เนื่องจากอาจจะปัญหาอุปสรรคทางด้านการสื่อสารที่จะส่งภาพมายังประเทศต่าง ๆ

ในช่วงแรกการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME รูปแบบการจัดหน้าจะเป็นโฆษณาทั้งหน้า แต่อาจเนื่องจากเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองหรือการสู้รบของประเทศในโลก ครั้นหนังสือพิมพ์จะไม่เสนอข่าวก็จะแตกต่างไปจากฉบับอื่น ๆ ดังนั้นหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME จึงได้เปลี่ยนจากหน้าโฆษณาทั้งหน้ามาเป็นหน้าที่นำเสนอข่าวและข่าวที่เสนอเป็นเรื่องเกี่ยวกับสงครามเกือบทั้งหมด

³⁵ คำจร สติกรกุล, ประวัติหนังสือและการพิมพ์, ห.จ.ก.แสงจันทร์การพิมพ์, 2528, หน้า 81.

³⁶ จำนง วิบูลย์ศรี และดวงทิพย์ วรพันธุ์ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษในประเทศไทย, หน้า 12.

³⁷ พรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม, บทบาททางการเมือง, หน้า 11.

ด้านเศรษฐกิจของประเทศ แม้ว่าไทยจะเปิดทำการค้าเสรีกับต่างประเทศตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ทำให้เกิดการผลิตเพื่อขายแทนการผลิตเพื่อยังชีพ³⁸ หน้าแรกของหนังสือพิมพ์จึงต้องนำเสนอในรูปแบบของการโฆษณาเวลาเข้าออกของเรือสินค้าที่เข้ามาติดต่อกับต่างประเทศมากกว่าที่จะนำเสนอเป็นเนื้อหาข่าวสาร แต่เมื่อเกิดสงครามขึ้นทั่วโลกจึงต้องเปลี่ยนรูปแบบการจัดหน้าจากโฆษณามาเป็นเสนอข่าวที่เกิดขึ้นทั่วโลก อย่างไรก็ตามสภาพเศรษฐกิจช่วงที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ กระจายมีราคาแพงมาก รวมทั้งกระดาษที่ผลิตในประเทศก็มีคุณภาพไม่ดี มีสีคล้ำ จึงไม่มีหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นในช่วงเวลานั้น³⁹

ต่อมาในปี พ.ศ.2484 การปกครองของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย สงครามโลกต่าง ๆ ได้สิ้นสุด เศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้น จึงได้เปลี่ยนจากระบบการพิมพ์จากแท่นพิมพ์ฉับแกละมาเป็นแท่นพิมพ์แบบโรตารีที่ใช้กระดาษเป็นม้วน แต่ขนาดของหนังสือพิมพ์ยังเท่าเดิมเพียงแต่ปริมาณการผลิตสามารถพิมพ์ได้เร็วและใช้กับงานที่ปริมาณมาก เช่นงานพิมพ์หนังสือพิมพ์⁴⁰

3. ปัจจัยด้านคน

หนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME เป็นหนังสือพิมพ์ที่เข้าสู่รูปแบบการดำเนินการของบริษัท โดยเปลี่ยนจากเจ้าของเพียงคนเดียวมาสู่รูปแบบของบริษัท คือ Bangkok Times Printing Office อย่างไรก็ตามประวัติเกี่ยวกับการออกหนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME มีรายละเอียดให้ค้นคว้าน้อยมาก

³⁸ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และคณะ, ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและสังคม, สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2527 หน้า 5.

³⁹ จันทน์ วิบูลย์ศรี และดวงทิพย์ วรพันธุ์, หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ, หน้า 44-45.

⁴⁰ กำธร สติรกุล, ประวัติหนังสือและการพิมพ์, ห.จ.ก.แสงจันทร์การพิมพ์, กรุงเทพฯ 2528 หน้า 202.

จีนโนสยามวารศัพท์

1.1 ภาพรวมทั่วไปของหน้าหนึ่ง

ตัวอย่างหนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์

จีนโนสยามวารศัพท์ เป็นหนังสือพิมพ์รายวัน ที่มีขนาดรูปเล่ม 14.5 X 21.5 นิ้ว เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาดใหญ่ฉบับหนึ่ง ดำเนินงานโดยชาวจีนชื่อนายเซียวซุดเส็ง สี่บุญเรือง เริ่มออกเมื่อ พ.ศ.2450-2466 มีทั้งภาษาไทยและภาษาจีนในฉบับเดียวกัน เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีความสำคัญที่มีอายุสืบต่อมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 6 และกลายเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทสำคัญมาก⁴¹ เนื่องจากเป้าหมายหนึ่งของหนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์พยายามที่จะเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่างไทยและจีน ตลอดจนยกระดับสังคมไทย

⁴¹ สุภาพันท์ บุญสะอาด. ประวัติหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย. หน้า 33.

หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์ เป็นลักษณะการนำเสนอโฆษณาทั้งหน้า ช่วงแรกจะเป็นโฆษณาย่อย บริการแจ้งความและประกาศสั้น ๆ ต่อมาปี พ.ศ.2461 เปลี่ยนรูปแบบ โฆษณาสินค้าหรือบริการทั่วไป ให้มีขนาดต่าง ๆ กัน โดยแบ่งเป็นสินค้าแต่ละชนิด มีทั้งรูปภาพ ของสินค้า และแบ่งคอลัมน์จาก 6 คอลัมน์เป็น 4 คอลัมน์

1.2 องค์ประกอบการจัดหน้าหนึ่ง

ปี พ.ศ.	บุคคล	ชื่อหนังสือพิมพ์	องค์ประกอบหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์																						
			ชื่อหัวหนังสือ		เจียร์		ตารางบัญชี		ข่าว		พาดหัวข่าว		ภาพ		ลักษณะภาพ		คอลัมน์พิเศษ		โฆษณา		เทคนิคภาพ				
			มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี			
			จ	ด	จ	ด	จ	ด	จ	ด	จ	ด	จ	ด	จ	ด	จ	ด	จ	ด	จ	ด	หน้า	หลัง	
2453	ร.5	จีนไฉง	✓			✓		✓		✓			-	-	✓				✓	✓				✓	
2461	ท	ท	✓			✓		✓		✓			✓						✓	✓				✓	

องค์ประกอบที่ปรากฏในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์ ประกอบด้วย องค์ประกอบดังนี้

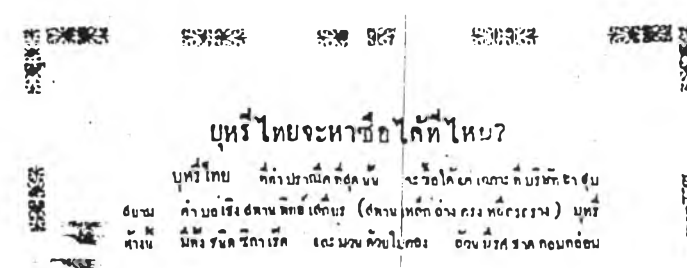
-ลักษณะชื่อหัวหนังสือพิมพ์

ชื่อหัวหนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์ จะเป็นลักษณะตัวประดิษฐ์ภาษาไทย ที่มีลวดลาย ด้านล่างจะเป็นชื่อภาษาอังกฤษตัวพิมพ์เขียนว่า "CHINO SIAMESE DAILY NEWS" และบรรทัด ต่อมาด้านข้างซ้าย-ขวา ของชื่อภาษาอังกฤษจะเป็นภาษาจีน

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์

-แบบตัวอักษร การใช้ตัวอักษรในการนำเสนอเนื้อหา เป็นแบบตัวธรรมดา ขนาดจั่ว คือตั้งแต่ 14 พอยท์ลงมา สำหรับชื่อบริษัทห้างร้านจะเป็นตัวไม่มีทั้งขนาดเล็กและกลาง

ตัวอย่างแบบตัวอักษร

- ส่วนข้างชื่อหัวหนังสือ (ears) ในหนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์ไม่มี
- การพาดหัวข่าว เนื้อข่าว คอลัมน์ประจำ สารบัญ การใช้สี ไม่มี เพราะเป็นการลงโฆษณา
ทั้งหน้า
- รูปภาพ เป็นแบบรูปวาดภาพสินค้าที่ลงโฆษณาในหน้าหนังสือพิมพ์ ยังไม่ใช้ภาพถ่าย
- โฆษณา มีทั้งหน้า ในช่วงแรกเป็นประเภทโฆษณาย่อย ที่บริการแจ้งความและประกาศสั้น ๆ เป็นแบบใช้ตัวอักษรล้วน และมีภาพประกอบบ้าง ต่อมาเปลี่ยนมาเป็นโฆษณาประเภทดีสเพลย์ ที่เป็นโฆษณาสินค้าและบริการต่าง ๆ โดยใช้ตัวอักษรมีรูปภาพประกอบ มีทั้งภาพวาดลายเส้น ทำให้งานโฆษณาดูน่าสนใจมากกว่าเดิม
- พิมพ์ลักษณ์ หรือบรรณาธิการผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา ในหนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์ จะมียุ่บริเวณด้านหน้าที่อยู่ได้ชื่อหัวหนังสือพิมพ์ที่เป็นภาษาอังกฤษ บรรทัดต่อมาเป็น จำนวนที่ผลิตชื่อหนังสือพิมพ์ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และตามด้วย วัน เดือน ปี ของหนังสือพิมพ์

ตัวอย่างตำแหน่งการวางชื่อบรรณาธิการผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา

-การใช้เส้น หนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์ ได้ใช้ทั้งเส้นหนาและเส้นบางในการล้อมกรอบสินค้าและบางครั้งเส้นที่ใช้จะมีลวดลายแต่มีจำนวนไม่มาก

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์ ประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

หนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาดรูปเล่ม 14.5 นิ้ว X 21.5 นิ้ว เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาดใหญ่กว่าหนังสือพิมพ์ภาษาไทยที่ออกครั้งแรก ๆ แต่มีขนาดเกือบเท่าเท่ากับหนังสือพิมพ์ THE BANGKOK TIME ซึ่งเป็นภาษาอังกฤษ

ระบบการพิมพ์ยังคงเป็นแบบเลดเดอร์เพรส แต่เปลี่ยนมาเป็นแบบแท่นพิมพ์ชนิดแท่นนอน (flat-bed cylinder press) ซึ่งเป็นแท่นพิมพ์ที่สามารถพิมพ์งานที่มีขนาดใหญ่กว่าเครื่องพิมพ์เพลนเทนเพรส ขนาดของงานพิมพ์ใหญ่กว่าคือมีขนาด 15 X 20 นิ้ว หรืออาจใหญ่กว่านี้ ในการพิมพ์กระดาษที่เปลี่ยนจากกระดาษริมหรือกระดาษแผ่น มาเป็นกระดาษม้วนก็จะถูกป้อนให้ม้วนไปบนโมพิมพ์และหมุนไปบนตัวพิมพ์ที่วางอยู่บนแท่นเคลื่อนตัวไปตามหมุนของโมพิมพ์ ตลอดเวลาที่แท่นพิมพ์ทำงานจะส่งเสียง “ฉับแกละ” บางคนจึงเรียกว่าแท่นพิมพ์ ฉับแกละ การเรียงพิมพ์เป็นการเรียงพิมพ์ด้วยมือ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์มีขนาดใหญ่

สำนักพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์ นอกจากจะออกหนังสือพิมพ์และวารสารแล้ว ยังรับพิมพ์หนังสืออีกหลายชนิดทั้งนวนิยายและความรู้ เช่น เรื่อง “อำนาจแห่งความรัก” เรื่อง “สี่บรรณาการ

ลับ” เรื่อง “พระเจ้านโปเลียน” เรื่อง “ทำลายศาสนาคริสต์ียน” และเรื่อง “หมอนิโกลา” อัตราราคาประมาณเล่มละ 75 สตางค์บ้าง 1 บาทบ้างแล้วแต่จะกำหนด จากสิ่งพิมพ์ที่ปรากฏทำให้มองเห็นได้ว่าการพิมพ์ในขณะนั้นได้เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากประชาชนมีความสนใจที่จะแสวงหาความรู้และความบันเทิง⁴²

2.ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ-การเมือง

หนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์ เริ่มออกในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นช่วงที่หนังสือพิมพ์ได้รับการตอบรับอย่างดีจากผู้ปกครองประเทศ โดยเห็นได้จากการเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ ที่หนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์ เป็นหนังสือพิมพ์ที่เปลี่ยนจากเจ้านายมาสู่สามัญชน ได้แก่ นายเชิวสุคเต็ง สีนุญเรื่อง ที่เป็นชาวจีนอพยพมาทำการค้าในเมืองไทย และได้ออกหนังสือพิมพ์โดยมีจุดประสงค์ต้องการเชิดชูความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนไทยกับคนจีน⁴³

ในขณะเดียวกันได้เห็นถึงความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากประเทศไทยในเวลานั้นกำลังขยายตัวทางการค้าโดยการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ จึงทำให้การผลิตและการค้าขยายตัว ดังนั้นหนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์จึงต้องเอาใจชาวต่างประเทศและประชาชนคนไทยที่ทำการค้าติดต่อกับต่างชาติ ด้วยการลงโฆษณาสินค้าทั้งหน้า แม้ว่าในช่วงแรกที่หนังสือพิมพ์ออกจะเป็นการโฆษณาที่มีแต่ข้อความ ประกาศ แจ้งความ

ช่วงปี พ.ศ.2461 หนังสือพิมพ์จีนในสยามวารศัพท์ ได้ออกแบบการจัดหน้าด้วยการลงโฆษณาสินค้าทั้งหน้า สินค้าที่ลงส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย เช่น สินค้าการโฆษณาขายยาแก้ไอของชาวจีน การโฆษณายากันยุงก็เป็นของประเทศจีนเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีสินค้าประเทศนาฬิกาที่มาจากประเทศอังกฤษ หรือแม้แต่ผ้าหอมที่มาจากประเทศฝรั่งเศส และการโฆษณาขายนุหรี ทั้งนี้สินค้าที่นำมาโฆษณานั้นส่วนใหญ่จะเป็นชนชั้นสูงเท่านั้นที่จะซื้อสินค้านี้ได้ แต่ทั้งนี้การที่มีโฆษณามากแสดงว่าการค้าสมัยนั้นเจริญมากขึ้นและเห็น

⁴² สุภัทญา ตีระวนิช.ประวัติการหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย.หน้า 88.

⁴³ พรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม.บทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย. หน้า 19.

ประโยชน์ของการ โฆษณาสินค้าในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ เนื่องจากมีคนอ่านหนังสือพิมพ์เพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ตามการขยายตัวทางด้านธุรกิจทำให้หนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์ ต้องเคลื่อนย้ายเข้าสู่ระบบนายทุนมากขึ้น นายเซียวซุกเต็งต้องอาศัยความช่วยเหลือทางการเงินจากนอกประเทศ คือคณะก๊กมินตั๋งและยังต้องอาศัยความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทยในรูปแบบของซบซิดี้ (คือเงินที่รัฐบาลให้ความช่วยเหลือหนังสือพิมพ์) เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ ที่ต้องหานายทุนหรือผู้สนับสนุนทางการเงิน โดยได้รับเงินช่วยปีละ 4,000 บาท แต่มีข้อแม้ว่า นายเซียวซุกเต็ง จะต้องช่วยสืบราชการลับในฝ่ายข้างจีนด้วย⁴⁴

3. ปัจจัยด้านคน

นายเซียวซุกเต็ง สีนุญเรื่อง เป็นชาวจีนโดยกำเนิดแต่ได้อาศัยแผ่นดินไทยเกิดและรักแผ่นดินไทยพอ ๆ กับที่ชาวไทยจะรักถิ่นปิตุภูมิเหมือนกัน ทั้งนี้ก่อนที่นายเซียวซุกเต็งจะได้ออกหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย ครอบครัวของเขาประกอบอาชีพทางการค้าคือโรงสีข้าว แต่เมื่อบิดาถึงแก่กรรม นายเซียวซุกเต็งไม่ต้องการที่จะยึดอาชีพโรงสีข้าว เพราะไม่ถนัดและไม่สนใจจึงได้หันไปศึกษาทางด้านอักษรศาสตร์ และได้ฝึกฝนจนมีความสามารถทั้งภาษาไทยและภาษาจีนทำให้ชีวิตเขาต้องเข้ามาสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์⁴⁵ และได้กลายมาเป็นนักหนังสือพิมพ์ผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งในยุครัชกาลที่ 6

ดังนั้นช่วงที่นายเซียวซุกเต็งออกหนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์ เขาได้ออกหนังสือพิมพ์จีนรายวันควบคู่ไปด้วย หนังสือพิมพ์รายวันภาษาจีนมีชื่อว่า “ซัวเซียมซินฝ่อ” นอกจากจะออกหนังสือจีนควบคู่กับหนังสือพิมพ์ไทยแล้ว เขายังได้ออกหนังสือพิมพ์รายเดือนอีกฉบับหนึ่งชื่อ “ผดุงวิทยา” ซึ่งหนังสือพิมพ์รายเดือนดังกล่าวมีอิทธิพลไม่น้อยกว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับที่ออกก่อนหน้า⁴⁶

⁴⁴ สุกัญญา ศิระวณิช. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการหนังสือพิมพ์. ชวนพิมพ์, 2532, หน้า 17.

⁴⁵ เสลา เรขะรุจิ. 1ศตวรรษหนังสือพิมพ์ไทย. กรุงเทพฯ. หน้า 252.

⁴⁶ เสลา เรขะรุจิ. 1ศตวรรษหนังสือพิมพ์ไทย. หน้า 253.

อย่างไรก็ตามวิธีการออกหนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์ นายเซียวสุคเส็ง ได้ใช้วิธีการ เสนอรูปแบบโดยการลงโฆษณาสินค้าที่มาจากประเทศจีนและประเทศในแถบยุโรป และจาก สภาพเศรษฐกิจของประเทศที่อยู่ในช่วงของการขยายตัวทางการค้า และในขณะนั้นหนังสือพิมพ์ แต่ละฉบับนิยมลงโฆษณาบนหน้าหนึ่ง ทำให้นายเซียวสุคเส็งต้องออกหนังสือพิมพ์ที่มีรูปแบบ ลักษณะคล้าย ๆ กับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น ๆ ที่ออกกันในเวลานั้น

หนังสือพิมพ์ “ไทย”

1.1 ภาพรวมทั่วไปของหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ “ไทย” เป็นหนังสือพิมพ์รายวันที่มีขนาดรูปเท่าหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน คือ ขนาด 15 X 22 นิ้ว เป็นหนังสืออยู่ในพระบรมราชานุญาตของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 และพระคลังข้างที่ โดยมี จมื่นเทพคุณาธร เป็นบรรณาธิการ เริ่มออกเมื่อ พ.ศ.2451-2475 เป็นหนังสือพิมพ์ที่ทำให้เห็นรูปแบบการทำหนังสือพิมพ์ของราชสำนักไทย หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ “ไทย” มีตราครุฑตัวใหญ่ ขนาด 2 X 2 เป็นสัญลักษณ์ ด้านข้างเป็นชื่อหัว

หนังสือพิมพ์ บรรทัดต่อมาเป็นราคาของสมาชิกที่รับหนังสือพิมพ์เป็นรายปี พร้อมกับที่อยู่ของหนังสือพิมพ์และบรรทัดล่างเป็นวันเดือนปี ที่ผลิต ก่อนจะเป็นเนื้อหาของข่าวที่จัดหน้าเป็นแบบแนวตั้ง จำนวน 6 คอลัมน์

1.2 องค์ประกอบ

ปี พ.ศ.	บุคคล	ชื่อหนังสือพิมพ์	องค์ประกอบหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์																						
			ชื่อหนังสือ		เฮียร์		สารบัญ		ข่าว		พาดหัวข่าว		ภาพ			ลักษณะภาพ			คอลัมน์ประจำ		โฆษณา			บทอาศรม	
			มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	
			ราคา	สี	3	4	ภาพเป็นข่าว	ภาพประกอบข่าว	ภาพตกแต่งภาพที่ดู	มี	ไม่มี	Display	Classified	Supplement	Special position	spilling page	หน้า	หลัง							
2460	ร.5	ไทย	/			✓	✓	✓		✓		✓				✓			✓				✓		
2469	๓	๓	✓			✓	✓	✓		✓					✓			✓						✓	
2470	๓	๓	✓			✓	✓	✓		✓					✓								✓	๒	๒
2471	๓	๓	✓		✓		✓	✓		✓					✓								✓	✓	
2474	๓	๓	✓			✓	✓	✓		✓					✓								✓	✓	
2474	๓	๓	✓			✓	✓	✓		✓					✓								✓	✓	

องค์ประกอบที่ปรากฏในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ “ไทย” มีดังนี้

-ลักษณะชื่อหัวหนังสือพิมพ์

ชื่อหัวหนังสือพิมพ์ “ไทย” มีลักษณะเป็นตัวประดิษฐ์ด้วยลายมือ ตัวหนังสือมีความสูงขนาด 1 นิ้ว อยู่ตรงกลางของหน้ากระดาษหนังสือพิมพ์

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ “ไทย”

-แบบตัวอักษร การใช้ตัวอักษรในการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ “ไทย” เป็นแบบตัวธรรมดา ขนาดจั่ว คือตั้งแต่ 14 พอยท์ลงมา

-ส่วนข้างชื่อหัวหนังสือ (ears) หนังสือพิมพ์ “ไทย” ไม่มี

-ข่าว ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ “ไทย” ในช่วงปี 2467 หน้าแรกจะเสนอทั้งข่าวโฆษณาประเภทแจ้งความ ประกาศสั้น ๆ แต่ในปี 2469 หน้าแรกของหนังสือพิมพ์ไม่มีข่าวแต่เป็นโฆษณาสินค้าทั้งหน้า จนกระทั่งปี 2471หนังสือพิมพ์จึงกลับมาเสนอข่าวในหน้าแรกอีกครั้ง

-การพาดหัวข่าว ในช่วงแรกที่หนังสือพิมพ์ออกใหม่ ๆ ยังไม่มี มีแต่เพียงบอกชื่อหัวข่าวสั้น ๆ เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าเป็นเรื่องอะไร เช่น ข่าวในพระราชสำนัก ข่าวขอสรรเสริญ หรือข่าวเปลี่ยนแปลงหมายกำหนดการที่15 เป็นต้น ต่อมาในปี 2474 หนังสือพิมพ์เริ่มใช้วิธีการพาดหัวข่าวจะเป็นแบบ Drop หรือ Stepped คือมีลักษณะการเรียงบรรทัดคล้ายขั้นบันได ความยาว 2-3 บรรทัด โดยบรรทัดแรกเรียงชิดซ้ายมือ บรรทัดต่อไปย้บไปทางขวา นอกจากนี้ยังมีการพาดหัวแบบ Centered middle line เป็นการพาดหัวข่าวที่มีความยาว 3 บรรทัด บรรทัดที่ 1 และ 3 ยาวตลอดคอลัมน์เท่ากัน แต่บรรทัดกลางมีข้อความสั้นกว่า โดยจัดให้อยู่ตรงกึ่งกลางของคอลัมน์ และยังใช้วิธีการพาดหัวข่าวแบบ Crossline เป็นการพาดหัวแบบเต็มคอลัมน์ มีเพียงบรรทัดเดียว

-ภาพประกอบ หนังสือพิมพ์ “ไทย” ในช่วงแรกของการออกหนังสือพิมพ์ยังไม่มีการนำรูปภาพมาลงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ แต่ในช่วงปี 2469 มีการนำภาพวาดประกอบการลงโฆษณาสินค้า จากนั้นในปี 2470 เริ่มที่จะนำภาพถ่ายขาวดำมาลงบนหน้าหนึ่ง มีทั้งภาพประกอบข่าว และภาพเป็นข่าว พร้อมกับคำบรรยายใต้ภาพ จะมีภาพ 2-3 รูป

-คอลัมน์ประจำ หนังสือพิมพ์ “ไทย” จะมีคอลัมน์ประจำอยู่มุมซ้ายของหนังสือพิมพ์ มีขนาดประมาณ 2 คอลัมน์นิ้ว เป็นคอลัมน์ “นิจกาลานุสร” จะเป็นบทกวีเตือนใจ เป็นคำประพันธ์ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน

-โฆษณา ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ “ไทย” จะเป็นโฆษณาประเภท Classified แบบใช้ข้อความสั้นเป็นประกาศแจ้งความ ประกาศโฆษณาแผ่นเสียง โฆษณาขายยา ที่ปะปนกับการเสนอข่าว แต่ในปี 2469 เริ่มที่จะใช้โฆษณาประเภท Display ชนิดเป็นสินค้าแต่ละประเภท หน้า

หนึ่งมีสินค้าจำนวน 5-6 ชิ้น ลงโฆษณาทั้งหน้าปรากฏในช่วงเดือนมิ.ย. 2469 -2470 จากนั้นไม่มีการนำโฆษณามาลงในหน้าแรก

-พิมพ์ลักษณะ หรือบรรณาธิการ เจ้าของ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา จะปรากฏอยู่บนหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ โดยอยู่ในตำแหน่งด้านล่างของชื่อหนังสือพิมพ์

-การใช้เส้น ในหนังสือพิมพ์ “ไทย” จะใช้เส้น 5 เส้นในการตีคอลัมน์แนวดิ่งลงมา มีจำนวน 6 คอลัมน์ และเส้นที่ใช้ไม่มีลวดลายใด ๆ เป็นเพียงเส้นตรงยาวลงมาเท่านั้น เป็นการแบ่งคอลัมน์เพื่อไม่ให้เนื้อหาปะปนกันจะได้อ่านง่าย

-สารบัญ จะปรากฏอยู่บนหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ โดยตำแหน่งจะอยู่ใต้คอลัมน์ “นิจกาลานุสร” ซึ่งเป็นการบอกหน้าข่าวว่าภายในหนังสือมีข่าวใดที่สำคัญและน่าสนใจบ้าง

2.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ “ไทย” ประกอบด้วยปัจจัยต่อไปนี้

1.ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

หนังสือพิมพ์ “ไทย” ยังคงใช้แท่นพิมพ์ระบบเลตเตอร์เพลท แบบเครื่องพิมพ์ฉับแกละ เนื่องจากเป็นแท่นพิมพ์ที่พิมพ์หนังสือได้ขนาดใหญ่ ตัวอักษรที่ใช้พิมพ์เป็นตัวธรรมดาที่ขยายได้ทั้งตัวเล็กและตัวใหญ่

การเปลี่ยนตัวหนังสือให้มีหลายขนาดนั้น ในปี พ.ศ.2417 ตัวหนังสือไทยเริ่มที่จะมีหลายขนาด มีการเล่นตัวอักษรให้ดูมีความสวยงามและมีลวดลาย อย่างตัวหนังสือที่ใช้ในการเขียนเนื้อหาของข่าวที่ลงในหน้าแรกและในหนังสือพิมพ์ “ไทย” จะใช้ตัวธรรมดา แต่สำหรับตัวที่ใช้ในการพาดหัวหรือโปรยหัวให้ใหญ่กว่าเนื้อข่าวนั้น เรียกว่า ตัวโป่ง 32 พอยท์ โดยมีขนาดตัวสูง ตัวกว้าง

และตัวหนาไม่เท่ากัน ส่วนมากใช้สำหรับโปรยหัวข่าวในหนังสือพิมพ์⁴⁷ ส่วนระบบการเรียงพิมพ์เป็นการเรียงพิมพ์ด้วยมือ มีการนำภาพถ่ายขาวดำและภาพวาด มาลงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์

นอกจากจะตัวหนังสือดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีตัวฝรั่งเศสเป็นครั้งแรก ตัวฝรั่งเศสนี้ มีเส้นหนาเส้นบาง ตัวหนังสือดำกว่าตัวไทยธรรมดา โรงพิมพ์อัสสัมชัญนำเข้ามาใช้ในประเทศไทยเป็นครั้งแรก นอกจากจะมีตัวฝรั่งเศสแล้วก็เกิดตัวจิ๋ว จนกระทั่งถึงปลายสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวคือในปี พ.ศ.2468 ได้เกิดตัวเอนขึ้นในหนังสือบทละคร โดยเลียนแบบตัวเอนของอักษรโรมัน อย่างไรก็ตามแม้จะเกิดตัวอักษรหลายแบบหลายชนิดแต่หนังสือพิมพ์ก็ใช้เพียงแบบเดียวคือแบบธรรมดา แต่อาจจะมิขนาดไม่เท่ากัน

สำหรับกระดาษที่ใช้พิมพ์ในช่วงนี้ยังใช้กระดาษริม ที่เป็นแผ่นขนาดกว้าง 31X43 นิ้ว เป็นกระดาษที่เหมาะสมสำหรับใช้กับแท่นพิมพ์ธรรมดา ที่ยังไม่ใช้แท่นพิมพ์โรตารี เวลาใช้จะต้องตัดกระดาษให้พอดีกับแท่นพิมพ์ดังนั้นรูปแบบขนาดของหนังสือพิมพ์ที่ออกมาจึงมีขนาดเดียวกับแท่นพิมพ์ที่ใช้พิมพ์

2. ปัจจัยด้านการเมือง-เศรษฐกิจ

หนังสือพิมพ์ “ไทย” เป็นหนังสือพิมพ์ที่อยู่ในช่วงปลายสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 โดยเริ่มออกเมื่อปี 2451 ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนกิจการเป็นหนังสือพิมพ์ของรัฐบาลประมาณปลายปี 2453 นั้น มีหลักฐานปรากฏเพียงว่า บริษัทหนังสือพิมพ์นี้มีพระสรรเพชญ์หรือกษัตริย์เป็นหัวหน้า และขุนบัญญัติเป็นผู้จัดการ ทั้งนี้ผู้ประกอบการชุดนี้ประสบภาวะขาดทุน มีหนี้สินมากมายในที่สุด หนังสือพิมพ์ “ไทย” ต้องเปลี่ยนผู้ประกอบการใหม่ในเดือนธันวาคม พ.ศ.2453 รัฐบาลได้ส่งตัวแทนเข้ามาบริหารงาน โดยให้เงินอุดหนุนปีละ 8,000 บาท⁴⁸

⁴⁷ นันทา วิทวุฒิสักดิ์. หนังสือและการพิมพ์. หน้า 87.

⁴⁸ อัจฉราพร กุมทพิศมัย. ปัญหาภายในสังคมไทยก่อนการปฏิวัติ 2475: ภาพสะท้อนจากงานเขียนทางหนังสือพิมพ์. เอกสารวิจัยอันดับที่ 28 สถาบันไทยคดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2532, หน้า 43.

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าในระหว่างปี พ.ศ.2460 ยุโรปกำลังเกิดมหาสงครามโลกครั้งที่ 1 หนังสือฉบับอื่น ๆ ได้ติดตามการเสนอข่าวของสงคราม⁴⁹ แต่หนังสือพิมพ์ “ไทย” กลับไม่เสนอข่าวในหน้าแรกเหมือนกับหนังสือพิมพ์ที่อยู่ร่วมสมัยเดียวกันคือหนังสือพิมพ์จีน โนสยามวารศัพท์ และหนังสือพิมพ์กรุงเทพเดลิเมต์ แต่กลับเน้นข่าวในราชสำนัก การประกาศข่าว แข็งความ โดยหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับเป็นคู่แข่งที่สำคัญทางการค้าทางธุรกิจ

ดังนั้นเพื่อให้หนังสือพิมพ์ของรัฐบาลได้รับความนิยมจากประชาชนและอยู่รอด จึงต้องปรับปรุงวิธีการนำเสนอเนื้อหาสาระเพื่อเอาใจท้องตลาดเป็นสำคัญ⁵⁰ ในช่วงปี พ.ศ.2469-2471 หนังสือพิมพ์ “ไทย” ได้เปลี่ยนรูปแบบการจัดหน้าหนึ่งใหม่ด้วยการลงโฆษณาสินค้าทั้งหน้า ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าที่มาจากต่างประเทศทั้งนั้น เหตุที่เปลี่ยนมาลงโฆษณาทั้งหน้า เนื่องจากหนังสือพิมพ์ที่อยู่ร่วมสมัยเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์จีน โนฯ กรุงเทพเดลิเมต์ หรือหนังสือพิมพ์สารารายณ์ ต่างใช้วิธีการลงโฆษณาบนหน้าหนึ่งทั้งนั้น โดยสินค้าจะแตกต่างกันไปแต่ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เดียวกันคือเพื่อประโยชน์แก่นักธุรกิจในการดำเนินการค้า ไม่ว่าจะเป็นราคาสินค้า อัตราแลกเปลี่ยนเงินต่างประเทศ รายชื่อเรือบรรทุกสินค้าที่เดินทางเข้าออกขนส่งสินค้ามาจำหน่ายในประเทศ หนังสือพิมพ์รายวันในสมัยนี้ต่างจัดเนื้อหาที่ในหน้าแรกให้บริการดังกล่าวไว้เป็นประจำ⁵¹

นอกจากนี้ยังมีการลงเนื้อหาแข็งความในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับด้วย โดยแข็งความขายสินค้าต่าง ๆ แข็งความการเกิด การตาย การเข้ารับราชการ การออกจากราชการ แข็งความขายสินค้าค้างสต็อก หรือสินค้าที่ไ้แล้ว เช่น เรือยนต์ แข็งความแผนกบันเทิง ทั้งนี้การที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับต่างลงโฆษณาหรือลงแข็งความ แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ได้เข้าถึงประชาชนมากขึ้น เพราะถ้าไม่เป็นที่นิยมของประชาชนผู้อ่าน ย่อมไม่มีบริษัทห้างร้าน กำนานมาลงแข็งความในทำนองเดียวกันหนังสือพิมพ์ก็มีรายได้จากการโฆษณาเป็นทุนในการทำหนังสือพิมพ์ไม่น้อยทีเดียว⁵²

⁴⁹ สุภาพันธุ์ บุญสะอาด.ประวัติหนังสือพิมพ์. หน้า 56.

⁵⁰ อัจฉราพร กมทพิสมัย.ปัญหาภายในสังคมไทย.หน้า 43.

⁵¹ สุภาพันธุ์ บุญสะอาด.ประวัติหนังสือพิมพ์.หน้า 58.

⁵² สุภาพันธุ์ บุญสะอาด.ประวัติหนังสือพิมพ์.หน้า 60.

อย่างไรก็ตามเพื่อความอยู่รอดของกิจการหนังสือพิมพ์และเพื่อให้ประชาชนหันมาให้ความสนใจหนังสือพิมพ์ “ไทย” มากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงด้านเนื้อหาสาระอีกครั้ง ในปีพ.ศ.2471 หนังสือพิมพ์ “ไทย” ได้ปรับปรุงหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ใหม่ เปลี่ยนจากลงโฆษณาทั้งหน้าหันกลับมาเสนอข่าวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลกแทน เช่นเดียวกับที่หนังสือพิมพ์ร่วมสมัยเดียวกันได้เสนอ เช่น ข่าวสงครามโลกที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้สมาชิกเพิ่มขึ้นจากเดิม

3.ปัจจัยด้านคน

หนังสือพิมพ์ “ไทย” เป็นหนังสือพิมพ์ที่เข้ามามีบทบาทในช่วงสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ซึ่งเป็นยุคทองของหนังสือพิมพ์ เป็นยุคแห่งการตื่นตัวของหนังสือพิมพ์ เนื่องจากพระมหากษัตริย์ทรงเข้ามามีส่วนร่วมในวงการหนังสือพิมพ์อย่างจริงจัง ทรงเป็นผู้สอนนักหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังทรงรับสั่งให้รัฐบาลมอบเงินอุดหนุนในการทำหนังสือพิมพ์ “ไทย” ปีละ 8,000 บาท และทรงให้เร่งสร้างหนังสือพิมพ์สร้างความนิยมในหมู่ผู้อ่าน⁵³

สำหรับคณะผู้ดำเนินการหนังสือพิมพ์ “ไทย” ในยุคที่พระคลังข้างที่เป็นเจ้าของ มีฐานะเทียบเท่าข้าราชการในราชสำนัก โดยมีพระยาจงรักษ์นรสิงห์ เป็นผู้อำนวยการ หลวงสันต์อักษรสาร เป็นบรรณาธิการ หลวงสันธานอักษรศาสตร์ เป็นผู้ช่วย ขุนอักษรนิพัทธ์ ทำหน้าที่พิสูจน์อักษรตั้งนั้นรูปแบบการนำเสนอข่าวที่ปรากฏบนหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ “ไทย” ในช่วงแรกก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จะเป็นข่าวในราชสำนัก ประกาศแจ้งความต่าง ๆ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์ “ไทย” เป็นหนังสือพิมพ์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของมณฑลเทศาภิบาล ซึ่งทำหน้าที่เป็นบรรณาธิการ ได้ออกหนังสือพิมพ์ที่ยังเรียบง่าย แม้จะมีการใช้วิธีการพาดหัวข่าวแต่ยังไม่ใช้คำที่รุนแรง เป็นการรายงานข่าวตรงไปตรงมาเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายนอกประเทศก็คือข่าวการสู้รบของสงครามโลกนั่นเอง

นอกจากนี้ในยุคของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นถึงประโยชน์ของการพิมพ์หนังสือว่าเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชน จึงทรงมีพระราชประสงค์ให้ผลิตหนังสือ

⁵³ อัจฉราพร กุมทพิสมัย. ปัญหาภายในสังคมไทย. หน้า 43.

ออกมามาก ๆ และมีทุกสาขาวิชา หนังสือส่วนใหญ่มีหน้าปก บอกชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ครั้งที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีที่พิมพ์ และมักมีคำนำ มีรูปภาพประกอบหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือบทพระราชนิพนธ์ ภาพประกอบมีทั้งภาพวาด ภาพถ่าย ภาพลายเส้น และภาพที่นำมาใช้ประกอบข่าวในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ “ไทย” เป็นภาพขาวดำ

หนังสือพิมพ์ประชาชาติ

1.1 ภาพรวมทั่วไปของหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ประชาชาติ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาด 11 X 15 นิ้ว (Tabloid Size) ดำเนินงานโดย พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนครานุรักษ์ประพันธ์ เมื่อปี พ.ศ. 2475 หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ยังเป็นหนังสือพิมพ์ที่เป็นศูนย์รวมของบรรดานักหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียงแห่งยุค ได้แก่ นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ นายมาลัย ชูพินิจ เป็นต้น⁵⁴

⁵⁴ จันจง วิบูลย์ศรี และ ดวงทิพย์ วรพันธุ์. ภาษากับมวลชน วิวัฒนาการของภาษาเพื่อการเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์ไทย. หน้า 109.

หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ประชาชาติ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีลักษณะการจัดหน้าหลายรูปแบบ อาทิ แนวตั้ง แบบ Balance, Contrast and balance, แบบแนวนอน แบบ Broken-column และแบบ Chimney โดยตรงกลางหน้ากระดาษจะเป็นชื่อหัวหนังสือพิมพ์คำว่า “ประชาชาติ” มีคำภาษาอังกฤษได้ชื่อว่า “The Nation” ด้านข้างหัวหนังสือจะมีคำขวัญประจำว่า “บำเพ็ญคุณิย์ ไม่ตรีจิตต์ วิทยาคม อุดมสันติสุข” และมีคำขวัญสนับสนุนนโยบายชาตินิยมของรัฐบาลว่า “เชื่อพิบูลสงคราม ชาติจะพันภัย” หรือช่วงหลังเปลี่ยนเป็น “เชื่อมั่น ทำตามท่านพิบูลสงครามชาติปลอดภัย”

1.2 องค์ประกอบ

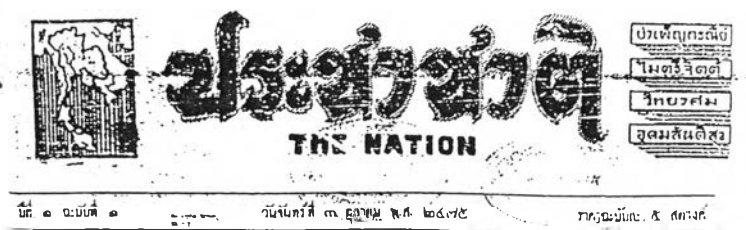
ปี พ.ศ.	ยุคสมัย	ชื่อหนังสือพิมพ์	องค์ประกอบหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์																			
			ชื่อหัวหนังสือ		เจียร์		สารบัญ		ข่าว		คาดหัวข่าว		ภาพ		ลักษณะภาพ		คอลัมน์ประจำ		โฆษณา		เทคนิคพิเศษ	
			มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	หน้า	หลัง
			ราคา	สี																		
2475	ว.7	ประชาชาติ	✓		✓			✓	✓	✓		✓					✓				✓	✓
2475	"	"	✓		✓			✓	✓	✓		✓					✓				✓	✓
2476	"	"	✓		✓			✓	✓	✓		✓					✓				✓	✓
2483	"	"	✓		✓	✓		✓	✓	✓		✓					✓				✓	✓
2496	"	"	✓		✓			✓	✓	✓		✓					✓				✓	✓

องค์ประกอบหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ประชาชาติ ประกอบด้วยดังนี้

-ลักษณะชื่อหัวหนังสือพิมพ์

ชื่อหัวหนังสือพิมพ์ประชาชาติ เป็นตัวประดิษฐ์ ด้านล่างจะเป็นภาษาอังกฤษคำว่า “The Nation” บรรทัดต่อมาเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับวัน เดือน ปี ที่ผลิต รวมทั้งราคาหนังสือพิมพ์

แต่ในปี พ.ศ.2483 ชื่อภาษาอังกฤษได้เปลี่ยนจาก “The Nation” มาเป็นคำว่า “PRACHACHAT” ได้ชื่อภาษาไทยแทน และปี พ.ศ.2484 ชื่อภาษาอังกฤษหายไป ไม่นำมาใช้คู่กับภาษาไทย ปีพ.ศ.2485 ได้ชื่อหัวหนังสือพิมพ์ มีคำว่า “จะบับรายวัน” มาแทนที่ภาษาอังกฤษ ใช้มาจนหนังสือพิมพ์ถูกปิด

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ประชาชน ปี 2475

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ประชาชน ปี 2483

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ประชาชน ปี 2485

-แบบตัวอักษร ใช้ตัวธรรมดาและมีหลายขนาด ทำให้ตัวหนังสืออ่านมากกว่าหนังสือพิมพ์สมัยก่อน ๆ ที่มีเพียงขนาดเดียว โดยไม่มีการพาดหัวข่าวหรือตัวโปรยข่าว

มีข่าวว่ามอริสเสวาเลียขอฟ้องแม่จากกรรมาชของเขา และกล่าวกันว่ามาลินีที่ริช แม่สาวงามที่หนึ่งหน้าไม่เสวยขบู่ จังที่ท่านเห็นในภาพข้างบนนี้แหละเป็นตุ๊กตา และขอท่านไปรดพลิกอ่านเรื่องในหน้ากลางวันนี้ จึงจะทราบว่าหล่อและมีอิทธิฤทธิ์อย่างไร จึงทำเอาผิวเมียที่รักกันใจจะขาดคู้ นัพรากจากกันได้

ตัวอย่างแบบตัวอักษรหนังสือพิมพ์ประชาชน

-ส่วนข้างชื่อหัวหนังสือ(cars) หนังสือพิมพ์ประชาชาติเริ่มนำเอาเอียร์มาใช้ตั้งแต่ออกหนังสือพิมพ์ฉบับแรก โดยด้านซ้ายจะเป็นรูปภาพแผนที่ ส่วนด้านขวาจะเป็นคำขวัญ ที่ว่า “บำเพ็ญกรณีย์ ไผตรีจิตต์ วิทยาคม อุดมสันติสุข”

ตัวอย่างองค์ประกอบหน้าหนึ่งที่เป็นหูสองข้าง

-พาดหัวข่าว ประชาชาติจะพาดหัวเต็มหน้า (Banner) มีความยาวประมาณ 2-4 บรรทัด
เช่น

ตำรวจจับคอมมิวนิสต์ไทยได้คนหนึ่งแล้ว

* * * * *

พระยาโนฯ ได้วิงวอนให้ราษฎรช่วยชาติ

สำหรับการพาดหัวข่าวแต่ละข่าว (Headline) พบว่า มักใช้ประโยคยาวประมาณ 2-3 ประโยค และเรียงบรรทัดเยื้องกัน เช่น

“ตามต่างจังหวัดก็มี
ใบปลิวอย่างนี้แจก
กันอย่างแพร่หลาย”

“กรรมกรรรางประชุมเลือกกรรมการ
สมาคมกรรมกรรรางแห่งประเทศไทย 25 นาย”

“แจ้งว่าฐานะการเงิน
ยังไม่บริบูรณ์จึงยึด
เวลาเสียราชการ”

นอกจากนี้ยังมีการพาดหัวข่าวแบบ Kicker คือหัวข่าวที่มีตัวหนังสือบรรทัดสั้น ๆ อีก บรรทัดหนึ่งอยู่ตอนบนของหัวข่าวธรรมดา

ตัวอย่าง

ทัพอเมริกันและอังกฤษ ขึ้นตีฝรั่งเศสถูกยั้งหยุด

-ข่าว ที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ประชาชาติมีจำนวนมาก มีทั้งข่าวยาวและข่าวสั้น

-ภาพประกอบ ช่วงที่เริ่มออกหนังสือพิมพ์ประชาชาติ ในปีพ.ศ.2475 ภาพที่ใช้ประกอบมี ทั้งภาพเป็นข่าวและภาพการ์ตูนล้อการเมือง ภาพวาดเป็นรูปแผนที่ อย่างไรก็ตามภาพที่นำมาใช้ ประกอบข่าวนั้น บางฉบับก็มี บางฉบับก็มีแต่ข่าวทั้งหน้า

-คอลัมน์ประจำ โฆษณา หนังสือพิมพ์ประชาชาติไม่มีปรากฏบนหน้าหนึ่ง

-พิมพ์ลักษณ์ หรือบรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา ในช่วงแรกจะปรากฏอยู่หน้าหนึ่ง แต่ พอปี พ.ศ.2483 พิมพ์ลักษณ์จะถูกนำไปไว้หน้าในตลอด

-สารบัญ เริ่มปรากฏบนหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ประชาชาติเมื่อเดือน ตุลาคม 2475 จะ เขียนบอกไว้ในลักษณะดังนี้ “เรื่องสำคัญวันนี้

งานของตำรวจ

(ในหน้า 6)

ราษฎรจงอยู่เป็นปกติสุข

เสียงที่เกี่ยวกับการคุลย์

(ในหน้า 5)

การเมืองหมายความว่าอะไร

(ในหน้า 19)”

ในช่วงระยะแรกจะไม่มีติดต่อกัน บางวันก็มีบางวันที่ไม่มี แต่มาระยะหลังในปี 2483 เปลี่ยนมาใช้คำว่า ในฉบับนี้

หน้า 2 การเดินทางของคณะทูตไทย

” 3 สุนทรพจน์รัฐมนตรีอินเดีย

หน้า 5 ไขข่าวสงคราม

” 7 กติกาสัญญาไม่รุกราน

” 9 เรือหลวง

เมื่อเปลี่ยนชื่อมาเป็น ฉะบับวันนี้ ก็เปลี่ยนตำแหน่งจากที่อยู่ช่วงท้ายหน้ากระดาษ ก็เลื่อนมาอยู่ตรงข้างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ แทนคำขวัญ โดยคำขวัญไปรวมอยู่ในโลโก้ของหนังสือพิมพ์

-การแบ่งเส้น หนังสือพิมพ์ประชาชาติ จะมีการใช้เส้นบาง ๆ ออกเป็น 4 คอลัมน์ นอกจากนี้ยังใช้รูปดาวห้าแฉก มาประดับบนหน้าหนึ่งให้ดูสวยงาม เพื่อคั่นหัวข่าวแต่ละข่าว ให้รู้ว่าเป็นคนละข่าวแยกส่วนกัน

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ประชาชาติ มีปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

หนังสือพิมพ์ประชาชาติ แม้ว่าจะอยู่ในช่วงที่สภาพเศรษฐกิจตกต่ำ แต่ระบบการพิมพ์ก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมยังใช้ระบบการพิมพ์แบบเลตเตอร์เพลท เพียงแต่ลดขนาดของหนังสือพิมพ์ให้เล็กลงเท่านั้นเพื่อที่จะได้ประหยัดการใช้กระดาษ และวิธีการเรียงพิมพ์ก็ใช้การเรียงพิมพ์ด้วยมือ

อย่างไรก็ตามในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว กิจการพิมพ์หนังสือขบเซาหลง เนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำ ยิ่งในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 กระดาษมีราคาแพงมาก ดังนั้นหนังสือพิมพ์ที่ออกในระยะนี้มีเพียงไม่กี่ฉบับ แต่เมื่อสงครามยุติการพิมพ์หนังสือได้เริ่มขึ้นอย่าง

จึงอีกครั้งหนึ่ง มีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศออกหนังสือแข่งขันกันมากมาย ทั้งหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสารรายสัปดาห์ รายเดือน โรงพิมพ์ได้ขยายออกไปแทบทุกจังหวัดของประเทศไทย⁵⁵

2. ปัจจัยด้านการเมือง-เศรษฐกิจ

-ระบบการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองทำให้หนังสือพิมพ์มีความหวังอย่างมากว่าจะได้รับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่เพิ่มขึ้นตามลักษณะการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่หนังสือพิมพ์ไม่สามารถทำตามอิสระของตนเองได้ ในช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองหนังสือพิมพ์จะถูกควบคุมจากรัฐบาล คือหนังสือพิมพ์ทุกฉบับต้องส่งต้นฉบับตัวเรียง 3 ฉบับไปให้กองตรวจข่าวของสภาแห่งชาติเป็นผู้ตรวจก่อน ตามที่รัฐบาลได้เรียกร้องเนื่องจากประเทศไทยอยู่ในภาวะคับขันและรัฐบาลในระบอบใหม่มีความจำเป็นต้องรักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในประเทศ⁵⁶

จะเห็นว่าแม้หนังสือพิมพ์จะมีเสรีภาพในการเสนอข่าวหรือการพาดหัวข่าวในหน้าแรก แต่ลักษณะการพาดหัวข่าวในหน้าแรกจะต้องไม่เสนอข่าวที่ขัดแย้งทางการเมือง และในช่วงที่หลวงพิบูล เป็นนายกรัฐมนตรีเมื่อเดือนธันวาคม 2481 เกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำอย่างร้ายแรง รัฐบาลใช้สื่อมวลชนในรูปแบบเดียวกับนาซี คือเป็นเครื่องมือของการโฆษณาชวนเชื่อ หนังสือพิมพ์ฉบับใดไม่ปฏิบัติตามจะถูกจับกุมด้วยข้อหาร้ายแรง⁵⁷

หนังสือพิมพ์ประชาชาติ จะถูกอิทธิพลทางด้านปัจจัยเศรษฐกิจมากที่สุด เนื่องจากในช่วงเวลานั้นเกิดปัญหาสงครามโลก ครั้งที่ 2 ขึ้นในยุโรป จึงส่งผลกระทบต่อเอเชียในช่วงเวลาดังกล่าว กระดาษจึงมีราคาแพงและมีจำนวนจำกัด รัฐบาลต้องตั้งซื้อจากญี่ปุ่นและเป็นผู้ผูกขาดการขายกระดาษ ดังนั้นจึงเป็นเครื่องมือควบคุมนโยบายหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์ฉบับใดที่ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล ก็จะได้รับปันส่วนกระดาษมากเพียงพอแก่การพิมพ์จำหน่าย ในทางตรงกันข้ามหากหนังสือพิมพ์ใดมีพฤติกรรมที่สื่อให้เห็นว่าไม่ร่วมมือกับรัฐบาล รัฐบาลอาจปันส่วน

⁵⁵ สุรัตน์ นุ่มนนท์ ประวัติและพัฒนนาการของสื่อสิ่งพิมพ์. หน้า 109.

⁵⁶ พรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม บทบาททางการเมือง. หน้า 66.

⁵⁷ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิวัฒนาการสื่อสารมวลชนไทย. กรุงเทพฯ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 8.

กระดาษหรืออาจขายให้แต่ไม่เพียงพอ⁵⁸ สำหรับหนังสือพิมพ์ประชาชาติ แม้ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ที่สนองนโยบายของรัฐบาล แต่ก็ยังหาทางหลีกเลี่ยงปัญหากระดาษไม่เพียงพอด้วยการลดขนาดหนังสือพิมพ์ให้เล็กกลงกว่าหนังสือพิมพ์ที่เคยออกมาในตอนแรก ๆ เพื่อเป็นการประหยัดกระดาษ จะเห็นได้ว่าหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ประชาชาติและหน้าอื่น ๆ จะมีขนาดเล็กกว่าหนังสือพิมพ์ที่เคยมีมาก่อน

ในช่วงปลายสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการจัดตั้งโรงงานผลิตกระดาษด้วยเครื่องจักรขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทย ที่ท่าพายัพ ตำบลสามเสนพระนคร ในปี พ.ศ.2466 วัตถุดิบที่ใช้ผลิตคือเศษกระดาษที่เก็บจากสถานที่ทำการของรัฐบาลและซื้อมาจากประชาชน นำมาขุบคดเป็นเยื่อทำเป็นกระดาษ การผลิตกระดาษได้รับการส่งเสริมและปรับปรุงเรื่อยมา ก่อนปี พ.ศ.2500 ได้มีโรงงานกระดาษเพิ่มขึ้นอีกแห่ง คือในปีพ.ศ.2479 กรมแผนที่ทหารบกได้ดำเนินการจัดสร้างโรงงานกระดาษขึ้นที่จังหวัดกาญจนบุรี และเปิดดำเนินการในปีพ.ศ.2481 วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตคือไม้ไผ่ ไม้รวก ไม้เบญจพรรณเนื้ออ่อน กระดาษที่ผลิตเป็นกระดาษฟอกขาว มีกำลังผลิตวันละ 10 ตัน โรงงานแห่งนี้ได้ออนเข้ามาสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรมในระยะเวลาดังกล่าว⁵⁹ อย่างไรก็ตามแม้ว่าไทยจะสามารถผลิตกระดาษขึ้นมาใช้เองได้ แต่คุณภาพกระดาษยังไม่ดี สีดำคล้ำจึงยังต้องสั่งเข้ามาจากต่างประเทศเหมือนเดิม

แม้ว่าหนังสือพิมพ์ประชาชาติ จะถูกผลกระทบจากภาวะสงครามก็ตาม แต่เมื่อออกหนังสือพิมพ์ ออกจำหน่ายแล้วจำนวนจำหน่ายของประชาชาติในระยะแรกประมาณวันละ 7,000 ฉบับ ยอดจำหน่ายสูงสุดในยุคนั้น คือประชาชาติรายวันจำหน่ายได้วันละ 25,000 ฉบับ

3. ปัจจัยด้านคน

พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ พระนามเดิม หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ ทรงได้ชื่อว่าเป็น “ปุชนิยบุคคลของชาติ” พระองค์ทรงเป็นนักการทูต นักปรัชญา นักประวัติศาสตร์ นักภาษาศาสตร์ นักหนังสือพิมพ์ และนักประพันธ์ ทรงใช้ความรู้ ความสามารถ

⁵⁸ พรภิรมณ์ เอี่ยมธรรม, *บทบาททางการเมือง*. หน้า 68.

⁵⁹ สุรัตน์ นุ่มนนท์, *ประวัติและพัฒนาการของสิ่งพิมพ์*. หน้า 110.

วิริยะ อุสาหะ อันสูงส่งประกอบภาระกิจให้เกิดคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างมากมาย สิ่งที่พระองค์ท่านได้สร้างสรรค์ไว้ให้ตกทอดเป็นมรดกล้ำค่าของชนชาวไทยตราบนานเท่าทุกวันนี้⁶⁰

พระองค์วรรณ ทรงเป็นผู้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์รายวัน “ประชาชาติ” ขึ้นเมื่อพ.ศ.2475 หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว ทรงลาออกจากราชการ เข้าเป็นอาจารย์อยู่ในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และขณะเดียวกันทรงเริ่มงานหนังสือพิมพ์ “ประชาชาติ” ซึ่งสำนักงานเดิมตั้งอยู่ที่โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ เสาชิงช้า ภายหลังจากย้ายมาอยู่ที่ใกล้สี่แยกถนนหลานหลวง ประชาชาติเป็นหนังสือพิมพ์การเมืองฉบับแรกของเมืองไทยที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เป็นที่นิยมของประชาชนและอิทธิพลต่อมติมหาชนอย่างมากที่สุดในสมัยนั้น อย่างเช่นข่าวเจ้าหน้าที่ตำรวจ “ยุคทมิฬ” ยิง พ.ต.หลวง ราษฎร์นภ ในข้อหาทมิฬ หลวงราษฎร์นุกุลยังที่บ้านจนพรุณไปทั้งตัว มีหนังสือพิมพ์ประชาชาติเพียงฉบับเดียวที่รายงานข่าวและตีพิมพ์เนื้อหาอย่างละเอียดบนหน้าหนึ่ง ส่วนฉบับอื่นไม่กล้าลงเพราะกลัวถูกสั่งปิด

นอกจากนี้ประชาชาติยังเป็นแหล่งที่รวบรวมนักหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียงแห่งยุคไว้ในที่เดียวกัน อาทิ กุหลาบ สายประดิษฐ์ ทำหน้าที่บรรณาธิการ มาลัย ชูพินิจ, โชติ แพร่พันธุ์, เฉลียว เสวตทัต, ป่วน บูรณศิลป์ เป็นต้น พระองค์วรรณ ทรงทำให้ “ประชาชาติ” อยู่ในฐานะที่เป็นหนังสือพิมพ์เป็นที่เชื่อถือในวงการเมือง และในหมู่ปัญญาชนทั่วไปว่าเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีอิทธิพลและโน้มน้าวทางการเมืองของรัฐบาลปฏิวัติ เช่นเดียวกับ TIMES ของอังกฤษ หรือ LE TEMPS (เลอแตงส์) ของฝรั่งเศส

อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ประชาชาติ ถูกเหตุการณ์ทางการเมืองบีบบังคับ เนื่องจากในขณะนั้นประมาณปี พ.ศ.2480 หัวหน้ารัฐบาลคือหลวงพิบูลสงคราม ไม่พอใจที่กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับนี้มุ่งหน้าแต่จะคัดค้านรัฐบาล จึงบีบบังคับมายังเจ้าของหนังสือพิมพ์คือ หม่อมพริ้วสุภิดา วรธรรม ให้คณะผู้จัดทำชุดนี้ลาออกไป แม้ว่าจะเปลี่ยนชุดคนจัดทำหนังสือพิมพ์แล้ว ประชาชาติในยุคหลังคือปี 2481 บ้านเมืองคดอยู่ระหว่างเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ข่าวและบทความที่ปรากฏบนหน้าแรกเริ่มเน้นเรื่องการต่างประเทศและเรื่องของปัญหาสงคราม เรื่องการ

⁶⁰ สุภัญญา ศิระวนิชและนันทริกา คัมไพโรจน์.35 นักหนังสือพิมพ์อาวุโส.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2528 .หน้า 115.

เมือง การปกครอง ลดความสำคัญลงไป แต่อย่างไรก็ตามประชาชาติยังคงเป็นหนังสือคุณภาพอยู่ในระดับผู้นำ ที่ได้รับความนิยมนิยมสูงอยู่ตลอดจนถึงวาระสุดท้าย

พระองค์ทรงทรงเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านหนังสือพิมพ์อย่างมาก และพระองค์ทรงนำเอาความรู้ทางวิชาการใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดหน้า เช่น การออกแบบให้มีการพาดหัวข่าว การใช้รูปภาพประกอบในหน้าหนึ่ง เพื่อให้หนังสือพิมพ์ประชาชาติเป็นที่น่าสนใจของประชาชนโดยทั่วไป ในส่วนของคนทำหนังสือพิมพ์ “ประชาชาติ” เปรียบเสมือนมหาวิทยาลัยของพวกเขา ที่ได้เป็นแบบอย่างการทำข่าวที่ถูกต้อง รวมทั้งการออกแบบจัดหน้าที่มีรูปแบบมากขึ้น

4. ปัจจัยด้านการศึกษา

จะเห็นได้ว่าการศึกษาแม้จะได้รับการพัฒนามาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองจะเน้นหนักแต่การท่องจำเนื้อหาของวิชาอย่างเดียว ไม่ได้มุ่งให้นักเรียนมีความเข้าใจและรู้จักแสดงความคิดเห็นอย่างลึกซึ้ง จึงไม่สามารถผลิตคนที่มีความตื่นตัวทางการเมือง หนังสือพิมพ์ประชาชาติได้เสนอข่าวเกี่ยวกับการเมืองลงบนหน้าแรกเสมอ ทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ความคิดทางการเมืองจากหนังสือพิมพ์มากกว่าจากโรงเรียน การให้ความรู้ทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ จัดเป็นการศึกษานอกสถาบันและไม่เป็นทางการ ที่เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

นอกจากหนังสือพิมพ์จะช่วยทำให้คนมีความรู้ทางการเมืองแล้ว ในสมัยนี้ยังได้มีการตั้งโรงเรียนเพื่อผลิตบุคลากรต่าง ๆ ที่มีอาชีพทางการพิมพ์ด้วย อย่างที่ทราบกันว่าเมื่อเริ่มการพิมพ์ใหม่ ๆ สมัยหมอบรัดเล ต้องจ้างช่างเรียงพิมพ์ ช่างเรียงพิมพ์จากต่างประเทศ เพื่อมาฝึกสอนคนงานไทยให้มีความเข้าใจถึงวิธีการทำงานในโรงพิมพ์ โรงเรียนราชการแห่งแรกที่เปิดสอนการพิมพ์คือ โรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช สังกัดกระทรวงธรรมการ หรือกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน

เมื่อประมาณปีพ.ศ.2476 เปิดสอนวิชาชีพแขนงต่าง ๆ ในวิชาช่างพิมพ์ โรงเรียนแห่งนี้ต้องปิดกิจการไปในช่วงที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ประมาณปีพ.ศ.2496 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งวิชาช่างพิมพ์ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งที่ วิทยาลัยเทคนิค กรุงเทพฯ การศึกษาที่เกิดขึ้นในสมัยนี้จึงทำให้คนมีความรู้ ความสามารถทางการจัดทำหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะเกี่ยวกับระบบการพิมพ์ที่เป็นส่วนสำคัญในการทำหนังสือพิมพ์

5.ปัจจัยด้านการแข่งขัน หนังสือพิมพ์ในยุคนี้เริ่มแข่งขันกันมากยิ่งขึ้น หนังสือพิมพ์นอกจากจะใช้จำนวนการเขียนที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ในสมัยนี้ยังต้องใช้รูปแบบการนำเสนอข่าวแบบใหม่ด้วยการนำเอาวิธีการพาดหัวข่าวที่ปรากฏบนหน้าหนึ่ง เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านในการมองประเด็นข่าวแต่ละข่าวน่าสนใจ แต่ลักษณะการใช้คำพาดหัวข่าวยังไม่รุนแรงเป็นเพียงการบอกให้ทราบว่าจะเกิดอะไรขึ้นและมีอะไรน่าสนใจ และหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับได้นำเอารูปภาพมาลงประกอบข่าวในหน้าแรก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านและไม่ให้หนังสือพิมพ์ดูเน้นด้วยเนื้อหาของข่าวมากเกินไปจึงใช้รูปภาพช่วยในการพักสายตาของคนอ่าน

หนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย”

1. ภาพรวมทั่วไปของหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาด 15 X 21 นิ้ว ดำเนินงานในรูปแบบของบริษัทมหาชน ภายใต้ชื่อว่า “บริษัทไทยพานิชการ จำกัด” มีนายอริย์ ลีวีระ เป็นผู้อำนวยการ ในปีพ.ศ.2489

หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีลักษณะการจัดหน้าหลายรูปแบบ อาทิ แนวตั้ง แบบ Balance,แบบ Chimney และแบบ Broken column มีพาดหัวข่าวเต็มหน้า 2-3 บรรทัด ใช้ตัวอักษรทั้งสีอ่อนสีแก่พิมพ์ลงบนพื้นสีเข้มกว่าตัวอักษร ถัดลงมาเป็นชื่อหนังสือ “พิมพ์ไทย” ด้านขวาดัดกับชื่อหนังสือมีล้อมกรอบสีดำขนาด 1.5 X 2 นิ้ว ภายในกรอบดังกล่าวมีสัญลักษณ์ของหนังสือพิมพ์เป็นรูปพื้นเพ็อง สายฟ้า และปากกาขนนกซ้อนกัน ถัดจากหัวชื่อหนังสือและกรอบสัญลักษณ์เป็นเส้นคั่นคู่ บอกปีที่ ฉบับที่ วันเดือนปีที่ออก และราคาจำหน่าย สำหรับรูปภาพที่ใช้ประกอบมีทั้งภาพถ่ายและแผนที่สังเขปขนาดใหญ่

1.2 องค์ประกอบการจัดหน้าหนึ่ง

ปี พ.ศ.	บุคคล	ชื่อหนังสือพิมพ์	องค์ประกอบหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์																			
			ชื่อหัวหนังสือ		เอียร์		สารบัญ		ข่าว		พาดหัวข่าว		ภาพ		ลักษณะภาพ		องค์ประกอบ		โฆษณา		บรรณาธิการ	
			มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	หน้า	หลัง
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
2491	ร.ร	พิมพ์ไทย	✓		✓		✓	✓	✓		✓		✓		✓					✓	✓	
2493	"	"	✓		✓	✓	✓	✓		✓		✓		✓						✓	✓	
2495	"	"	✓		✓		✓	✓	✓		✓		✓		✓					✓	✓	
2511	"	"	✓		✓		✓	✓	✓		✓		✓	✓		✓			✓		✓	
2517	"	"	✓		✓		✓	✓	✓		✓		✓	✓		✓			✓		✓	

องค์ประกอบหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” ประกอบด้วยดังนี้

-ลักษณะชื่อหัวหนังสือพิมพ์

ชื่อหัวหนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” เป็นตัวเขียนสูงประมาณ 1 นิ้ว ด้านล่างจะมีคำขวัญของหนังสือพิมพ์เขียนไว้ว่า “หนังสือข่าวทุกเวลาเช้า วางตลาดอย่างรุ่งตรง” ถัดจากคำขวัญเป็นเส้นคั่นคู่ บอกปีที่ ฉบับที่ วันเดือนปีที่ออกและราคาจำหน่าย จากนั้นในปี 2511 เพิ่มสัญลักษณ์ของหนังสือพิมพ์เป็นรูปพื้นเพ็อง สายฟ้า และปากกาขนนกซ้อนกัน แต่ในบางครั้งก็ไม่มีตราสัญลักษณ์ มีเพียงชื่อหัวหนังสือเท่านั้น

พิมพ์ไทย

หนังสือยาวทุกเวลาเออี วางตลาดอย่างตรง

ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑๓๙๔ วันพุธที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๙๔ ราคา ๗๕ ก.ด.

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย”

-แบบตัวอักษร ใช้ตัวธรรมดาและมีหลายขนาดเช่นเดียวกับประชาชาติ ทำให้ตัวหนังสืออ่านง่ายสบายตา

-ส่วนข้างชื่อหัวหนังสือ (ears) หนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” ไม่มี

-พาดหัวข่าว หนังสือพิมพ์ไทย “พิมพ์ไทย” จะพาดหัวข่าวเต็มหน้า (Banner) มีความยาวประมาณ 3-6 บรรทัด เช่น

ตำรวจเผชิญคดีปล้นปลาด

พจนานาวร้อยฉดตองแดง-พอดอนจับว่าผมมาช่วย

หายไป 2 คืนว่าไปเสียเชิงคนขับรถราง

-ข่าว หนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” เน้นข่าวการเมืองเป็นข่าวใหญ่ แต่ก็จัดแบ่งเนื้อที่ในหน้าแรกให้สำหรับข่าวสั้น ข่าวอาชญากรรม อย่างไรก็ตามแม้จะเน้นข่าวการเมือง แต่หากประเด็นข่าวใดใหญ่ก็นำมาพาดหัวข่าวเช่นเดียวกัน โดยไม่ได้เลือกเฉพาะเจาะจงว่าพาดหัวข่าวใหญ่จะต้องเป็นข่าวการเมืองเสมอ

-ภาพประกอบ ภาพที่ใช้ประกอบข่าวเป็นภาพขาวดำ มีทั้งภาพเป็นข่าว ภาพประกอบข่าว และภาพวาดเป็นรูปแผนที่ ทั้งนี้ภาพที่นำมาใช้ในระยะแรก ๆ มีเพียง 2-3 รูปที่มีขนาดเท่ากัน แต่มาช่วงปี พ.ศ.2507 เริ่มที่จะใช้ภาพขนาดใหญ่ตลอดแนวครึ่งบนของหน้าเพียงภาพเดียวและภาพเล็ก 2-3 รูปเท่านั้น

-คอลัมน์ประจำ หนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” จะมีคอลัมน์ประจำคือ “คืนฟ้า” และระหว่างบันทึก โดยคอลัมน์คืนฟ้าจะมียู่ประจำกเว้นวันอาทิตย์ ส่วนคอลัมน์ระหว่างบันทึกจะมีเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งคือถึงปี 2493 ก็ไม่มีคอลัมน์ดังกล่าว

-พิมพ์ลักษณะหรือบรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา จะปรากฏอยู่ด้านหลังของหนังสือพิมพ์

-โฆษณา เริ่มปรากฏในหน้าแรกในปีพ.ศ.2504 เป็นโฆษณาประเภท Special position Advertising จะอยู่ในตำแหน่งด้านล่างในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ ที่มีขนาดประมาณ 8 คอลัมน์ X 1 นิ้ว เป็นโฆษณาแยกปวงคนแรกๆของเยอรมัน

-สารบัญ เริ่มปรากฏบนหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ในปี พ.ศ.2493 จะเป็นกรอบสี่เหลี่ยมใช้ชื่อว่า “พลิกต่อไป” จะมีทุกวันพุธ พฤหัสบดี ยกเว้นวันจันทร์-อังคาร แต่เมื่อถึงปี 2494 ก็ไม่ใช้อีกเลย

-การแบ่งเส้น หนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” จะใช้เส้นบาง ๆ เป็นตัวแบ่งขอบเขตของเนื้อหาข่าวว่าสิ้นสุดที่ใด การแบ่งคอลัมน์จะแบ่งออก 7-8 คอลัมน์ บางครั้งก็ใช้วิธีการล้อมกรอบให้รู้ว่าเป็นข่าวสั้น

-การใช้สี ช่วงแรก ๆ ที่ออกหนังสือพิมพ์ยังไม่มีให้นำสีมาใช้ แต่ในปี พ.ศ.2507 เริ่มที่จะสี แดงมาเป็นสีกรีนพื้น ตรงชื่อหัวคอลัมน์ เช่น คอลัมน์คืนฟ้า จะใช้สีกรีนพื้นแดง ตัวหนังสือดำ และใช้พาดหัวข่าวด้วยตัวหนังสือสีแดง พื้นขาว ในบางครั้งเป็นสีกรีนพื้นสีฟ้า ตัวหนังสือขาว หรือตัวหนังสือขาวพื้นสีกรีนสีฟ้า เป็นต้น

2.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” มีปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

แท่นพิมพ์ที่ใช้ในการพิมพ์หนังสือพิมพ์เริ่มเปลี่ยนจากการพิมพ์แบบจับแกละมาเป็นแบบเลตเตอร์เพลทโรตารี แต่ยังเป็นระบบเดียวกันคือระบบพื้นนูน เพียงแต่เปลี่ยนจากพิมพ์ด้วยกระดาษที่ป้อนด้วยมือมาเป็นกระดาษม้วน ขนาดกระดาษหนังสือพิมพ์ก็มีขนาดเท่ากับขนาดที่พิมพ์กับเครื่องพิมพ์ชนิดแท่นนอน คือขนาด 15 X20 นิ้ว เพียงแต่แท่นพิมพ์ที่ใช้ใหม่นี้ต่างกันตรงที่เวลาในการผลิตหนังสือพิมพ์มีความเร็วกว่าและกระดาษที่ใช้มีความต่อเนื่องไม่เสียเวลาป้อนเข้าเครื่องทีละแผ่น

หลังจากที่ใช้แท่นพิมพ์ระบบโรตารีได้ไม่นาน เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2506 หนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” ได้แท่นพิมพ์มาใหม่ พร้อมกับย้ายโรงพิมพ์มาอยู่ที่ใหม่เช่นเดียวกัน โดยย้ายจากถนนสีลม มาอยู่ที่ถนนดินแดง สามเสนใน อำเภอดุสิต พระนคร การได้แท่นพิมพ์ใหม่นั้นทำให้การจัดหน้าแรกของหนังสือพิมพ์เปลี่ยนแปลงไป โดยเริ่มหันมาใช้รูปแบบการนำส่วนประกอบข้างชื่อหัวหนังสือพิมพ์หรือ หู 2 ข้าง ทั้งซ้าย-ขวา ตรงกลางหนังสือพิมพ์เป็นชื่อหนังสือพิมพ์ และในปี 2508 หนังสือพิมพ์ได้เริ่มที่จะทดลองพิมพ์ด้วยสี โดยการทดลองกับการสกรีนสีพื้นและใช้สีกับตัวหนังสือก่อนที่จะทดลองพิมพ์ภาพออกมาเป็นสี

2. ปัจจัยด้านการเมือง-เศรษฐกิจ

หนังสือพิมพ์หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจะมีเสรีภาพมากขึ้น หนังสือพิมพ์จากรูปแบบการเป็นเจ้าของเพียงคนเดียวดำเนินงานโดยเจ้านาย เปลี่ยนมาให้สามัญชนมีสิทธิเป็นเจ้าของได้ ต่อมาได้รับเสรีภาพให้จัดตั้งเป็นบริษัทมหาชนได้ ดังนั้นหนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” เป็นหนังสือพิมพ์ที่ก้าวออกมาสู่รูปแบบบริษัทมหาชน ภายใต้การนำของ นายอารีย์ ลีวีระ ที่ขณะนั้นเป็นผู้อำนวยการ โรงพิมพ์ไทยพานิชยการ

หนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” ได้เสนอข่าวที่มีคุณค่า โดยเฉพาะบทความเห็นคอแลมัน “เปิดม่าน” และ “ระหว่างบรรทัด” ของน้อย อินทนนท์ ที่ลงประจำบนหน้าหนึ่ง เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก เนื่องจากใช้สำนวนการเขียนในบางครั้งเหมือนการเขียนนวนิยายสนุก แทรกอารมณ์ขันของนักเขียน และขณะเดียวกันสามารถทิ่มแทงอารมณ์ของผู้มีอำนาจทางการเมืองได้อย่างรุนแรง และ

ความรู้สึกผู้อ่าน⁶¹ โดยสิ่งที่กล่าวมาจะสามารถหาอ่านได้จากหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” ส่วนการนำเสนอข่าวในหน้าแรกก็เริ่มที่จะลงข่าว-ภาพที่หวีดหวิว เช่น ภาพของคนตายแทนที่ผู้ที่จัดหน้าหนังสือพิมพ์จะปกปิดภาพบริเวณที่ไม่เหมาะสม แต่จะนำมาเสนอให้ผู้อ่านได้เห็นโดยไม่ต้องปิดอย่างเช่นสภาพศพที่ขึ้นอืดก็นำมาลงให้เห็นชัดเจน

“พิมพ์ไทย” ในปี 2489 เป็นหนังสือพิมพ์ที่เน้นเนื้อหาในแนวลบมากกว่าแนวบวก คือเน้นข้อขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมือง ความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ สังคม เป็นเรื่องความตึงเครียดระหว่างชาติเนื่องจากตกอยู่ในภาวะสงคราม ดังนั้นพิมพ์ไทยในช่วงเวลานั้นมีการจัดหน้าแรกออกเป็น 6 คอลัมน์ แต่แล้วในช่วงปีพ.ศ.2489-2490 จะเป็นปีแห่งการหักเหของพิมพ์ไทย หนังสือพิมพ์เริ่มเน้นข่าวอาชญากรรมและบันเทิง ลดคอลัมน์แสดงความเห็นลง สนใจเรื่องไร้สาระ การประกวดนางงาม คอลัมน์ “ระหว่างบรรทัด” ลดความรุนแรงลงไป แต่ยังมีการเรียกร้อยเสรีภาพสม่ำเสมอ⁶²

แต่ในช่วงนี้มี “พิมพ์ไทยอาทิตย์” ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่เดิมจิตรุนแรงของอาชญากรรมและกามารมณ์ให้เห็นชัดเจนมากขึ้น จะหาสาระและประโยชน์ต่อผู้อ่านแทบมิได้เป็นการมอมเมาประชาชน โดยจะเห็นได้จากตัวอย่างหนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทยวันอาทิตย์” ฉบับวันที่ 9 พฤษภาคม 2491 โดยพาดหัวข่าวว่า

เสน่ห์แม่หม้ายหักอกอาจารย์
ไปลั่นขมับข้างบ้านสาวรัก
ติดพันมาครึ่งปีแม่หม้ายกลับไปหาหอเก่า
“ขอครกไฉนไม่ช่วยชีวิตฉัน” เขาครวณู

ส่วนหน้าหนึ่งทั้งหน้า จะเสนอข่าวนี้และลงรูปภาพการฆ่าตัวตาย นอกจากนี้ได้แบ่งเนื้อที่หน้าแรกตอนหนึ่งไว้โฆษณา “ชมภาพชีวิตบ้านของหญิงคาบาเรต์ หน้ากลาง” พร้อมรูปภาพ⁶³

⁶¹ สุกัญญา ตีระวนิช.หนังสือพิมพ์ไทยจากปฏิวัติ 2475 ถึงสู่ปฏิวัติ 2516.ไทยวัฒนาพานิช. กรุงเทพฯ 2526 หน้า 78.

⁶² สุกัญญา ตีระวนิช.หนังสือพิมพ์ไทย.หน้า 80.

⁶³ สุกัญญา ตีระวนิช.หนังสือพิมพ์ไทย.หน้า 81.

3. ปัจจัยด้านคน

นายอารีย์ ลีวีระ เป็นบุคคลที่ได้ชื่อเป็นนักหนังสือพิมพ์ที่ชื่อตรงต่ออุดมการณ์ ตลอดชีวิตของเขานั้นได้เป็น “ผู้สร้าง” เขาสร้างหนังสือขึ้นมาหลายต่อหลายฉบับ สร้างแนวทางการปฏิบัติงานที่ทันสมัยเพื่อความก้าวหน้าของวงการหนังสือพิมพ์ เพื่อให้หนังสือพิมพ์ของเขาพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ เขาเคยกล่าวไว้ว่า “คนหนังสือพิมพ์ตายเพื่อหน้าที่ได้ แต่เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ต้องไม่ตาย” เขาได้ยืนหยัดต่อสู้ตลอดมาอย่างผู้กล้าหาญ และในที่สุดตัวเขาเองต้องตายเพื่อหน้าที่ สิ่งที่เหลือไว้คือผลงานที่ได้สร้างขึ้นมา ยังคงจารึกอยู่กับประวัติของวงการหนังสือพิมพ์ไทยตลอดไป⁶⁴

ก่อนหน้าที่นายอารีย์ จะมาออกหนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” เคยเป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ “หมิ่นก๊กยี่เป่า” ด้วยการเป็นผู้ริเริ่มเปิดหน้าภาษาไทยขึ้นในหนังสือพิมพ์จีนเป็นคนแรก เพราะต้องการเผยแพร่วรรณกรรมคดีจีนให้คนไทยได้อ่าน และขณะเดียวกันก็เผยแพร่วรรณคดีไทยให้คนจีนได้อ่านด้วย ต่อมานายอารีย์ได้ย้ายมาเป็นผู้สื่อข่าวให้กับหนังสือพิมพ์ จงฮัวหมิ่นเป่า เมื่อ พ.ศ.2481 เพื่อนร่วมงานเห็นความสามารถและความตั้งใจของเขา จึงชักชวนตั้งหนังสือขึ้นเองชื่อ เสียนจิงสี่เป่า ร่วมกับนายไพศาล เปี่ยมฉิติ, นายเจน นิมมานนิตย์ โดยนายอารีย์รับตำแหน่งผู้อำนวยการ ฉบับแรกออกเมื่อเดือนสิงหาคม 2481 เป็นหนังสือที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก แต่หนังสือพิมพ์ก็สู้ฉบับอื่น ๆ ไม่ได้จึงต้องขายกิจการให้คนอื่น

นายอารีย์ยังฝังใจกับการทำหนังสือพิมพ์ จึงได้ลงทุนรวมกับญาติซื้อกิจการบริษัท ไทยพานิชยการ เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 เป็นระยะที่สงครามสงบลงใหม่ ๆ หนังสือพิมพ์ “นิกร” จึงได้เป็นของไทยพานิชยการยุคใหม่ด้วย เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีเพียงแผ่นเดียว มี 2 หน้า ราคา 50 สตางค์ หลังจากเปิดดำเนินการมาได้ 4 เดือนครึ่ง บริษัทได้ออกหนังสือพิมพ์รายวันอีกฉบับหนึ่ง เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2489 คือ หนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” ในเวลานั้นหนังสือพิมพ์ทุกฉบับเป็นหนังสือพิมพ์บ้ายทั้งนั้น เพราะคณะผู้จัดทำมีเวลาทำงานทั้งวัน อีกทั้งมีความสะดวกในการหาข่าว แต่นายอารีย์เอาแบบอย่างดำเนินการมาจากหนังสือพิมพ์ในต่างประเทศ เพราะหนังสือพิมพ์ใหญ่ ๆ ที่เป็นที่นิยมเป็นหนังสือพิมพ์เช้าทั้งนั้น สาเหตุเพราะหนังสือพิมพ์เช้ามีเวลาทำงาน

⁶⁴ ศักดิ์ญา ตีระวนิช และนันทริกา คุ่มไพโรจน์³⁵ นักหนังสือพิมพ์อาวุโส. หน้า 297.

มากกว่า ข่าวก็ทำเป็นรูปข่าวสดไม่ใช่ลักษณะบันทึกเหตุการณ์ พิมพ์ไทยขณะนั้นมี 8 หน้า ราคาหนึ่งบาท บทนำของพิมพ์ไทยฉบับปฐมฤกษ์ เขียนไว้ว่า

“...พิมพ์ไทยเป็นหนังสือข่าว และทัศนะของเราในด้านข่าวมีอยู่อย่างเดียวคือข่าวต้องเป็นข่าว ไม่ว่าจะเป็ข่าวดีหรือร้าย หน้าทีของเราในด้านเสนอข่าวก็มีอยู่ประการเดียวคือ ฐานะของผู้สังเกตการณ์และอารักษ์ เรามีหน้าที่แต่จะบันทึกด้วยความเที่ยงธรรมและสุจริตใจในข่าว และเหตุการณ์ทุก ๆ อย่าง เกิดขึ้นในวงการเมือง การเศรษฐกิจ การค้า สังคมและกีฬา ข่าวใดที่ “พิมพ์ไทย” เสนอย่อมนเป็นข่าวที่ได้ผ่านการวินิจฉัย กลับกรองออกมาแล้วว่าไม่เป็นข่าวชนิดครึ่งความจริง ซึ่งเป็นอันตรายมาก เพราะเรารู้ว่าสิ่งที่เป็ข่าววันนี้ย่อมจะเป็นประวัติศาสตร์วันข้างหน้า....”

ไทยพานิชยการภายใต้ความอำนวยการของนายอารีย์ สร้างประวัติการณ์ใหม่ในวงการหนังสือพิมพ์ขึ้นอีกอย่างหนึ่ง หลังจากที่ออกหนังสือพิมพ์เช้าแล้ว นักข่าวทั้งสยามนิกรและพิมพ์ไทยหาข่าวด้วยวิธีจดชวเลขทุกถ้อยคำที่เป็นข่าว ทำให้ได้ข่าวทีละเอียดและถูกต้อง แม่นยำ ด้วยเหตุนี้หนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับได้รับความนิยมจากผู้อ่าน ต่อจากนั้นไม่นานบริษัทขยายการผลิตหนังสือพิมพ์เพิ่มขึ้นอีกหลายฉบับ ทั้งหนังสือพิมพ์รายวันและรายสัปดาห์ เช่น สยามสมัย เริงรมย์ รายวัน พิมพ์ไทยรายเดือน ภาพข่าว สยามนิกร

ในการทำหนังสือพิมพ์ เขาได้วางนโยบายไว้ว่า “จะทำหนังสือพิมพ์เพื่อประชาชน หนังสือพิมพ์ของบริษัททุกฉบับ ต้องเป็นอิสระ และบำเพ็ญกรณีตามหน้าที่ และความรับผิดชอบอย่างเคร่งครัด ปราศจากความฝักใฝ่หรือเข้าไปพัวพันกับพรรคหรือนักการเมืองฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เป็นอันขาด ด้วยวิธีนี้เท่านั้นที่หนังสือพิมพ์จะเป็นบริการสาธารณะและรับใช้ประชาชน ประเทศชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้โดยมีประสิทธิภาพ” ดังนั้นจะเห็นได้ว่าข่าวที่ปรากฏหน้าแรกของหนังสือพิมพ์จะเป็นข่าวทั่ว ๆ ไปที่มีความสำคัญและเป็นเรื่องเด่นในวันนั้น

ทั้งนี้ หนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” เป็นตัวอย่างที่เห็นชัดเจนว่า เนื้อหาการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ถูกกำหนดโดยตัวผู้ปกครอง นับตั้งแต่นายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 1 สิงหาคม 2487 แล้วผ่านยุคสมัยของนายทวี บุณกศุ ม.ร.ว.เส็นีย์ ปราโมช นายปรีดี พนมยงค์ และพลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ จนสิ้นสุดเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2491 จอมพลป.ได้กลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง หนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” ได้เปลี่ยนแปลงการเสนอข่าวทางหน้าหนึ่ง โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการเมือง สังคม เศรษฐกิจ แทนที่จะเน้นด้านอาชญากรรมและบันเทิง รวมทั้ง

ยังมีบทความแสดงความคิดเห็นที่เฉียบขาด แต่เมื่อเผด็จการกลับมาใช้อำนาจอีกหนังสือพิมพ์ก็เปลี่ยนไปสู่ความพึงพอใจและดาวโลกีย์เหมือนเดิม⁵⁵

นายอารีย์ ได้ทุ่มเทความสามารถ สติปัญญา พินฝ่ายอุปสรรคต่าง ๆ มาด้วยความมานะ อุตสาหะ เพื่อความเจริญเติบโตเป็นปีกแผ่นของไทยพานิชยการ เขาได้สร้างหนังสือพิมพ์ขึ้นหลายฉบับ สร้างนักข่าวจำนวนมาก วางแผนนโยบายใหม่ ๆ ให้กับหนังสือพิมพ์ของเขา ล้วนแต่มีบทบาทสำคัญในการต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของประชาชนและผลประโยชน์ของชาติมาโดยตลอดเป็นเวลา 7 ปีที่เขาใช้ชีวิตอยู่ อย่างไรก็ตามแม่ไทยพานิชยการจะสูญเสียผู้นำ แต่น้องชายคือนายไชยวงศ์ ชวลิต เข้ามารับหน้าที่แทนได้ดำเนินกิจการให้เจริญรุ่งเรือง ออกหนังสือพิมพ์ใหม่ ๆ ขึ้นมาอีกจำนวนมากและยึดถือดำเนินการตามนโยบายที่นายอารีย์วางไว้ทุกประการ⁵⁶

4. ปัจจัยด้านการศึกษา

การศึกษาของประชาชนในยุคสมัยนี้แพร่หลายมากยิ่งขึ้น ประชาชนเริ่มยอมรับหนังสือพิมพ์มากขึ้น เช่น เปิดกว้างยอมรับรูปแบบการจัดหน้าหนึ่งที่มีโฆษณาปะปนอยู่ในหน้าแรก นำเสนอข่าวหลากหลายไม่เจาะจงเลือกอ่านอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้บุคคลากรที่เข้ามาทำงานในหนังสือพิมพ์ก็เป็นผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้าน ไม่เหมือนสมัยก่อนที่เรียนรู้ทุกอย่าง แต่ปัจจุบันหลังจากที่มีการเปิดโรงเรียนสอนวิชาชีพเฉพาะทางแล้ว หนังสือพิมพ์แต่ละที่จึงรับบุคคลที่เข้าทำงานตรงตามที่ต้องการเรียนมา โดยจะรับสมัครเป็นแผนก ๆ ไม่รวมกันเหมือนสมัยก่อน เช่น แผนกการจัดหน้าหนึ่ง แผนกเรียงพิมพ์ตัวอักษร แผนกช่างภาพ เป็นต้น

5. ปัจจัยด้านการแข่งขัน

ช่วงที่ หนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” ออกนั้นเริ่มที่จะมีการแข่งขันกันเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยหนังสือพิมพ์ที่ร่วมสมัยกันกับพิมพ์ไทยและถือเป็นคู่แข่งเห็นจะเป็นหนังสือพิมพ์ศรีกรุง นอกจากนี้ยังมีหนังสือพิมพ์ตะวัน โดยจะเห็นได้ว่าการลงข้อความโจมตีนักหนังสือพิมพ์ด้วยกันที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม หรือโจมตีการลงบทความที่มีความบิดเบือนเกิดขึ้น

⁵⁵ สุทธิญา ตีระวนิช. หนังสือพิมพ์ไทย. หน้า 82.

⁵⁶ สุทธิญา ตีระวนิชและนันทริกา คู่มีไพโรจน์. 35 นักหนังสือพิมพ์อาวุโส. หน้า 303.

ต่อมาช่วงปี พ.ศ.2507 พิมพ์ไทย ได้นำเอาการใช้สีมาใช้ แต่ยังไม่แพร่หลายเพียงแต่ทดลองใช้กับตัวหนังสือเท่านั้น สำหรับรูปภาพยังคงเป็นภาพขาวดำเหมือนเดิม จากนั้นจึงได้ปรับปรุงให้หนังสือพิมพ์นำการพิมพ์สีเข้ามาทดลองใช้ในหน้าแรกก่อนที่จะเริ่มมีภาพสีเกิดขึ้น เพื่อให้หนังสือพิมพ์จะได้เป็นที่สะดุดตาของคนซื้อ

หนังสือพิมพ์ Bangkok Post

1.ภาพรวมทั่วไปของหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ Bangkok Post เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาด 15 X 22 นิ้ว เท่ากับขนาดของหนังสือพิมพ์ “พิมพ์ไทย” โดยมีนาวาตรี อเล็กซานเดอร์ วิลเลียม แมคโดนัลด์ (Lieutenant Commander Alexander William McDonald) เป็นผู้ก่อตั้ง ร่วมกับคนไทยอีก 6 คนคือ ดร.ทวี ตเวทิกุล, ร้อยเอกวิลาศ โอสถานนท์, นายอาจินต์ อุณหนนท์ , หลวงดำรงคุตติเดช, นายชวลา สุกมลนันท์ และนายประสิทธิ์ ลูติดานนท์ ได้จัดพิมพ์ ในนามของบริษัท “The Post Publishing Company Limited” ในปีพ.ศ.2489 กิจการของหนังสือพิมพ์ The Bangkok Post ได้ดำเนินกิจการมาจนถึงปัจจุบันนี้

การจัดหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ Bangkok Post ในช่วงแรกจะแบ่งเป็น 6 คอลัมน์ ต่อมาในปัจจุบันจึงเปลี่ยนมาเป็น 9 คอลัมน์ รูปแบบการจัดหน้าเป็นลักษณะแนวตั้ง แบบ Broken-column แบบการจัดหน้าสมดุลง และแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ส่วนการนำเสนอเนื้อหาจะเป็นการนำเสนอเนื้อหาข่าว พร้อมภาพประกอบ

1.2 องค์ประกอบการจัดหน้าหนึ่ง

ปี พ.ศ.	บุคคล	ชื่อหนังสือพิมพ์	องค์ประกอบหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์																				
			ชื่อหนังสือ		เฮด		สารบัญ		ข่าว		ภาคข่าว		ภาพ		ลักษณะภาพ		คอลัมน์ประจำ		โฆษณา		บทกวี		
			มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	
			จากปก	ปก	3	4	ภาพเป็นข่าว	ภาพประกอบข่าว	ภาพวาดหรือภาพการ์ตูน	มี	ไม่มี	Display	Classified	Supplement	Special position	spilling page	หน้า	หลัง	หน้า	หลัง			
2503	ว.จ	Bangkok Post	✓			✓		✓	✓	✓				✓	✓	✓						✓	✓
2507	"	"	✓			✓	✓	✓	✓	✓				✓		✓						✓	✓
2509	ท	"	✓		Ad	✓		✓	✓	✓				✓		✓					✓	✓	✓
2509	"	"	✓		Ad	✓		✓	✓	✓				✓		✓					✓	✓	✓
2510	ท	"	✓		✓			✓	✓	✓				✓		✓					✓	✓	✓
2539	ท	"	✓		✓	✓		✓	✓	✓				✓	✓	✓					✓	✓	✓
2540	"	"	✓		✓	✓		✓	✓	✓				✓	✓	✓					✓	✓	✓

องค์ประกอบการจัดหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ Bangkok Post มีองค์ประกอบดังนี้

-ลักษณะชื่อหัวหนังสือพิมพ์

ชื่อหัวหนังสือพิมพ์ ในตอนแรกจะเขียนคำว่า "THE BANGKOK POST" เป็นตัวพิมพ์สีขาว โดยคำว่า "THE BANGKOK" อยู่เหนือคำว่า "Post" และตัวอักษรคำว่า "THE BANGKOK" มีขนาดเล็กกว่าคำว่า "Post" ส่วนได้กรอบหัวชื่อดังกล่าวระบุเล่มที่ เลขที่ วันเดือนปีที่พิมพ์และราคาจำหน่าย

ต่อมาปีพ.ศ.2520 ได้เปลี่ยนหัวหนังสือพิมพ์ใหม่ ด้วยการตัดคำว่า "THE" ออกเหลือเพียงคำว่า "BANGKOK POST" แทน เกี่ยวกับเรื่องนี้ นายประสิทธิ์ ลูกลิตานนท์ ประธานกิตติมศักดิ์

หนังสือพิมพ์ “ BANGKOK POST” เคยให้สัมภาษณ์ไว้เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2526 โดยอธิบายว่าเหตุที่ละคำว่า “THE ” ไว้ เพราะเป็นลีลาของหนังสือพิมพ์เท่านั้น⁶⁷

นอกจากจะตัดคำว่า “THE ” ทิ้งแล้ว รูปแบบตัวอักษรก็ได้เปลี่ยนไปเช่นเดียวกัน โดยในตอนแรกเป็นตัวพิมพ์ที่มีขนาดใหญ่ ต่อมาในปี พ.ศ.2509 ได้เปลี่ยนเป็นตัวเขียนแบบประดิษฐ์ลีลาพิมพ์บนพื้นสีขาว ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างหัวหนังสือพิมพ์ BANGKOK POST ช่วงแรก

ตัวอย่างหัวหนังสือพิมพ์ BANGKOK POST ช่วงหลัง

-ตัวอักษร หนังสือพิมพ์ Bangkok Post ใช้ตัวอักษรเล็กขนาดตั้งแต่ 10 พอยท์ ใช้จาก 4 ตระกูลคือ Janson, Sabon, New Century Schoolbook และ Franklin Gothic เป็นตัวอักษรสมัยใหม่ มีลักษณะโดยรวมอ้วนกลม สะดวกในการอ่าน

⁶⁷ จันจ วิบูลย์ศรี และดวงทิพย์ วรพันธุ์, “รายงานผลการวิจัยเรื่องหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษในประเทศไทย” จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526 ,หน้า69.

ตัวอย่างการใช้ตัวอักษรของหนังสือพิมพ์ BANGKOK POST

-ส่วนข้างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ (ears) หนังสือพิมพ์ “BANGKOK POST” ช่วงแรกไม่มี แต่เมื่อถึงปี พ.ศ.2507 เริ่มปรากฏมีเอียงอยู่ข้าง ๆ ชื่อหัวหนังสือพิมพ์ จนกระทั่งปี พ.ศ.2539 หายไป และกลับมาอีกครั้งในปี พ.ศ.2540

-พาดหัวข่าว หนังสือพิมพ์ “ BANGKOK POST” จะใช้วิธีการพาดหัวข่าว แบบ Skyline คือหัวข่าวที่อยู่เหนือชื่อหนังสือพิมพ์ โดยใช้ตัวพิมพ์ขนาดใหญ่อยู่ในบรรทัดเดียวกันตลอดแนวกว้าง 5 คอลัมน์ หากเป็นข่าวใหญ่และสำคัญรองลงมาจะพาดหัว 2 บรรทัด และการพาดหัวรองลงมาจะใช้ลักษณะเหมือนขั้นบันได เพื่อให้หัวข่าวเด่นขึ้น

-ข่าว ที่เสนอในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ “BANGKOK POST” เน้นข่าวภายในประเทศ เป็นสำคัญ ส่วนข่าวต่างประเทศอื่น ๆ จะตีพิมพ์ไว้ในคอลัมน์ที่ 9 ที่อยู่ในคอลัมน์ประจำที่ชื่อ “Colum Nine”

-ภาพประกอบ หนังสือพิมพ์ “ BANGKOK POST” ที่ออกในปี 2489 ภาพที่นำมาใช้ในหน้าแรกมีไม่มาก และภาพที่ปรากฏส่วนใหญ่เป็นภาพบุคคล โดยมีขนาดของภาพเท่ากับรูปถ่ายติดบัตรในปัจจุบัน หรือจะใหญ่กว่ากันบ้างเล็กน้อย แต่ต่อมาในปี 2520 เริ่มใช้ภาพสีและเป็นภาพขนาดใหญ่เพียงภาพเดียวเท่านั้น

-คอลัมน์ประจำ หนังสือพิมพ์ “ BANGKOK POST” ที่ออกใหม่ ๆ จะมีคอลัมน์ประจำชื่อ “The Postmen Say” ภายใต้ล้อมกรอบ เป็นการเสนอข้อเขียนถึงข่าวที่ความคิดเห็น จากนั้นในปี พ.ศ. 2503 มีคอลัมน์ประจำชื่อ “Colum Nine” เป็นคอลัมน์ที่ลงเสนอข่าวต่างประเทศสั้น ๆ กับคอลัมน์รายงานอากาศใช้ชื่อว่า “Weather” เพื่อพยากรณ์อากาศประจำวันของกรุงเทพฯ

-โฆษณา หนังสือพิมพ์ “ BANGKOK POST” เริ่มมีโฆษณาปรากฏในหน้าแรกปีพ.ศ.2507 โดยเป็นโฆษณาประเภท Special position อยู่ในตำแหน่งของเอียร์ จากนั้นเริ่มที่จะมีโฆษณากระจายอยู่ด้านข้างของหนังสือพิมพ์ทั้งสองข้าง บางครั้งก็มีอยู่ข้างเดียว จากนั้นในช่วงปี พ.ศ.2539 หนังสือพิมพ์ “ BANGKOK POST” ได้ปรับปรุงหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ใหม่ ด้วยการให้มีโฆษณาได้เพียง 1 ชิ้นและให้อยู่ด้านล่างยาวตลอดทั้งคอลัมน์เท่านั้น

-พิมพ์ลักษณ์หรือบรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา ของหนังสือพิมพ์ “ BANGKOK POST” จะอยู่ด้านหลัง จะมีมาปรากฏในหน้าหนึ่งเมื่อปี พ.ศ.2520 หลังจากนั้นก็ย้ายไปไว้ด้านหลังจนถึงปัจจุบัน

-สารบัญ หนังสือพิมพ์ “ BANGKOK POST” เริ่มนำมาใช้ในปี พ.ศ. 2507-2508 จากนั้นก็หายไป และกลับมาใช้อีกครั้งในปี 2539 จนถึงปัจจุบัน

-การใช้เส้น หนังสือพิมพ์ “ BANGKOK POST” ไม่ใช้เส้นในการแบ่งคอลัมน์ จะมีก็เพียงเส้นหนาที่ใช้แบ่งโฆษณาในพื้นที่ด้านล่างของหน้าแรก

2.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ BANGKOK POST พบว่ามีปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

หนังสือพิมพ์ BANGKOK POST เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาด 15 X 22 นิ้ว ระบบการพิมพ์ใช้ระบบการพิมพ์เลตเตอร์เพรส แบบชนิดแท่นนอน เป็นเครื่องพิมพ์ที่สามารถพิมพ์งานที่มีขนาดใหญ่ ในการพิมพ์กระดาษจะถูกป้อนเป็นม้วน ในช่วงแรกที่หนังสือพิมพ์เริ่มออก แม้ว่าจะมีแท่นพิมพ์ที่ดีแต่จำนวนหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายได้น้อยมีเพียง 500 ฉบับเท่านั้น แต่ระยะหลัง ๆ ก็มีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ต่อมาในปี 1960 หนังสือพิมพ์ BANGKOK POST ได้สั่งแท่นพิมพ์ระบบเวปออฟเซทเข้ามาใช้ ซึ่งเป็นแท่นพิมพ์ที่สามารถพิมพ์ได้อย่างรวดเร็ว สำหรับวิธีการเรียงพิมพ์ช่วงแรกใช้การเรียงพิมพ์ด้วยมือ จากนั้นได้พัฒนาขึ้นมาเป็นการเรียงพิมพ์ด้วยแสงเหมือนกับที่หนังสือพิมพ์ภาษาไทยอย่างไทยรัฐนำมาใช้ ส่วนระบบการพิมพ์ก็ยังคงเป็นระบบออฟเซทเหมือนเดิม

ต่อมาปลายปี พ.ศ.2507 หนังสือพิมพ์ BANGKOK POST ได้เริ่มที่จะทดลองนำระบบการพิมพ์สีเข้ามาใช้ แต่ในตอนแรกได้ใช้พิมพ์สีกับตัวหนังสือเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ที่ในขั้นแรกทดสอบพิมพ์สีกับตัวหนังสือที่เป็นส่วนเนื้อหา ก่อน จากนั้นประมาณปี 2520 จึงได้เริ่มที่จะใช้ภาพสีสี่สีเข้ามาลงในหน้าแรก สำหรับวิธีการเรียงก็เปลี่ยนจากระบบการเรียงด้วยแสงมาใช้เป็นการเรียงด้วยระบบคอมพิวเตอร์ มีการจัดหน้าด้วยระบบคอมพิวเตอร์เช่นเดียวกันจนถึงปัจจุบัน

2. ปัจจัยด้านการเมือง-เศรษฐกิจ

หนังสือพิมพ์ BANGKOK POST เกิดขึ้นหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุด เนื่องจากก่อนหน้านี้ไม่มีหนังสือพิมพ์ฉบับใดเกิดขึ้นเลย เพราะเป็นผลเนื่องมาจากการเกิดสงครามโลก ทำให้กระดาษมีราคาแพง จึงไม่มีใครนิยมออกหนังสือพิมพ์ในช่วงเวลานั้น อย่างไรก็ตามเมื่อสงครามยุติแล้ว ได้มีหนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น

การนำเสนอข่าวหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ BANGKOK POST ในยุคนี้จะเน้นข่าวในประเทศเป็นสำคัญ แต่หากเป็นข่าวต่างประเทศจะเลือกข่าวที่มีผลกระทบโดยตรงต่อประเทศไทย และการเสนอข่าวในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์จะไม่จบในหน้าเดียวต้องต่อในหน้าอื่น ส่วนวิธี

การพาดหัวข่าวแบบจั้นบันไดที่เคยใช้ในปี พ.ศ.2490 นั้นไม่มีให้เห็นอีกต่อไป แต่จะใช้วิธีการพาดหัวข่าวในล้อมกรอบสีเทาอ่อนทำให้ข่าวเด่นขึ้น⁶⁸

อย่างไรก็ตามช่วงที่หนังสือพิมพ์ BANGKOK POST ได้เริ่มออกมานั้น สภาพเศรษฐกิจได้กลับคืนสู่สภาพปกติแล้วหลังจากที่หนังสือพิมพ์ต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับค่ากระดาษที่มีราคาแพง เศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้นเรื่อย ๆ นักลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะญี่ปุ่นและกลุ่มนิคส์เอเชียเริ่มมองเห็นผลกำไรที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศไทยจึงได้เข้ามาลงทุนเป็นจำนวนมากในช่วงปี พ.ศ.2530-2532 ซึ่งในเวลานั้นพล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี จากการที่นักลงทุนเข้ามาลงทุนในไทยนั้นส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้น เกิดการขยายตัวทางการเมือง การจ้างงาน รวมถึงระบบการขนส่งคมนาคมที่ทันสมัยและรวดเร็ว⁶⁹ การขยายตัวของเศรษฐกิจไทยที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องในระยะแรกนั้น หนังสือพิมพ์ BANGKOK POST ได้มีแนวคิดที่จะปรับปรุงการนำเสนอข่าวหน้าแรกใหม่เพื่อให้ความทันสมัย

3.ปัจจัยด้านคน

หนังสือพิมพ์ BANGKOK POST เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยนายทหารอเมริกันชื่อนาวาตรีเรือเล็กซานเดอร์ วิลเลียม แมคโดนัล ที่ได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อปฏิบัติการร่วมกับเสรีไทย ก่อนหน้าที่จะเข้ารับราชการทหารนั้น นาวาตรีเรือเล็กซานเดอร์ แมคโดนัล มีอาชีพเป็นนักหนังสือพิมพ์มาก่อน เมื่อสงครามโลกยุติเขายังพำนักอยู่ในประเทศไทย ขณะนั้นยังไม่มีหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษออกมามากเลย นาวาตรีเรือเล็กซานเดอร์ แมคโดนัล จึงได้ปรึกษากับเพื่อนคนไทยอีก 6 คน ร่วมกันก่อตั้ง บริษัท โพสต์พับลิชชิง จำกัด เพื่อผลิตหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษขึ้นเป็นครั้งแรกหลังจากที่สงครามโลกครั้งที่สองยุติ หนังสือพิมพ์ BANGKOK POST เล่มแรกออกเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2489 ทั้งนี้รูปแบบหนังสือพิมพ์มีลักษณะคล้ายกับหนังสือพิมพ์ที่ออกในต่างประเทศ เช่น Bangkok Time ระยะหลังที่ไม่ได้ลงโฆษณาแล้ว

⁶⁸ จ่านง วิบูลย์ศรีและดวงทิพย์ วรพันธุ์ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ, หน้า 69-70.

⁶⁹ ประไพ ไกรษร โกวทิย, การปรับตัวของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์เพื่อการแข่งขันในสังคมข่าวสาร, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540 หน้า 1.

หลังจากดำเนินกิจการมาเป็นเวลาเกือบ 2 ปี กิจการเริ่มมีปัญหา ผู้ถือหุ้นเริ่มขัดแย้งกัน และบางคนได้ถอนหุ้นออกไป นาวาตรีอเล็กซานเดอร์ หรือที่เรียกกันในหมู่นักไทยว่า “นายแมค” ต้องซื้อหุ้นผู้ที่ถอนออกไปทั้งหมด ในปี พ.ศ.2492 นายแมค ประสมรศุมทางการเมือง และจำเป็นต้องเดินทางออกนอกประเทศตามคำสั่งของพล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจสมัยนั้น ทำให้นายแมคต้องขายหุ้นส่วนทั้งหมดให้แก่ักลงทุนชาวเยอรมัน และมอบตำแหน่งบรรณาธิการให้แก่ นายแฮร์ เฟรดเคอริค

ต่อมาอีก 15 ปี ลอร์ดทอมสัน แห่งฟรีสตรีท ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ลอนดอน ไทม์ และหนังสือพิมพ์อื่น ๆ ทั่วโลกอีกกว่า 150 ฉบับ ได้ซื้อหุ้นใหญ่ ๆ ของบริษัทไว้ และได้เข้ามาบริหารวางรากฐานให้กับกิจการของหนังสือพิมพ์ BANGKOK POST นับตั้งแต่นั้นมา โดยยึดมาตรฐานการดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์ของประเทศอังกฤษเป็นแม่แบบ ดังนั้นรูปแบบหนังสือพิมพ์ที่ปรากฏบนหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ BANGKOK POST จะเห็นได้ว่ามีลักษณะคล้าย ๆ กับหนังสือพิมพ์ของอังกฤษ กิจการหนังสือพิมพ์ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ นอกเหนือจากที่ออกหนังสือพิมพ์ บริษัทยังได้ขยายกิจการมีบริษัทในเครือเพิ่มขึ้น คือบริษัทอัลลายด์ พรินเตอร์ จำกัด รับผิดชอบและรับพิมพ์งานต่าง ๆ

4.ปัจจัยด้านการศึกษา

ปัจจุบันนี้การศึกษาเกี่ยวกับวิทยาการก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีมีมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ล้วนแล้วเปิดสอนทางด้านกราฟิก คอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ โดยสมัยก่อนยังไม่มีเปิดสอน เนื่องจากวิทยาการทางเทคโนโลยียังเข้ามาไม่ถึง แต่ปัจจุบันคอมพิวเตอร์ได้เข้ามาอย่างแพร่หลาย จึงได้เปิดสอนวิชาการจัดทำกราฟิก การออกแบบการจัดหน้าบนจอคอมพิวเตอร์ เพราะขณะนี้เปลี่ยนการจัดหน้าจากหน้ากระดาษมาจัดหน้าบนจอคอมพิวเตอร์แล้ว

การจัดทำหนังสือพิมพ์ “BANGKOK POST” ในส่วนของกองบรรณาธิการ จะต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อติดต่อประสานงานกับผู้ที่ทำหน้าที่ทำหนังสือพิมพ์ เนื่องจากหนังสือพิมพ์ต้องจ้างบุคลากรชาวต่างชาติเข้ามาช่วยงาน รวมทั้งการออกแบบหรือการจัดทำในแค่นั้น แต่แต่ละแผนกจะต้องได้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านนั้น ๆ จะเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้สถาบันการศึกษาแต่ละที่จะเปิดสอนวิชาชีพ โดยเฉพาะ รวมทั้งภาษาอังกฤษที่ทุกคนจะต้องมีพื้นฐานอยู่บ้าง มิฉะนั้นจะสื่อสารและทำงานร่วมกันไม่เข้าใจ

5. ปัจจัยด้านการแข่งขัน

นับตั้งแต่หนังสือพิมพ์ BANGKOK POST ได้ออกวางจำหน่าย การแข่งขันก็เริ่มขึ้น เพราะไม่ใช่มีแต่หนังสือพิมพ์ BANGKOK POST เท่านั้น ยังมีหนังสือพิมพ์ “เดอะเนชั่น” ซึ่งถือว่าเป็นคู่แข่งที่สำคัญ ขณะที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังเติบโต ธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ได้เกิดการขยายตัวและเกิดการแข่งกันกันอย่างรุนแรงมากขึ้น เกิดสภาพการแข่งขันในหมู่ผู้ให้บริการด้านสื่อต่าง ๆ เพราะในสังคมข่าวสารนั้น สื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรืออินเทอร์เน็ต ล้วนสามารถทดแทนในประเภทสื่อเดียวกันหรือข้ามสื่อได้ หนังสือพิมพ์รายวันได้รับผลกระทบในการแข่งขันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะมีขีดจำกัดในเรื่องเวลา ทำให้มองว่าเนื้อหาไม่ได้คุณภาพหรือมีรูปแบบการนำเสนอไม่น่าสนใจ หนังสือพิมพ์จึงต้องเร่งปรับปรุงคุณภาพของสินค้าเพื่อที่จะแข่งขันกับสื่ออื่น ๆ ได้

ในส่วนของหนังสือพิมพ์ BANGKOK POST ได้ปรับตัวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับสื่อหนังสือพิมพ์ด้วยกันเองและสื่ออื่น ๆ ในสังคมข่าวสาร การปรับตัวของหนังสือพิมพ์ BANGKOK POST ได้มุ่งเน้นการรักษาคุณภาพของสินค้า คือหนังสือพิมพ์เป็นหลัก คณะผู้บริหารของบริษัทฯ ได้ตัดสินใจจ้างนักออกแบบและปรับเปลี่ยนหนังสือพิมพ์อาชีพชั้นนำของโลกชาวอเมริกัน มาเป็นที่ปรึกษาในการปรับตัวครั้งนี้ ด้วยการใช้แนวทางของโรเบิร์ต ลีค วู้ด ที่ประกอบด้วยขั้นตอนการทำงานที่สำคัญ 10 ขั้นตอนด้วยกัน และเป็นแนวทางที่องค์กรหนังสือพิมพ์ในต่างประเทศหลายแห่งนำมาใช้ปรับเปลี่ยนหนังสือพิมพ์จนประสบความสำเร็จมาแล้ว สำหรับการปรับตัวครั้งนี้หนังสือพิมพ์ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบหน้าแรกให้มีความสวยงาม แต่จะไม่เปลี่ยนแปลงชื่อหัวหนังสือเพราะชื่อหัวหนังสือเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์ที่ผู้อ่านจะเลือกจดจำ

หนังสือพิมพ์ “สยามรัฐ”

1.1 ภาพรวมทั่วไปของหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ “สยามรัฐ” เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาดใหญ่กว่าหนังสือพิมพ์ชื่ออื่น ๆ คือ ความกว้าง 15.5 X 22.3/4 นิ้ว ดำเนินงานโดยม.ร.ว.ศีกฤทธิ ปราโมช หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ สยามรัฐมีลักษณะการจัดหน้าหลายรูปแบบ เช่น แนวคิง แบบ Balance แบบ Broken-column แบบ Circus และ แบบ quadrant

นอกจากการจัดหน้าที่หลากหลายแล้วตรงกลางหน้ากระดาษจะมีชื่อหัวหนังสือพิมพ์คำว่า “สยามรัฐ” เหนือหัวชื่อหนังสือพิมพ์จะเป็นตราสัญลักษณ์ราชสีห์ และด้านข้างที่เป็นเอียร์ ด้านซ้ายประกอบด้วยชื่อของเจ้าของ บรรณาธิการผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา และที่อยู่ของสำนักพิมพ์ ส่วนด้านขวาเป็นสารบัญชื่อกว่าเรื่องที่หน้าสนใจอยู่หน้าไหนบ้าง

1.2 องค์ประกอบหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์

ปี พ.ศ.	ยุคสมัย	ชื่อหนังสือพิมพ์	องค์ประกอบหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์																
			ชื่อตัวหนังสือ		เฮด		ชานัญ		ข่าว		ภาคข่าว		ภาค		ลักษณะภาพ		โฆษณา		ราคา
			มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	
๒๔๑๕	๑.๑	สยามรัฐ	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
๒๔๔๕	"	"	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
๒๔๕๕	"	"	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
๒๔๖๕	"	"	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
๒๔๗๕	"	"	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
๒๔๘๕	"	"	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
๒๔๙๕	"	"	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
๒๕๐๕	"	"	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
๒๕๑๕	"	"	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
๒๕๒๕	"	"	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
๒๕๓๕	"	"	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
๒๕๔๕	"	"	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
๒๕๕๕	"	"	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
๒๕๖๕	"	"	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/

องค์ประกอบหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ มีดังนี้

-ลักษณะชื่อหัวหนังสือพิมพ์

ชื่อหัวหนังสือพิมพ์สยามรัฐเป็นแนวยาวตลอดตัวบนสุด เป็นตัวอักษรแบบประดิษฐ์สีดำ ส่วนขนาดของตัวอักษรไม่เท่ากัน เนื่องจากเนื้อที่ว่างในแต่ละฉบับไม่เท่ากัน ขนาดเล็กสุด ประมาณ ¼ นิ้ว ใหญ่สุด 1 ¼ นิ้ว นอกจากนี้ยังมีคำขวัญเป็นภาษาบาลีว่า “นิคคณเห ปคคณเห ปุคคณหารห แปลว่า “พึงชมคนที่ควรชม และพึงชมคนที่ควรชม” โดยใช้ตัวอักษรสีดำ ด้านล่างของชื่อหัวหนังสือพิมพ์เป็นเส้นคั่นคู่ ภายในประกอบด้วยวันเดือนปี และราคา

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์สยามรัฐที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมชเป็นเจ้าของ

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์สยามรัฐที่นายชัชวาลย์ คงอุดม เป็นเจ้าของ

-แบบตัวอักษร ใช้ตัวธรรมดา ที่มีขนาด 14 พอยท์ เขียนเนื้อหา อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าแบบตัวอักษรในการพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์สยามรัฐจะมีการเปลี่ยนแปลง จากในช่วงแรกที่ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ใช้ตัวเบนในการพาดหัวข่าว แต่ปีพ.ศ.2523 เปลี่ยนมาใช้ตัวกลม ขนาดเดียวกัน

-ส่วนข้างชื่อหัวหนังสือ(ears) มีตั้งแต่เริ่มปรากฏหนังสือพิมพ์คือ ปีพ.ศ.2493 จะประกอบด้วยเอียร์ทั้งสองข้างคือ ด้านซ้ายเป็นพิมพ์ลักษณะ และด้านขวาเป็นสารบัญเรื่อง

-พาดหัวข่าว หนังสือพิมพ์สยามรัฐในช่วงแรกยังไม่ใช้วิธีการพาดหัวข่าวขนาดใหญ่ ยังเป็นแบบหัวข่าวเสมอหน้า คือการพาดหัวข่าวความยาว 2-3 บรรทัด แต่ละบรรทัดจะอยู่ชิดซ้ายเสมอ และมีความยาวไม่เท่ากันก็ได้ จากนั้นในช่วงปีพ.ศ.2514 จึงใช้วิธีการพาดหัวข่าวเต็มแนวคอลัมน์ ที่เป็นการพาดหัวแบบเพียงบรรทัดเดียววางไว้เต็มคอลัมน์

-ข่าว หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ในปีพ.ศ.2493 จะเสนอข่าวทั้งหน้า

-ภาพประกอบ ในหน้าหนังสือพิมพ์สยามรัฐในช่วงปี พ.ศ.2493 ยังไม่มีภาพลงบนหน้าหนึ่ง และเริ่มมีภาพปรากฏบนหน้าหนึ่งในปี พ.ศ.2496 จะเป็นภาพขาวดำ ที่ภาพเป็นข่าวคือสามารถอ่านคำบรรยายได้ภาพแล้วเข้าใจได้ทันทีโดยไม่มีคำอธิบายเป็นเนื้อหาข่าวต่อ เมื่อถึงปีพ.ศ.2522 เริ่มที่จะใช้ภาพประกอบข่าวมากขึ้น โดยเป็นภาพที่ต้องมีเนื้อหาข่าวบรรยายเรื่องที่เกิดขึ้นในภาพ แต่ยังคงเป็นภาพขาวดำ จนกระทั่งในปีพ.ศ.2529 เริ่มที่จะมีภาพสีรูปแรกก็คือภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม แต่ก็ปรากฏมีเพียงวันเดียวก็กลับมาใช้ภาพขาวดำอีกครั้ง จนถึงปีพ.ศ.2534 จึงได้ใช้ภาพสีติดต่อกันจนถึงปัจจุบัน

-คอตัมน์ประจำ หนังสือพิมพ์สยามรัฐจะยังไม่มี จนถึงปีพ.ศ.2525 จึงมีคอตัมน์ประจำที่ชื่อว่า “รายงานหน้าหนึ่ง” แต่มีได้ถึงปีพ.ศ.2529 ก็หายไป และกลับมาอีกครั้งในช่วงปี พ.ศ.2539 เปลี่ยนชื่อคอตัมน์ใหม่ว่า “วันต่อวัน” และเปลี่ยนมาใช้ “รายงานหน้าหนึ่ง” ในช่วงปลายปีเดียวกัน จนกระทั่งเดือนมิ.ย.พ.ศ.2540 เปลี่ยนชื่อคอตัมน์ว่า “เจาะสยาม” และ มีคอตัมน์เพิ่มขึ้นอีกชื่อว่า “สฎุพหน้าหนึ่ง”

-โฆษณา เริ่มปรากฏในปี พ.ศ.2529 เป็นโฆษณาประเภท Classified และประเภท Special position ที่อยู่ตำแหน่งด้านล่างของหน้าแรก ถึงปีพ.ศ.2530 เหลือเพียงประเภท Special position เพียงอย่างเดียว คือมีทั้งตำแหน่งเอียร์และด้านล่าง จะมีประเภท Classified อีกก็ปี พ.ศ.2539 แต่ปลายปีก็เหลือเพียงโฆษณาด้านล่างบนหน้าหนึ่งเพียงอย่างเดียว

-พิมพ์ลักษณะหรือบรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา จะปรากฏอยู่บนหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ในปีพ.ศ.2493 ตรงบริเวณเอียร์ ถึงปีพ.ศ. 2496 ก็จัดให้อยู่ด้านหลังของหนังสือพิมพ์

-สารบัญ เริ่มมีตั้งแต่หนังสือพิมพ์สยามรัฐออกมาในปีพ.ศ.2493 ใ้อยู่จนถึงปีพ.ศ.2496 และมาปรากฏบนหน้าหนึ่งอีกครั้งในปีพ.ศ.2525 และหายไปอีกในปีพ.ศ.2529 และมีอีกครั้งในปีพ.ศ.2534 จนถึงปัจจุบัน

-การใช้เส้น สยามรัฐจะใช้เส้นในการแบ่งคอตัมน์ โดยจะเป็นเส้นแบบบางเดี่ยว มีทั้งสีดำและสีอื่น ส่วนใหญ่จะเป็นเส้นบางเดี่ยวสีดำ จะใช้เพื่อคั่นเนื้อหามากกว่าล้อมกรอบ สำหรับเส้นบางเดี่ยวที่เป็นสีอื่นจะเป็นสีฟ้าและเขียว ใช้ล้อมกรอบขนาดเล็ก เช่น กรอบข่าวขนาด 1-2 คอตัมน์ แต่ในบางครั้งก็จะมีเส้นหนา ส่วนใหญ่จะใช้เส้นนี้เฉพาะข่าวล้อมกรอบมากกว่านำมาใช้คั่นข่าว

-สีพื้น ในช่วงแรกจะใช้เป็นพื้นขาวตัวหนังสือดำ แต่ต่อมาในปีพ.ศ.2529 เริ่มที่จะใช้สีเข้ามาช่วยในการสกรีนพื้น ส่วนใหญ่จะเป็นสีเขียว สีฟ้า และบางครั้งก็ใช้ตัวหนังสือสีแดง

2.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง มีปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

ระบบการพิมพ์ของหนังสือพิมพ์สยามรัฐในช่วงแรกยังคงใช้แท่นพิมพ์ระบบจับแกละ เช่นเดียวกับโรงพิมพ์ทั่วไปในยุคนั้น ต่อมาเปลี่ยนเป็นการพิมพ์แบบเลตเตอร์เพลทโรตารีที่ใช้กระดาษเป็นม้วน ก็ยังเป็นแบบโบราณซึ่งมีขนาดใหญ่ เวลาพิมพ์เสียงดัง การผลิตช้ามาก จนกระทั่งในปี พ.ศ.2512 ทางโรงพิมพ์จึงได้สั่งซื้อเครื่องออฟเซตแบบใหม่เข้ามาจากประเทศอังกฤษ โดยแท่นพิมพ์ใหม่นี้ได้มีช่างชาวอังกฤษ 2 คนมาติดตั้งให้ แต่เครื่องใหม่ใช้ได้เพียง 2 ปีเริ่มมีปัญหา จึงต้องสั่งแท่นใหม่จากอเมริกามาใช้แทน และยังคงใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน

ทั้งนี้แท่นพิมพ์ก็ได้พัฒนามาเรื่อย ๆ ขึ้นอยู่กับเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ว่าจะมองเห็นความสำคัญของระบบการพิมพ์มากน้อยเพียงใด แท่นพิมพ์ที่มีราคาสูงย่อมให้งานที่มีคุณภาพและดีกว่าแท่นพิมพ์ที่มีราคาถูกกว่า การผลิตหนังสือพิมพ์แท่นพิมพ์เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด หนังสือพิมพ์จะออกมาทันกำหนดเวลาหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของแท่นพิมพ์ที่ใช้ เช่น สมัยก่อนเทคโนโลยียังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ระบบการพิมพ์ยังเป็นแบบเลตเตอร์เพลท ซึ่งเป็นแท่นพิมพ์ที่ดีที่สุดขณะนั้น และมีราคาไม่แพงหากจะเทียบกับปัจจุบัน แต่ประสิทธิภาพในการผลิตมีน้อยมากสามารถผลิตได้วันละ 3,000 ฉบับ ต่อมาระบบการพิมพ์ได้พัฒนาขึ้นมาเป็นการพิมพ์ด้วยระบบออฟเซทที่มีประสิทธิภาพในการผลิตได้จำนวนมาก ทั้งนี้การจะเลือกใช้ระบบใดขึ้นอยู่กับหนังสือพิมพ์แต่ละแห่งจะเลือกใช้ เช่นของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ใช้แท่นพิมพ์ระบบเวปออฟเซท เครื่องยี่ห้อแมน โรแลนด์ รุ่นจีโอแมน ซึ่งเป็นรุ่นที่มีราคาแพงมากถึง 2,000 ล้านบาท จำนวนการผลิตชั่วโมงละ 360,000 ฉบับ

สำหรับแท่นพิมพ์ที่หนังสือพิมพ์สยามรัฐใช้เป็นแท่นพิมพ์ที่มีคุณภาพในการผลิตงานออกมา การพิมพ์ระบบออฟเซทในปัจจุบันช่วยทำให้การพิมพ์หนังสือพิมพ์ มีประสิทธิภาพในการพิมพ์สูง สามารถพิมพ์เป็นหนังสือพิมพ์สีได้ จึงถือได้ว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสำคัญกับการพิมพ์หนังสือพิมพ์สยามรัฐ เพราะมีผลทำให้หน้าแรกของหนังสือพิมพ์ออกมาสวยงาม มีความทันสมัยไม่ใช่ว่าหนังสือพิมพ์ขาวดำอีกต่อไป

2. ปัจจัยด้านการเมือง-เศรษฐกิจ

หนังสือพิมพ์ได้รับเสรีภาพมากขึ้น ทำให้การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นเช่นเดียวกัน จากเดิมที่หนังสือพิมพ์นิยามพาดหัวข่าวที่เน้นข่าวการเมือง รูปแบบหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ไม่เน้นสีสัน คงเอกลักษณ์ของหนังสือพิมพ์ข่าวการเมืองไว้ แต่ในปัจจุบันสยามรัฐเริ่มหันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับข่าวอาชญากรรมมากขึ้น ทำให้มองคุณภาพรวมบนหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์สยามรัฐไม่ใช่หนังสือพิมพ์ข่าวการเมืองอีกต่อไป แต่จะเป็นหนังสือพิมพ์ของข่าวทุกข่าวที่มีความสำคัญสามารถพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งได้

ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ในช่วงแรกหนังสือพิมพ์สยามรัฐ อาจจะยังไม่มีทุนเพียงพอต่อการขยายธุรกิจมากนัก จึงยังใช้ระบบการพิมพ์ที่ล้าสมัย แต่เมื่อเมื่อเงินทุนมากขึ้นได้เปลี่ยนมาใช้แท่นพิมพ์ระบบใหม่ มีความทันสมัยมากขึ้น รูปเล่มมีความสวยงาม น่าสนใจ ไม่จืดชืดเหมือนสมัยก่อน

3. ปัจจัยด้านคน

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นผู้ที่ชอบเขียนหนังสือมาก สมัยที่เรียนหนังสืออยู่ที่ประเทศอังกฤษ เคยเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สามัคคีสาร ของสมาคมนักเรียนไทยในประเทศอังกฤษ สมัยหนึ่งด้วย ตำนวนโวหารและการจัดรูปเล่มของวารสารฉบับนี้เป็นที่กล่าวขวัญถึงเป็นอย่างมาก เมื่อกลับมาเมืองไทย ระหว่างทำงานธนาคารชาติและสอนหนังสือตามมหาวิทยาลัยนั้น ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ เคยเขียนบทสัปดาห์ลงหนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์ และร่วมงานทำหนังสือพิมพ์ลีเบอร์ตี ของ ศ. เสถบุตร

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ได้อุปสมบทเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2493 ที่วัดบวรนิเวศวิหาร บวชอยู่นาน 50 วัน ก็ลาสิกขาและไปก่อตั้งหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ร่วมกับนายสละ ลิขิตกุล เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2493 โดยม.ร.ว.คึกฤทธิ์ เป็นผู้อำนวยการ นายสละ เป็นบรรณาธิการ การตั้งหนังสือพิมพ์นี้ นับว่าเพื่อช่วยเหลือนายสละ เพราะเวลานั้นนายสละลาออกจากหนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์

ก่อนหน้าที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ จะก่อตั้งหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ช่วงเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ถูกเกณฑ์เข้ารับราชการทหาร ได้เข้าร่วมรบในสงครามอินโดจีนและสงครามมหา

เอเชียนูรพาค้วย ได้รับยศเป็นสิบตรี เสร็จจากสงคราม ได้เข้าทำงานในธนาคารชาติ ระหว่างนี้ได้รับเชิญเป็นอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2489 ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้แทนของจังหวัดพระนคร นับตั้งแต่นั้นท่านเดินเข้าสู่วิถีทางการเมือง ได้เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 13 ของประเทศไทย ในเดือนมีนาคม 2518 จากที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ เป็นผู้ที่ถูกกักอยู่ในวงการเมือง ส่งผลให้รูปแบบของหนังสือพิมพ์สยามรัฐออกมาในลักษณะที่เน้นข่าวการเมือง ส่วนข่าวอาชญากรรมมีน้อย สยามรัฐจึงได้ชื่อว่าเป็นหนังสือพิมพ์ประเภทข่าวคุณภาพที่เน้นทางด้านการเมืองโดยเฉพาะ

หนังสือพิมพ์สยามรัฐช่วงที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ อยู่นั้นได้รับความนิยมจากผู้อ่านจำนวนมากที่ชอบอ่านข่าวการเมือง แต่หลังจากที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ เสียชีวิตลงหนังสือพิมพ์สยามรัฐได้เปลี่ยนเจ้าของมาเป็นนายชัชวาลย์ คงอุดม และได้เปลี่ยนรูปโฉมหน้าแรกของหนังสือพิมพ์สยามรัฐให้เป็นหัวสี อย่างไรก็ตามแม้ว่านายชัชวาลย์จะปรับรูปแบบหน้าสยามรัฐใหม่ แต่หนังสือพิมพ์ยังคงยึดแนวทางนโยบายเดิมของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ผู้ที่ก่อตั้งหนังสือพิมพ์ขึ้นมา

4.ปัจจัยด้านการศึกษา

ในปัจจุบันการเรียน การสอน ทางด้านการออกแบบจัดหน้าหนังสือพิมพ์ หรือการออกแบบด้านต่าง ๆ เริ่มที่จะมีการเรียน การสอนกว้างขึ้น ทำให้มีผู้สนใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มมากยิ่งขึ้น และได้นำเอาวิชาความรู้เหล่านั้นมาประกอบใช้ในวงการวิชาชีพของตัวเองมากขึ้น หนังสือพิมพ์สยามรัฐได้หันมาใช้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในด้านการออกแบบหน้าหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะมาช่วยในการจัดหน้า แทนที่จะใช้นักข่าวเหมือนสมัยก่อน จึงทำให้ภาพที่ปรากฏบนหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์สยามรัฐดูมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นและสวยงาม

5.ปัจจัยด้านการแข่งขัน

สิ่งนี้เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในวงการหนังสือพิมพ์ เพราะหากไม่ปรับปรุงสื่อให้มีความทันสมัยเหมือนกับหนังสือพิมพ์อื่น ๆ แล้วคงไม่สามารถยืนหยัดอยู่ได้ หนังสือพิมพ์สยามรัฐหลังจากที่มีการปรับปรุงด้านการเปลี่ยนแปลงหน้าแรกของหนังสือพิมพ์แล้ว ทำให้ชาวบ้านหันมาให้ความสนใจมากกว่าเดิม โดยจะเห็นได้จากหนังสือพิมพ์ที่อยู่ร่วมสมัยเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์

ไทยรัฐ เคลตินิวส์ และข่าวสด แม้ว่าหนังสือพิมพ์เหล่านี้จะมีกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันก็ตาม แต่การทำธุรกิจหนังสือพิมพ์จะต้องให้หนังสือพิมพ์อยู่รอด

หนังสือพิมพ์สยามรัฐสมัยก่อนเป็นหนังสือพิมพ์ที่ผู้อ่านจัดให้อยู่ในประเภทของหนังสือข่าวเน้นการเมือง ที่จะต้องมีคุณภาพการเมืองแน่นอนจะไม่สอดแทรกข่าวด้านอื่น ๆ มากนัก จึงทำให้มีผู้อ่านอยู่ในวงจำกัด แต่หลังจากที่เปลี่ยนเจ้าของผู้ดำเนินการมาเป็นนายชัชวาลย์ คงอุดม ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่และมีเงินทุนเข้ามาเปลี่ยนแปลงปรับปรุงรูปแบบหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ให้ดูมีชีวิตชีวา มีสีสันมากขึ้นจากที่เคยพิมพ์ขาว-ดำ

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

1.ภาพรวมโดยทั่วไปของหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีขนาดความกว้าง 15.5 X ยาว 21.5 นิ้ว ดำเนินงานโดยนายกำพล วัชรพล หน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐในช่วงแรกจะเป็นการจัดหน้าแบบละครสัตว์ (Circus Makeup) คือให้ความสำคัญกับส่วนต่าง ๆ ของหน้าเท่ากัน แต่ไม่มีความเป็นระเบียบ ไม่มีการแบ่งคอลัมน์เป็นสัดส่วน ตำแหน่งขององค์ประกอบกระจัดกระจาย เช่น ภาพกับข่าวจะไม่อยู่ติดกันแต่ในปัจจุบันหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้หันมานิยมใช้การจัดหน้าแบบโปสเตอร์ ที่

ใช้ภาพและพาดหัวข่าวขนาดใหญ่ ชื่อหนังสือพิมพ์จะมีตำแหน่งลอย สามารถเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างหัวข่าว ข่าว และภาพเหล่านั้นได้ การจัดหน้าแบบนี้สามารถที่จะเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่านได้มาก⁷⁰ สำหรับชื่อหัวหนังสือพิมพ์จะเคลื่อนย้ายอยู่ตลอดเวลา แต่จะยังคงเอกลักษณ์ของหนังสือพิมพ์เอาไว้ เช่น ชื่อหัวไทยรัฐยังใช้สีเขียว และมีสัญลักษณ์เหมือนเดิม เป็นต้น

1.2 องค์ประกอบหน้าหนึ่ง

ปี พ.ศ.	บุคคล	ชื่อหนังสือพิมพ์	องค์ประกอบหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์																			
			ชื่อหัวหนังสือ		เจียร		สารบัญ		ข่าว		พาดหัวข่าว		ภาพ		ลักษณะภาพ		ชนิดสีกระดาษ		โฆษณา		บทนำ	
			มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
			3	4	ภาพเป็นหัว	ภาพประกอบข่าว	ภาพวาดหรือภาพการ์ตูน	มี	ไม่มี	Display	Classified	Supplement	Special Position	Spilling page	หน้า	ครึ่ง						
2508	ร.9	ไทยรัก	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓					✓		✓
2509	ท	ท	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓					✓		✓
2512	ท	ท	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓					✓		✓
2514	ท	ท	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓					✓		✓
2517	ท	ท	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓					✓		✓
2519	ท	ท	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓					✓		✓

องค์ประกอบหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มีดังนี้

-ลักษณะชื่อหัวหนังสือ

ชื่อหัวหนังสือไทยรัฐ จะเป็นอักษรแบบประดิษฐ์ตัวเหลี่ยม สูงขนาด 1 นิ้ว ตัวอักษรแต่ละตัวจะล้อมกรอบด้วยเส้นสีเขียวเข้ม ส่วนด้านซ้ายจะเป็นรูปวงกลมพื้นสีดำ มีตัวอักษรเขียนว่า “น.ส.พ.” ด้านบนหัวหนังสือพิมพ์เขียนไว้ว่า “จัดทำโดยกองบรรณาธิการเสียงอ่างทอง” มาใช้คำขวัญใหม่เมื่อปี พ.ศ.2506 เป็นคำว่า “หนังสือพิมพ์เช้าภาพ-ข่าวสดประจำบ้าน” ด้านล่างเป็นข้อมูลประจำวัน ที่ระบุปีที่พิมพ์ วันเดือนปี และราคา

⁷⁰ ชวรัตน์ เชิดชัย, การบรรณาธิการหนังสือพิมพ์และนิตยสาร, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520 หน้า

มาถึงปีพ.ศ.2507 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ยังคงใช้ชื่อหัวหนังสือพิมพ์แบบเดิม แต่เปลี่ยนสัญลักษณ์ใหม่จากรูปวงกลมสีดำ ตัวหนังสือขาวที่มีคำว่า “น.ส.พ.” เปลี่ยนมาเป็นสัญลักษณ์ที่มีรูปกล้องถ่ายภาพซ้อนอยู่บนสายฟ้า ปากกาขนนก และมีพื้นเฟืองรองรับ ด้านบนหัวหนังสือพิมพ์จะมีคำขวัญเช่นเดิม จนกระทั่งปลายปี 2519 ได้เปลี่ยนคำขวัญที่อยู่บนชื่อหัวหนังสือพิมพ์ใหม่เป็น “น.ส.พ.จำหน่ายมากที่สุดของประเทศ” และด้านล่างเป็นข้อมูลประจำวัน ที่ระบุปีที่พิมพ์ วันเดือนปี และราคา เช่นเดิมจนถึงปัจจุบัน

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่ออกครั้งแรก

ตัวอย่างชื่อหัวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐที่มีการปรับเปลี่ยน

-แบบตัวอักษร หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้ตัวธรรมดา จนถึงปี พ.ศ.2531 ได้เปลี่ยนมาใช้เป็นตัวคอมพิวเตอร์กราฟฟิก มองดูแล้วลักษณะตัวอักษร ไม่แตกต่างกันมากนัก เพียงแต่สามารถบีบตัวหนังสือให้เล็กลงได้หากเนื้อที่ไม่เพียงพอ กับเนื้อหาข่าว และใช้การจัดหน้าในคอมพิวเตอร์

-ส่วนข้างหัวหนังสือ (ears) หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ไม่มี

-พาดหัวข่าว หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจะใช้การพาดหัวข่าวขนาดใหญ่ เพื่อเรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน

-ข่าว หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ส่วนใหญ่จะเป็นข่าวที่มีเนื้อหายาวจึงต้องใช้ต่อด้านในหรือด้านหลังของหนังสือพิมพ์

-ภาพประกอบ เริ่มแรกปีพ.ศ.2505 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐใช้ภาพขาวดำ มีทั้งภาพเป็นข่าว เป็นข่าวและประกอบข่าว จนถึงปีพ.ศ.2531 จึงเริ่มมาใช้ภาพสี จนถึงปัจจุบัน

-คอลัมน์ประจำ มีตั้งแต่ปี พ.ศ.2505 ใช้ชื่อคอลัมน์ว่า “ข่าวสุดท้าย” จนถึงปลายปี 2525 จึงเปลี่ยนมาเป็นคอลัมน์ “สำนักข่าวหัวเขียว” เป็นต้นมา และเริ่มที่จะมีคอลัมน์ “สลับหน้า 1” ในปี พ.ศ.2536 เพิ่มอีกคอลัมน์หนึ่ง

-โฆษณา หนังสือพิมพ์ไทยรัฐไม่มีโฆษณาลงบนหน้าหนึ่ง

-พิมพ์ลักษณ์หรือบรรณาธิการ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา จะอยู่หน้าสุดท้ายของหนังสือพิมพ์

-สารบัญ จะอยู่เหนือชื่อหนังสือพิมพ์คืออยู่ตรงขอบด้านบนสุดของหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2519 ทุกวันยกเว้นวันอาทิตย์ ที่จะมีเป็นล้อมกรอบให้รู้ว่ามีเรื่องใดน่าสนใจบ้าง

-การใช้เส้น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจะใช้เส้นหนาสีดำ และสีเขียวในการแบ่งเนื้อหาของข่าว แต่ในปัจจุบันใช้เส้นบางสีดำ เป็นตัวแบ่งเนื้อหาข่าวว่าจะอยู่คอลัมน์ใด

-การใช้สี หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจะใช้สีเขียวและสีดำ ในการสกรีนพื้นหรือไม่ก็เขียนเป็นตัวอักษร อย่างตัวหนังสือเขียว พื้นขาว หรือตัวหนังสือดำพื้นเขียว และบางครั้งจะใช้สีเทาในการสกรีนจำนวนเนื้อที่ของข่าวในการแบ่งคอลัมน์

2.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดหน้าหนึ่ง ประกอบด้วยปัจจัยดังนี้

1.ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ที่ออกในปี พ.ศ.2505 ใช้แทนพิมพ์ระบบเลตเตอร์เพลท หรือ ระบบ ฉับแกละ เรียงพิมพ์ด้วยตัวเรียงตะกั่ว แม่พิมพ์พื้นนูน ใช้เครื่องพิมพ์ยี่ห้อChikawa OPI จนถึงปี พ.ศ.2508 เปลี่ยนระบบการพิมพ์จาก ฉับแกละ เป็นเครื่องพิมพ์ “โรตารี” ใช้แม่พิมพ์พื้นนูน แต่ใช้ ตะกั่วหลอม และกระดาษมัน เริ่มพิมพ์ฉบับพิเศษวันอาทิตย์ โดยมีชื่อว่า “ไทยรัฐสารพัดสี” มี จำนวน 20 หน้า แต่การที่จะพิมพ์สี่สีทั้งปกหน้า ปกหลัง ต้องไปจ้างบริษัท ประชาช่างการพิมพ์ เป็นผู้พิมพ์ให้ เนื่องจากขณะนั้นไทยรัฐยังไม่มีแทนพิมพ์สีเป็นของตนเอง หลังจากที่พิมพ์ไทยรัฐ สารพัดสีแล้ว ทำให้ยอดการขายเพิ่มขึ้นเป็น 140,000 ฉบับ เนื่องจากหนังสือพิมพ์มีรูปแบบสวยงาม ผู้อ่านเห็นแล้วจึงเลือกที่จะซื้อไทยรัฐก่อนฉบับอื่น ๆ เพราะมีรูปสาวสวยอยู่เต็มหน้าแรก ทั้งสี สันก็ตัดกับหัวไทยรัฐสีเขียว แต่เนื้อหาด้านในยังคงเป็นข่าวดำด้วยการพิมพ์แบบเลตเตอร์เพลทอย่างเดิม

อย่างไรก็ตามในขณะที่จัดทำไทยรัฐสารพัดสีฉบับพิเศษนั้น มีปัญหาบางประการเกิดขึ้น แก่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับประจำวันปกติ คือ สีหมึกที่ใช้ในการพาดหัวหน้าหนึ่ง ซึ่งเป็นสีเขียว มาตลอด จนไทยรัฐได้รับฉายาว่า หนังสือพิมพ์ “หัวเขียว” ได้กลายเป็นสีฟ้าไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง เพราะหมึกพิมพ์เกิดขาดตลาด แต่เมื่อนายกำพล สามารถสั่งซื้อหมึกพิมพ์สีเขียวกลับมาพิมพ์ได้ดัง เดิมจึงได้ลงแรงความไว้ให้อ่านทราบกันทั่วเพื่อป้องกันความสับสนด้วยข้อความดังต่อไปนี้

“โปรดทราบ

เนื่องจากบริษัทผู้รับทำการสั่งหมึกพิมพ์จากต่างประเทศมาส่งให้สำนักงานเกิดอุปสรรค ไม่สามารถจัดส่งหมึกพิมพ์สีเขียวอันเป็นสัญลักษณ์ประจำของหนังสือพิมพ์ “ไทยรัฐ” ให้เพียงพอ แก่ปริมาณที่ใช้ประจำวันได้เป็นเหตุให้หนังสือพิมพ์ไทยรัฐต้องพิมพ์ด้วยหมึกสีฟ้ามาชั่วระยะเวลา หนึ่งนั้น

บัดนี้บริษัทผู้สั่งหมึกพิมพ์มาจากต่างประเทศสามารถจัดส่งหมึกพิมพ์สีเขียว มายังสำนักงานตามปกติแล้ว หนังสือพิมพ์ “ไทยรัฐ” จึงกำหนดที่จะตีพิมพ์ด้วยหมึกสีเขียว เริ่มตั้งแต่ฉบับ

ประจำวันที 17 มกราคม 2509 เป็นต้นไป จึงเรียนชี้แจงมายังท่านผู้อ่านเพื่อได้โปรดทราบทั่วกัน กองอำนวยการ”⁷¹

จากนั้นในช่วงปี พ.ศ.2512 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้ย้ายมาอยู่ที่ริมถนนวิภาวดี และได้สั่งซื้อแท่นพิมพ์ใหม่เข้ามาอีก 2 เครื่อง คือแท่นพิมพ์เวปออฟเซต ระบบการพิมพ์พื้นเรียบ ยี่ห้อฮามาดา รุ่น เอโออาร์ ที่มีกำลังผลิต 18,000 ฉบับต่อชั่วโมง พิมพ์ได้ 16 หน้า เข้ามาใช้เป็นเจ้าแรก สาเหตุที่เลือกซื้อระบบดังกล่าวแทนที่จะเป็นระบบโรตารี เลดเตอร์เพลท ระบบการพิมพ์พื้นนูน ที่มีต้นทุนในการพิมพ์ถูกกว่าในขณะนั้น เนื่องจากนายกำพลคำนึงถึงความสวยงามและความรวดเร็วในการพิมพ์ โดยหลังจากที่ได้ไปดูระบบการพิมพ์ของหนังสือพิมพ์ในญี่ปุ่นหลายแห่ง แล้วได้เห็นการทำงานของแท่นพิมพ์เวปออฟเซต จึงตัดสินใจซื้อทำให้ไทยรัฐกลายเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีตัวหนังสือและภาพที่คมชัดสวยงามที่สุด อีกทั้งระบบการพิมพ์แบบนี้ยังมีคุณสมบัติพิเศษคือสามารถเปลี่ยนแม่พิมพ์ได้รวดเร็ว ทำให้เปลี่ยนข่าวได้รวดเร็ว ผู้อ่านจึงสามารถทราบข่าวที่เกิดขึ้นบนหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ได้เร็วกว่าฉบับอื่น ๆ และในวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ.2513 ได้มีการสั่งแท่นพิมพ์ระบบออฟเซต จากประเทศญี่ปุ่นเข้ามาอีก 1 เครื่องยี่ห้อฮามาดา รุ่น เอ็นไออาร์ ที่มีกำลังการผลิต 30,000 ฉบับต่อชั่วโมง

ต่อมาในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2519 นายกำพล ได้อนุมัติตามข้อเสนอของ นายทองเดิม เสมรสุต หัวหน้ากองการผลิตขณะนั้น ให้เปลี่ยนระบบการเรียงพิมพ์ด้วยตัวตะกั่ว มาเป็นระบบเรียงพิมพ์ด้วยแสง หรือที่เรียกกันติดปากว่า คอมพิวเตอร์กราฟิก หรือการเรียงพิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีความชัดเจนและรวดเร็วกว่าของเดิมหลายเท่า ทั้งนี้ระบบการเรียงพิมพ์ด้วยแสงเดิมที่มีเฉพาะภาษาอังกฤษเท่านั้น บริษัทผู้ผลิตได้ทดลองจัดพิมพ์เป็นภาษาไทย โดยการแนะนำของไทยรัฐเอง และไทยรัฐยอมที่จะเป็นหนูตะเภาให้แก่บริษัทผู้ผลิตโดยใช้เงินถึง 7 แสนบาท สั่งซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์กราฟิกภาษาไทยมาใช้เป็นโรงพิมพ์แรกของประเทศ

จากการเปลี่ยนแปลงระบบการพิมพ์และตัวอักษร ช่วยทำให้ยอดการพิมพ์เพิ่มขึ้นทันทีเป็น 497,720 ฉบับ เมื่อยอดการผลิตสูงขึ้นทำให้เกิดปัญหาตามมาคือแท่นพิมพ์ที่ใช้ในการผลิตไม่พอใช้งาน นายกำพล จึงได้ยกคณะไปดูซื้อเครื่องพิมพ์และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในประเทศยุโรป ทั้งของ

⁷¹ กำพล วัชรพล, “ตำนานชีวิต กำพล วัชรพล นักหนังสือพิมพ์ผู้สร้างทฤษฎีการบริหารหนังสือพิมพ์แบบไทย”. กรุงเทพฯ: 2540, หน้า42.

อังกฤษ ฝรั่งเศส อเมริกา และเยอรมนี ก็มาชอบใจกับเครื่องพิมพ์ของเยอรมนีที่มีเทคนิคบางอย่างที่
ถูกใจ จึงได้สั่งซื้อเครื่องพิมพ์ แมน โรแลนด์ รุ่น ยูนิแมน 2/2 จำนวน 2 เครื่อง มีกำลังการผลิต
40,000 ฉบับต่อชั่วโมง พิมพ์ได้ฉบับละ 20 หน้า พิมพ์สีได้ 4 หน้า และช่วงนี้เองที่ใช้กระดาษพิมพ์
ตกประมาณวันละ 72 ตัน หลังจากที่สั่งแทนพิมพ์ดังกล่าวเข้ามาได้เลิกใช้เครื่องพิมพ์ฮามาต้า เอ โอ
อาร์

หลังจากที่ใช้เครื่องพิมพ์ที่สั่งเข้ามาใหม่แล้ว ต่อมาวันที่ 1 พฤษภาคม 2529 ไทยรัฐได้คิด
ตั้งเครื่องพิมพ์จากเยอรมนีเพิ่มอีก 2 เครื่อง ยี่ห้อ แมน โรแลนด์ รุ่น ยูนิแมน 4/2 และได้เลิกใช้
เครื่องพิมพ์ ฮามาต้า รุ่น เอ็น โออาร์ ที่สั่งเข้ามาจากประเทศญี่ปุ่น และในเดือนเมษายน 2531 ได้นำ
เอาระบบเรียงพิมพ์คอมพิวเตอร์ Atex เข้ามาใช้เรียงพิมพ์และใช้ในการจัดหน้า และเดือนมิถุนายน
ไทยรัฐเป็นฉบับแรกเริ่มที่พิมพ์ภาพสี่สีบนหน้าแรก ทั้งนี้ไทยรัฐยังไม่หยุดที่จะพัฒนาประสิทธิ
ภาพในการผลิตหนังสือพิมพ์ ดังนั้นในวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ.2538 ได้สั่งแทนพิมพ์ใหม่มาจาก
เยอรมนี 6 เครื่อง ยี่ห้อ เอ็ม เอ เอ็น โรแลนด์ รุ่น จี โอแมน ราคา 2,000 ล้านบาท ซึ่งตั้งอยู่ภายใน
อาคาร 9 ชั้น ที่ไทยรัฐสร้างไว้สำหรับแทนพิมพ์ยักษ์นี้โดยเฉพาะด้วยจำนวนเงิน 1,000 ล้านบาท

โดยแทนพิมพ์ใหม่ที่สั่งมานี้จะทำงานร่วมกับเครื่องต่อกระดาษอัตโนมัติ ยี่ห้อ เอ็มจีอี
รุ่น ดีเอ็มอี 245 เอส จำนวน 36 เครื่อง มีขีดความสามารถป้อนกระดาษเข้าแทนพิมพ์ด้วยความเร็ว
เครื่องละ 60,000 ฉบับต่อชั่วโมง เครื่องต่อกระดาษนี้จะแยกไปอยู่หน้าแทนจำนวน 6 เครื่องต่อ 1
แทนพิมพ์ยักษ์ สำหรับวิธีการทำงานกระดาษจะถูกส่งผ่านเข้าป้อมพิมพ์ ที่ควบคุมความคมชัด
ความเข้มของสีด้วยคอมพิวเตอร์ระบบฟีดคอม หนังสือพิมพ์ 1 ฉบับ จะใช้ความยาวกระดาษ
ประมาณห้าเมตร เมื่อใช้เวลา 1 นาทีที่แทนพิมพ์ยักษ์จี โอแมนจะผลิตหนังสือออกมาให้ 1,000 ฉบับ
ฉะนั้นเมื่อเดินแทนพิมพ์พร้อมกันทั้ง 6 เครื่อง หนังสือพิมพ์จะออกมาทีเดียว 6,000 ฉบับใน 1 นาที
หรือ 360,000 ฉบับใน 1 ชั่วโมง จากนั้นหนังสือพิมพ์จะไหลผ่านสายลำเลียงยี่ห้อเฟอร์เร็ด รุ่น ที
ทีอาร์ ทำหน้าที่รับช่วงต่อจากแทนไปสู่ห้องจัดจำหน่ายบนชั้น 6 ถึงชั้น 9 ของตัวอาคาร ห้องเหล่านี้
จะมีเครื่องนับจำนวน เครื่องมัดห่อพร้อมรับหนังสือที่ถูกลำเลียงขึ้นมา 6 ชุด เครื่องนับจำนวน
อัตโนมัติจะปฏิบัติตามคำสั่งที่ป้อนเข้าไปไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ตามข้อมูลยอดจำหน่ายของเอ
เยนส์ทั่วประเทศ

ทั้งนี้เมื่อมีแทนพิมพ์ที่มีความทันสมัยก็ต้องมีกระดาษพิมพ์ นายกำพลได้คำนึงถึงจุดนี้จึง
คิดที่จะกักตุนกระดาษให้พอไว้ใช้ในระยะเวลา แต่การสั่งซื้อกระดาษจากต่างประเทศก็ไม่ทำให้เจ้า

ของหนังสือพิมพ์วางใจได้ บางครั้งเรือชนกระดาดคิดทะเลน้ำแข็งมาไม่ทันความต้องการ บางครั้งขาดแคลนเยื่อกระดาษทำให้มีราคาแพง และบางครั้งมีปัญหาการชำระเงิน ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนายกำพลจึงคิดที่จะสร้างโรงงานกระดาษมันหนังสือพิมพ์ของตนเองในเมืองไทย ภายใต้ชื่อ “บางกอกนิวสปรีนท์” ทำครบวงจรตั้งแต่ปลูกป่า ทำเยื่อไม้ แต่ไม่สำเร็จ จนเมื่อประมาณปี พ.ศ.2534 นายกำพลตัดสินใจร่วมหุ้น 10 % กับบริษัทกระดาษเกาหลีตั้งโรงงานรีไซเคิลนิวสปรีนท์ รับซื้อกระดาษเก่ามารีไซเคิล และไทยรัฐก็เป็นลูกค้ารายใหญ่ใช้กระดาษจากโรงงานนี้โดยไม่ต้องพึ่งกระดาษจากต่างประเทศอีกต่อไป

2. ปัจจัยด้านการเมือง-เศรษฐกิจ

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์ที่ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล จึงเป็นหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวตามกระแส ข่าวใดที่เห็นว่าเป็นประเด็นที่น่าสนใจของชาวบ้านจะนำเสนอทันที จึงเห็นได้ว่าพาดหัวข่าวที่ปรากฏในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์จะเป็นเรื่องหลากหลาย ทั้งเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอาชญากรรม จะมีอยู่ทุกรูปแบบให้เห็น

อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้ปรับปรุงให้มีบทบาทในการชี้นำกระแสสังคม ตลอดจนเป็นหนังสือพิมพ์ที่ให้ความสุข ความบันเทิงแก่ประชาชนทุกชั้นควบคู่กันไป ในบางยุคบางสมัย เช่น ในช่วงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 หนังสือพิมพ์ในขณะนั้นได้รับสิทธิเสรีภาพมาก จึงได้เสนอข่าวพาดหัวบนหน้าหนึ่งอย่างอิสระเต็มที่ไม่มีใครมาบังคับหรือควบคุม หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ได้มีบทบาทการเคลื่อนไหวของการชุมนุมของนิสิตนักศึกษาด้วยการเสนอข่าวตลอดเวลา

ช่วงที่ออกหนังสือพิมพ์ไทยรัฐใหม่ ๆ กำพล ได้บอกกับคนทำงานข่าวในภูมิภาคว่าการบุกเบิกตลาดของหนังสือพิมพ์เน้นความรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ และมีรายงานข่าวท้องถิ่นให้มากที่สุด และจากการบุกตลาดอย่างหนักควบคู่ไปกับการเสนอข่าวและคอลัมน์ที่ถูกต้องใจผู้อ่าน ส่งผลให้ยอดการจำหน่ายหนังสือพิมพ์สูงถึง 6 หลัก หรือ 100,000 ฉบับ ในเวลาไม่นาน หนังสือพิมพ์จะมีทุนในการประกอบการมากขึ้นจึงได้สั่งซื้อแท่นพิมพ์ที่มีความทันสมัยเข้ามาใช้แทนการพิมพ์ระบบเดิม

3. ปัจจัยด้านคน

นายกำพล วัชรพล เป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นนักต่อสู้ในวงการหนังสือพิมพ์ เขาได้ก่อตั้งและบุกเบิกมาตลอดระยะเวลา 45 ปีที่เขามีชีวิต จากหนังสือพิมพ์เล็ก ๆ กลายมาเป็นหนังสือพิมพ์ยักษ์ใหญ่ เขาไม่เคยแม้แต่จะคิดด้วยซ้ำไปว่าจะมีโอกาสเข้าสู่วงการหนังสือพิมพ์ นายกำพลกล่าวเสมอ ๆ กับผู้ใกล้ชิดว่า “ตอนเด็ก ๆ ครอบครัวผมยากจน ผมต้องออกจากโรงเรียนมาช่วยพ่อแม่ทำมาหากินตั้งแต่อายุน้อย การเล่าเรียนก็เลยน้อย เพียงแค่ประถม 2 เท่านั้น เราะหัดที่ที่ครูสมัยนั้นท่านสอนเก่ง ทำให้ผมยังพออ่านออกเขียนได้ แต่ความรู้แค่นี้ จะให้ผมฝันถึงการทำหนังสือพิมพ์ได้อย่างไร บอกได้เลยว่าตอนเด็ก ๆ แทบไม่เคยคิด”

แม้ว่านายกำพล จะยืนยันว่าเขาไม่เคยคิดถึงการเป็นนักหนังสือพิมพ์มาก่อน แต่สิ่งหนึ่งที่เขากล่าวอย่างมั่นใจและยอมรับว่าเป็นคุณลักษณะพิเศษของเขาก็คือ ความใฝ่ฝันที่จะเดินทางไปข้างหน้าไปสู่อนาคตที่ใหม่กว่าและตื่นเต็นกว่าสิ่งที่เขาพบอยู่ทุกวัน หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นายกำพลได้จากบ้านเกิดของตนเองเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ช่วงนี้เองที่ชีวิตของเขาได้ก้าวเข้าสู่อาชีพนักหนังสือพิมพ์ เมื่อพี่ชายของนายกำพล ได้นำเขาไปพบกับนายเลิศ อัสเวศน์ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักไทย โดยก้าวแรกของอาชีพหนังสือพิมพ์ของเขาเริ่มในตำแหน่งพนักงานฝ่ายหาโฆษณาของหนังสือพิมพ์หลักไทย

ชีวิตนักหนังสือพิมพ์ของคนชื่อกำพล วัชรพล ได้เริ่มขึ้นอย่างเต็มตัวในปลายปี 2492 ภายใต้อำนาจของรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกำพลได้เริ่มเขียนข่าวมาสู่เสียงอ่างทอง และมาเป็นไทยรัฐในปัจจุบัน แต่ก่อนที่จะมาเป็นไทยรัฐได้กำพล ได้เป็นผู้บุกเบิกการตลาดอย่างหนักกว่าจะให้หนังสือพิมพ์ติดตลาดหรือถูกใจผู้อ่าน เมื่อหนังสือเป็นที่ถูกใจผู้อ่านแล้ว นายกำพลได้มาคิดที่จะปรับโฉมรูปแบบหนังสือพิมพ์ให้สวยงามดูดีขึ้น จึงเดิมสีสันให้กับหนังสือพิมพ์ จึงออก “ไทยรัฐสารพัดสี” เป็นฉบับพิเศษวันอาทิตย์ นั่นก็คือพิมพ์รูปสี่สีดูตาเต็มหน้า 1 ส่วนใหญ่จะเป็นคาราวานแบบ ที่มีชื่อเสียงในยุคนั้น

นายกำพลนอกจากจะปรับปรุงด้านการออกแบบหน้าหนังสือพิมพ์ให้ดูดีแล้วนั้น เขายังเป็นผู้ที่มีมองอนาคตของการเจริญเติบโตของประเทศไทย จึงได้ซื้อที่ดินแห่งใหม่ เนื้อที่ประมาณ 11 ไร่ ที่อยู่นนนิภาวดีรังสิต จากนั้นได้สร้างอาคารใหม่เพื่อรองรับเทคโนโลยีที่ทันสมัย นั่นก็คือแท่นพิมพ์ขนาดยักษ์ที่เขาตั้งเข้ามาจากประเทศเยอรมัน โดยกำพลเป็นผู้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี

ทางการพิมพ์ เขาได้เดินทางไปดูแทนพิมพ์ด้วยตนเองและได้ศึกษาดูงานเกี่ยวกับแทนพิมพ์จนพอใจจึงสั่งซื้อเข้ามา จากการตัดสินใจสั่งซื้อแทนพิมพ์ของเขาทำให้ยอดขายของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากหน้าหนังสือพิมพ์มีความชัดเจนสดใสกว่าทุก ๆ ฉบับบนแผง

นอกจากนายกำพลจะเห็นความสำคัญของระบบการพิมพ์แล้ว เขายังได้อนุมัติข้อเสนอของนายทองเดิม เสมรสุด หัวหน้ากองการผลิตยุคนั้น ให้เปลี่ยนระบบการเรียงพิมพ์ด้วยตัวตะกั่วมาเป็นระบบเรียงพิมพ์ด้วยแสง ที่เรียกกันว่าคอมพิวเตอร์กราฟิก หรือการเรียงพิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีความชัดเจนและรวดเร็วกว่าในระบบเดิมหลายเท่า จริง ๆ แล้วระบบการเรียงดังกล่าวจะมีเฉพาะภาษาอังกฤษเท่านั้น แต่บริษัทไทยทดลองพิมพ์เป็นภาษาไทย ปรากฏว่าใช้ได้ผลโรงพิมพ์อื่น ๆ ได้หันมาเอาแบบอย่าง

หลังจากที่นายกำพลได้บริหารงานมาเป็นเวลานาน ในปี 2531 ไทยรัฐภายใต้การบริหารงานของรุ่นลูกยังคงบริหารงานก้าวเดินออกไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง เพราะยังคงยึดนโยบายเสนอข่าวชาวบ้านอยู่เช่นเดิม หน้าแรกจะไม่มีโฆษณาเพื่อที่ผู้อ่านจะได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเต็มที่⁷²

อย่างไรก็ตามช่วงที่นายกำพลได้เปลี่ยนให้รุ่นลูกได้บริหารงานแทน ตัวเขาเองจึงมีเวลาที่จะพักผ่อน จึงเดินทางไปต่างประเทศและดูงานด้านหนังสือพิมพ์ โดยเฉพาะในระยะหลัง ๆ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีความสนิทสนมกับแอลเอไทม์ หนังสือพิมพ์ชั้นนำของสหรัฐทำให้เขาและทีมงานมีโอกาสเยี่ยมชมกิจการของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้หลายครั้ง เพื่อที่จะได้ดูถึงวิวัฒนาการก้าวหน้าของต่างประเทศ

4. ปัจจัยด้านการศึกษา

การศึกษาในปัจจุบันได้ก้าวหน้าไปมาก มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งจะเปิดการเรียน การสอน เกี่ยวกับการออกแบบการจัดหน้าหนังสือพิมพ์มากขึ้น มีการสอนระบบคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยเนื่องจากในปัจจุบันนี้มีการนำเอาระบบ โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก มาใช้ช่วยในการตกแต่งหน้าหนังสือพิมพ์ ดังนั้นจึงต้องมีการเรียนการสอนเพื่อที่จะได้นำเอาความ

⁷² สัมภาษณ์นายมานิจ สุขสมจิตร, ผู้อำนวยการสำนักหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, วันที่ 20 ม.ค.2542

รัฐที่เรียนมาประยุกต์ใช้กับวงการหนังสือพิมพ์ ทำให้เห็นได้ว่าหน้าแรกของหนังสือพิมพ์จะมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงมาตลอดเวลา ก็เนื่องจากการศึกษาที่เจริญก้าวหน้า มีการปรับปรุงหลักสูตรในการสอนเพื่อให้ทันยุคทันสมัยหรือทันต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศต่าง ๆ เพื่อที่หนังสือพิมพ์ไทยจะ ได้ไม่ล้าหลัง มีรูปแบบการจัดหน้าหนังสือพิมพ์ที่ทันสมัย

5.ปัจจัยด้านการแข่งขัน

ปัจจัยด้านการแข่งขันเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะในการประกอบธุรกิจสิ่งพิมพ์จะต้องพัฒนาเพื่อต่อสู้กับคู่แข่งในธุรกิจเดียวกันให้ได้ เพราะไม่มีนายทุนหรือเจ้าของคนไหนพร้อมที่จะยอมให้เงินเป็นล้าน ๆ บาทต้องสูญเปล่าในแต่ละเดือนแม้เขาจะมีสายป่านยาวเพียงใดก็ตาม เช่นเดียวกันนายกำพล เป็นผู้ที่มีมองเห็นความสำคัญทางด้านการตลาด เพราะเขายึดถือเสมอว่า ลูกค้านั้นคือพระเจ้า ลูกค้านั้นคือผู้ที่จะนำรายได้มาให้กับเขา หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจึงได้พยายามปรับปรุงหน้าแรกให้มีความทันสมัยมากที่สุด พิจารณาทางด้านการนำเสนอเนื้อหาข่าว การคัดเลือกรูปมาลง เพื่อที่จะได้มีจุดสนใจให้ผู้อ่านเลือกซื้อในสิ่งที่พอใจ

หากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐไม่พัฒนาปรับปรุง ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีการพิมพ์ ที่ในตอนแรกหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเริ่มพิมพ์ด้วยระบบฉับแลด ที่พิมพ์จำนวนวันละ 3,000 ฉบับ เป็นระบบการพิมพ์ที่ยังไม่มีความทันสมัย แต่ขณะที่คู่แข่งอย่างหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ได้มีแท่นพิมพ์ระบบออฟเซทที่สามารถพิมพ์สี่สีได้แล้ว แต่พอมาปี 2508 ไทยรัฐได้เปลี่ยนระบบการพิมพ์จากฉับแลดมาเป็นระบบโรตารี หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ก็ได้มาใช้การพิมพ์ระบบเวปออฟเซทที่มีกำลังการผลิตได้มากกว่า 18,000-20,000 ฉบับในเวลา 1 ชั่วโมง หลังจากนั้นไทยรัฐจึงได้เปลี่ยนมาใช้ระบบการพิมพ์เดียวกับเดลินิวส์ในปี 2512

แม้ว่าหนังสือพิมพ์คู่แข่งอย่างเดลินิวส์จะนำหน้าด้านการพิมพ์ไปก่อนก็ตาม แต่หลังจากนั้นไทยรัฐก็ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ได้สั่งแท่นพิมพ์ที่มีความสามารถในการผลิตที่ทันสมัยเข้ามาตลอดเวลา จนล่าสุดแท่นพิมพ์ของไทยรัฐหยุดอยู่ที่เครื่องพิมพ์จี โอแมน จำนวน 6 เครื่อง พิมพ์ฉบับละ 40 หน้า พิมพ์สี่สี 20 หน้า ผลิตได้ 360,000 ฉบับ ขณะที่คู่แข่งอย่างเดลินิวส์ มีแท่นพิมพ์ระบบเซตเคลิลด์ ยูนิค พิมพ์ฉบับละ 40 หน้า พิมพ์สี่สี ผลิตได้ 120,000 ฉบับต่อชั่วโมง และในปี 2539 ได้เพิ่มแท่นพิมพ์ใหม่เข้ามาอีก ควบคุมการทำงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์อันทันสมัย โดยสั่งซื้อจากประเทศญี่ปุ่นและเยอรมนี มีประสิทธิภาพในการพิมพ์รวมกัน 70,000 ฉบับต่อชั่วโมง

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าระบบการพิมพ์ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นระบบการพิมพ์ที่มีความทันสมัยมากที่สุด คือสามารถถอดเปลี่ยนเพลทได้รวดเร็วในกรณีที่มีข่าวฉุกเฉินหรือกระทันหันสามารถถอดข่าวเดิมออกแล้วใช้ข่าวใหม่เข้าแทนที่ได้ทันที และแม้ว่าจะหยุดเครื่องพิมพ์กระทันหันเพื่อเปลี่ยนข่าวหนังสือพิมพ์ก็สามารถพิมพ์ออกจำหน่ายได้ทันเวลา จะเห็นได้ว่าบ่อยครั้งที่หนังสือพิมพ์คู่แข่งอื่น ๆ ไม่มีข่าวที่ทันเหตุการณ์หรือสดใหม่กว่าหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เนื่องจากความสามารถในการพิมพ์ของเครื่องพิมพ์ที่มีอยู่นั้นเอง หนังสือพิมพ์ไทยรัฐจึงได้ชื่อว่าเป็นหนังสือพิมพ์ที่ขายดีที่สุดในโลก เนื่องจากจำนวนการผลิตที่รวดเร็วและการจำหน่ายที่กว้างไกลทันต่อเวลานั้นเองสมกับคำขวัญที่ติดอยู่บนหัวชื่อหนังสือพิมพ์